

AKADEMIJA PRAVDE

PROGRAM OBUKE

2018

Prishtina, Decembar 2017

PROGRAMOBUKE

2018

Program Obuke za 2018 usvojen je od strane Upravnog Savjeta Akademije Pravde na datum 01.12.2017.

**© AP 2017, Sva prava zadržana. Sadržaj ovog materijala može se koristiti za obrazovne i nekomercijalne svrhe, pozivajući se na Akademiju kao izvor. Reprodukција, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik publikacije bez potvrde Akademije je zabranjen.
Objavljeno od strane Akademije Pravde**

AKADEMIJA PRAVDE

Sadržaj

Sadržaj.....	3
Govor Predsjedavajućeg Upravnog Savjeta	9
Uvod.....	10
Svrha	10
Ciljevi Programa Obuke	11
Sastavni komponenti Programa Obuke.....	11
1. Program Kontinuirane Obuke.....	12
1.1 Krivično polje	13
1.1.1 Saradnja u izvršenju krivičnog dela.....	14
1.1.2 Pravna sredstva u krivičnom postupku.....	15
1.1.3 Krivična odgovornost pravnih lica.....	16
1.1.4 Postupak koji uključuje počinioca sa mentalnim poremeć ajima.....	17
1.1.5 Dokazi u krivičnom postupku.....	18
1.1.6 Početni Pregled, Drugi Pregled i Sudska Revizija	19
1.1.7 Terorizam	20
1.1.8 Krivična dela protiv života i tela.....	21
1.1.9 Krivična dela narkotika.....	22
1.1.10 Službena korupcija i krivična dela protiv službene dužnosti	23
1.1.11 Efikasna zaštita u krivičnom postupku i garantovanje jednakosti stranaka - Imenovanje branioca na javni trošak.....	24
1.1.12 Međunarodna pravna saradnja	25
1.1.13 Alternativne i dodatne kazne.....	26
1.1.14 Organizovani kriminal	27
1.1.15 Oduzimanje i konfiskacija	28
1.1.16 Mere da se obezbedi prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku.....	29
1.1.17 Krivična dela protiv seksualnog integriteta	30
1.1.18 Tajne mere	31
1.1.19 Trgovina ljudima	32
1.1.20 Alternativni postupci.....	33
1.1.21 Zaštita svedoka	34
1.1.22 Krivična dela protiv ekonomije	35

1.1.23	Finansijske istrage	36
1.1.24	Sredstva Međunarodnog Krivičnog Prava za krivično gonjenje Ratnih Zločina unutar nadležnosti Kosova - praktičan pristup	37
1.1.25	Jačanje kapacitete krivične istrage protiv korupcije sa Partnerima iz Krivične Pravde u regionu Mitrovice	38
1.1.26	Obuka o Komunikaciji sa Medijama za Tužioce i Zvaničnici Tužilaštva	39
1.1.27	Pitanja dokaza koja se odnose na krivično gonjenje krivičnih dela vezanih za terorizam: Analiza konkretnih slučajeva i razmjena dobrih praksi u oblasti digitalne forenzike, korištenje Interneta i pretvaranje otkrivenih informacija u dokaze	40
1.1.28	Veštine o tehnikama intervjuisanja svedoka/žrtava ratnih zločina, sa fokusom na slučajeve seksualnog i rodnog nasilja u oružanim sukobima	41
1.1.29	Jačanje Implementacije Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima.....	42
1.1.30	Uvodna obuka vezana za sajber kriminal, elektronske dokaze i ilegalne koristi online kriminala	43
1.2	Specijalizovani programi.....	46
1.2.1	Specijalizovani Program Obuke za Razvoj Kapaciteta u Borbi Protiv Korupcije ..	46
1.2.2	Specijalizovani Program Obuke za Javne Nabavke na Kosovu	48
1.2.3	Specijalizovani program obuke za jačanje profesionalnih kapaciteta u borbi protiv sajber kriminala	50
1.2.4	Program i specijalnost za trajna zanimanja je kapacitet stručnjaka iz oblasti obrazovanja i obuke	52
1.3	Civilno polje	55
1.3.1	Stranke u postupku, suparničari i posrednici u postupku.....	55
1.3.2	Preliminarna revizija tužbe.....	56
1.3.3	Obezbeđivanje tužbenog zahteva.....	57
1.3.4	Glavno razmatranje i uzimanje dokaza	58
1.3.5	Presuda i vrste presuda u skladu sa odredbama Zakona o Parničnom Postupku	59
1.3.6	Načini sticanja vlasništva i njena zaštita	60
1.3.7	Sudska zaštita od ometanje poseda i službenosti.....	61
1.3.8	Postavljanje naknade u postupku eksproprijacije	62
1.3.9	Naknada za materijalne i ne materijalne štete	63
1.3.10	Renta, njene vrste i određivanje	64
1.3.11	Predugovor i validacija ugovora	65
1.3.12	Ugovor o osiguranju - nadoknada štete i regresija.....	66
1.3.13	Osnove nasljeđivanja i pravni poredak o nasljeđivanju.....	67

1.3.14	Sudska zaštita u slučajevima uvrede i klevete	68
1.3.15	Pravna osnova za utvrđivanje izvršenja	69
1.3.16	Izvršenje sudskih odluka u porodičnim pitanjima i radnim sporovima	70
1.3.17	Sudska zaštita u radnim sporovima po Zakonu o Radu	71
1.3.18	Zaštita na radu i kompenzacija štete prouzrokovane radom	72
1.3.19	Redovna i vanredna pravna sredstva prema ZPP-a	73
1.4	Pravda za decu	75
1.4.1	Krivična pravda za decu	75
1.4.1.1.	<i>Mere različitosti</i>	75
1.4.1.2.	<i>Obrazovne mere i kazne</i>	76
1.4.1.3.	<i>Krivična dela protiv seksualnog integriteta dece</i>	77
1.4.1.4.	<i>Mere za obezbeđivanje prisustva maloletnika u postupku</i>	78
1.4.1.5.	<i>Izvršenje mera i kazni prema maloletnicima</i>	79
1.4.2	Civilno pravosuđe za decu	80
1.4.2.1	<i>Zaštita prava djece u slučajevima promjene njihovog statusa</i>	80
1.4.2.2	<i>Zaštita prava djece bez roditeljskog staranja</i>	81
1.4.2.3	<i>Zaštita dječijih prava u brać nim sporovima i porodice</i>	82
1.5	Ekonomsko pravo	84
1.5.1	Ugovor o izgradnji	84
1.5.2	Stečaj	85
1.5.3	Prava intelektualne svojine - Autorska prava	86
1.5.4	Prava industrijske svojine - zaštitni znakovi	87
1.5.5	Ugovori u privredi	88
1.5.6	Zakon o poslovnim organizacijama	89
1.5.7	Alternativno rešavanje sporova – Arbitraža	90
1.6	Upravno pravo	92
1.6.1	Praktična primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka	92
1.6.2	Iniciranje i razvoj postupka upravnog sukoba	93
1.6.3	Pregled pravnog zahteva u upravnom sporu u skladu sa članom 6 EKLJP	94
1.6.4	Vanredni pravni lekovi u upravnom sukobu	95
1.6.5	Sudska praksa Vrhovnog suda, Apelacionog suda i Osnovnog suda u upravnim stvarima	96
1.6.6	Međunarodna prava izbjeglica	97
1.6.7	Praktična primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka	98

1.6.8	Ugovori iz javnih nabavki	99
1.7	Područja za prekršaje	102
1.7.1	Pravi razvoj postupka prema Zakonu o prekršajima.....	102
1.7.2	Poremećaj javnog reda i mira.....	103
1.7.3	Pravna lica kao počinioci krivičnog dela.....	104
1.7.4	Zakon o drumskom saobraćaju i Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima	105
1.7.5	Zakon o šumama Kosova, zaštiti prirode i zaštiti životne sredine	106
1.8	Ustavno pravo.....	108
1.8.1	Adekvatno izvršenje odluka Ustavnog suda	108
1.9	Obuke za PKVS	111
1.9.1	Sudski postupci pod jurisdikcijom Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova i Kosovske agencije za privatizaciju	111
1.9.2	Dokazi i saslušanja u Posebnoj komori, sudskom postupku i odbrani strana u postupku pred Posebnom komorom.....	113
1.9.3	Postupci u žalbenom postupku Posebnoj komori.....	114
1.10	Obuke za Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (EKLJP) i zakon EU	116
1.10.1	Član 2 EKLJP - pravo na život.....	116
1.10.2	Član 5 EKLJP - pravo na slobodu i sigurnost.....	117
1.10.3	Član 6 EKLJP - pravo na pravično suđenje.....	118
1.10.4	Član 8 EKLJP - pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života	119
1.10.5	Zakon EU u pogledu implementacije SSP-a.....	120
1.11	Interdisciplinarna kompetentnost.....	122
1.11.1	Etički kodeks	122
1.11.2	Izrada i obrazloženje sudskih odluka	123
1.11.3	Reprezentativne veštine u suđenju.....	124
1.11.4	Upravljanje predmetima	125
1.11.5	Upravljanje vremenom kao predispozicija za upravljanje stresom	126
1.12	Obuka o nediskriminaciji	127
1.12.1	Rodna ravnopravnost u sudskim postupcima uopšte i posebno u slučaju nasilja u porodici	127
1.12.2	Rodna ravnopravnost u porodičnim stvarima - uzajamna imovina supružnika	128
1.12.3	Rodna ravnopravnost u sporovima oko prava na nasljeđivanje i radne sporove.....	129

2	Program orijentacije za napredne državne sudije i tužioce.....	131
2.1	Sudije i tužioci dodjeljivani sa jednog odjeljenja u drugi na istom nivou.....	131
2.2	Sudije i tužioci su napredovali sa nivoa Osnovni na Apelacionog.....	131
2.3	Sudije i tužioce su podnijeli Apelacioni sud u Vrhovnom sudu.....	131
3	Program Pocetne Obuke	133
4.	Program istraživanja i publikacije	135
4.1	Istraživanje.....	135
4.2	Izdavačka djelatnost – publikacije	135
4.3	Biblioteka	136
5.	Obuka za upravljanje sudova i tužilaštva.....	138
5.1	Upravljanje suda i tužilaštva	138
5.2	Komunikacija u sudovima i tužilaštvima.....	139
6.	Obuka za sudije porotnika	141
6.1	Uloga i dužnosti sudije porotnika u sudskom postupku	141
7.	Obuka administrativnog osoblja sudova i tužilaštava.....	143
7.1	Sudsko-tužilački sistem, struktura i nadležnosti.....	144
7.2.1	Upravljanje i vođstvo	146
7.2.2	Unutrašnji i spoljni procesi rada	147
7.2.3	Planiranje i odlučivanje.....	148
7.2.4	Efikasnost i odgovornost.....	149
7.3	Pravne i sudske veštine	150
7.3.1	Tehnike sprovođenja pravnih istraživanja.....	152
7.3.2	Prethodno razmatranje predmeta i preduzimanje radnji za pripremu narednih faza u postupku	153
7.3.3	Pisanje i obrazlaganje pravnih akata	154
7.4	Upravljanje dosijeom i predmetom u sudskom i tužilačkom sistemu.....	155
7.4.1	Registri sudova i tužilaštava.....	157
7.4.3	Prikuljanje statističkih podataka i izveštavanje.....	159
7.5	Komunikacija i odnosi sa javnošću.....	160
7.5.1	Pristup komunikaciji i odnosima sa medijima	161
7.5.2	Predstavljanje institucije i informacije namenjene javnosti.....	162
7.6	Integritet i etičko ponašanje	163
7.6.1	Načela i norme etičkog ponašanja.....	164

7.6.2 Ponašanje unutar i van kancelarije	165
7.6.3 Podizanje društvene svesti i odgovornost	166
7.7 Meke veštine	167
7.7.1 Timski rad i društveno ponašanje.....	169
7.7.2 Upravljanje stresom i vremenom	170
7.7.3 Rešavanje problema i sukoba.....	171
7.7.4 Upravljanje radom u administraciji sudskog i tužilačkog sistema.....	172
7.7.5 Upravljanje ITK	173
8. Program obuke za trenere.....	175
9. Učenje na daljinu.....	177
10. Obuke planirane sa donatorima	179
11. Aneks	180
11.1 Kalendar obuke za sudije i tuzioce.....	180
11.2 Obrazac za prijavu.....	182
11.2 Kalendar obuke za admionistrativne osoblje	182

Govor Predsjedavajućeg Upravnog Savjeta

Poštovani,

Akademija Pravde, kroz ovaj program obuke, predstavlja aktivnosti obuke i druge aktivnosti koje se planiraju za sudije, tužioce i sudsko i tužilačko kao i administrativno osoblje sudstva i tužilaštva za 2018.

Na osnovu mandata koji proizilazi iz Zakona o Akademiji Pravde, ovaj program je dizajniran da poveća kapacitete sudija, tužilaca, administrativnog osoblja sudova i tužilaštava pružanjem obuke u svim oblastima, kao i resursima i drugim pravnim materijalima. Program je dizajniran nakon sveobuhvatnog procesa procjene potreba za obukom.

Svi znamo da se sudski i tužilački sistem suočava sa mnogim poteškoćama, kako u pogledu ljudskih resursa, zakonodavstva i drugih pitanja koja su se kao rezultat odrazile na imidž pravosuđa i povjerenja javnosti. U tom kontekstu postoji potreba za podizanjem rada sudskog i tužilačkog sistema u primjeni standarda vladavine prava. Akademija Pravde u funkciji ovog cilja daje i nastavlja da daje značajan doprinos profesionalnoj nadogradnji sudija i tužilaca i drugih profesionalaca.

Kroz ovaj program obezbjeđeno je adekvatno obrazovanje, a istovremeno će služiti kao prilika za rad sudija, tužilaca i drugih profesionalaca da se izvrše efikasnije i kvalitetnije.

Na kraju bih želeo da naglasim da, uprkos izazovima u izradi ovog programa, zahvaljujem se svim lokalnim i međunarodnim akterima koji su doprineli ovom procesu kroz izveštaje i preporuke i druge forme da imamo sveobuhvatni program i koji odgovora stvarnim potrebama korisnika.

Iskreno,
Aleksandër Lumezi,
Predsjedavajući Upravnog Savjeta

Uvod

Na osnovu Zakona o Akademiji Pravde , Akademija je nezavisna javna institucija za organizovanje obuke za sudije , državne tužioce, administrativno osoblje sudova i tužilaštava , kao i koliko je to moguće , za slobodne profesije. Prema ovom zakonu, Akademija obavlja i procjenu potreba za obukom sudija, tužilaca i administrativnog osoblja sudova i tužilaštava, kao i sprovođenje analiza, istraživanja i drugih izdavačkih aktivnosti u ispunjavanju mandata za potrebe sudskog i tužilačkog sistema i slobodnih profesija.

Program Obuke izrađuje se od Akademije Pravde na godišnjem nivou , odgovarajući na potrebe pravosudnog i tužilačkog sistema iu koordinaciji sa Sudskim Savetom Kosova, Tužilačkim Savetom Kosova, sudijama, tužiocima i drugim relevantnim institucijama. Ovaj program se fokusira na razvoj profesionalnih i interdisciplinarnih kompetencija i zasniva se na principima transparentnosti, jednakog pristupa i najviših standarda postavljenih za pravosudnu obuku.

Program Obuke za 2018 uključuje kontinuiranu obuku, specijalizirane programe, osnovne principe početne obuke, obuku o upravljanju pravosuđem i administracijom, obuku o administrativnom i tužilačkom osoblju sudstva, obuci na daljinu, ključne principe obuke trenera i ostale aktivnosti iz područja istraživanja i publikacija.

U realizaciji ovog programa obuke , pored pomenutih aktivnosti , organizovaće se i razne aktivnosti u oblasti unutrašnje i međunarodne saradnje uz kontinuirano učešće na regionalnim sastancima i međunarodnim konferencijama koje se fokusiraju na razvoj obuke za pravosuđe . Takođe, nastaviće se koordinacija i saradnja sa međunarodnim donatorima i partnerima , koji će podržati implementaciju različitih programa obuke na Akademiji Pravde.

Svrha

Cilj programa je definisanje ciljeva, tema i sadržaja obuke koje će se implementirati tokom 2018, sveobuhvatnost učešća u obukama, potpunu i tačnu obradu potreba zasnovanih na zakonodavnim razvojima, politikama i državnim strategijama kao što su i evrointegracione procese.

Program obuke predstavlja skup tema u oblastima koji su rezultat procjene potreba i stvarnih zahtjeva sudija, tužilaca, kao i administrativnog osoblja sudova i tužilaštava za obuku, kao i razvijanje niza drugih mehanizama koji doprinose ovom pitanju.

Ciljevi Programa Obuke

Kroz ovaj program obuke cilj je:

- Kontinuirani profesionalni razvoj sudija, tužilaca i drugih profesionalaca;
- Sprovođenje obuka pravnog i interdisciplinarnog karaktera za sudije i tužioce;
- Izgradnja profesionalnih kapaciteta trenera;
- Razvoj specifičnih vještina za novoimenovane sudije i tužioce ili koji su napredovani;
- Razvoj potrebne obuke za sudsko i tužilaštvo osoblje;
- Implementacija oblasti istraživanja i objavljivanja publikacija;
- Proširenje saradnje i koordinacije sa lokalnim i međunarodnim partnerima;
- Razvoj savremene metodologije tokom sprovođenja programa obuke;
- Učešće u različitim aktivnostima za pravosudnu obuku međunarodnog karaktera.

Sastavni komponenti Programa Obuke

Program obuke za 2018 sadrži ove komponente obuke:

- Kontinuirane Obuke
- Početne Obuke
- Obuke za Unapredjenje
- Istraživanje i Publikacije
- Trening za Trenere
- Obuka za upravljanje sudova i tužilaštava
- Obuka za administrativno osoblje sudova i tužilaštava
- Obuka na daljinu

1. Program Kontinuirane Obuke

Program kontinuirane obuke je program obuke koji je predviđen Zakonom o Akademiji Pravde i uključuje organizaciju obuka i različitih aktivnosti za sudije, tužioce i sudsko i tužilačko administrativno osoblje.

Svrha kontinuirane obuke je izgradnja profesionalnih, etičkih i praktičnih kapaciteta za vršenje funkcije pravosuđa. Kontinuirana obuka doprinosi i nezavisnosti i nepristrasnosti sudija, tužilaca i drugih profesionalaca pravosudnog sistema.

Struktura programa kontinuirane obuke sadrži teme uglavnom profesionalnog karaktera, uključujući i teme lžnog karaktera.

U profesionalni aspekt su obuhvaćene oblasti kao što su : krivično pravo, građansko pravo, pravda za djecu, trgovinsko i finansijsko pravo, upravno pravo, evropsko i međunarodno pravo, ljudska prava, rodna ravnopravnost i nediskriminacija iz područje prekršaja . U svim oblastima biće obuhvaćeni materijalni i proceduralni aspekti , uključujući i izvršenje krivičnih sankcija, kao i građanski i krivični aspekti maloljetničke pravde.

Za izradu Programa Obuke 2018 korišteni su sljedeći i mehanizmi

- Upitnici za procenu posle svakog sesije treninga;
- Upitnici za procenu potreba popunjeni od strane sudija i tužilaca;
- Preporuke SSK, TSK, Vrhovnog Suda, Državnog Tužilaštva, Udruženje Sudija i Udruženja Tužilaca;
- Sastanci sa sudijama i tužiocima-rukovodioci odeljenja, predsednici sudova i glavnih tužilaca;
- Preporuke Institucija i lokalnih i međunarodnih organizacija;
- Predlozi trenera AP-a (kroz posebne sastanke);
- Izveštaji Rada Sudova i Tužilaštava;
- Preporuke Kancelarije za Vrednovanje Rada sudija i tužilaca;
- Analiza dnevnog reda institucija za izradu i izmenu zakona;
- Istraživanje programa regionalnih i međunarodnih institucija za obuku;
- Predlozi osoblja, Programskog Saveta i Upravnog Saveta AP-a;
- Strategije i dokumenti usvojeni od strane institucija koje sadrže preporuke za pravosuđe i vladavinu prava;
- Nadgledanje štampanih i elektronskih medija;

KRIVIČNO POLJE

1.1 Krivično polje

1.1.1 Saradnja u izvršenju krivičnog dela

Krivični Zakon Republike Kosova predviđa krivičnu odgovornost u situacijama gde se dve ili više ljudi saraduju u sprovođenju krivičnih djela, učestvuju u sprovođenju ili doprinose rezultatima njihovog rada na bilo koji drugi način. Zakonodavac je predvideo da u zavisnosti oblika saradnje svaki počinilac zločina da odgovori na preduzete delovanja ili nedelovanja ciljajući da tokom postupka krivičnog dela osiguravati i precizno i jasno utvrditi da kojim delom ili nedelovanjem je počinio krivično delo.

Da li se pravo identifikuju u praksi oblike saradnje u izvršenju krivičnog dela? Kako treba da identifikujemo oblike saradnje u konkretnom slučaju? Kako odrediti individualnu odgovornost svakog počinioaca?

Ove i druga pitanja će se riješiti kroz ovu obuku analizirajući i slične slučajeve kada je u pitanju saradnja u izvršenju krivičnog djela, kao i slučajevi kada se radi o podsticanju i pomoći

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Razlikuju oblike saradnje;
- Analiziraju slučajeve koji se odnose na podsticanje i pomoć u izvršenju krivičnog djela;
- Pravično sprovede postupak o krivično sjedinjenju;
- Procene granice krivične odgovornosti i kazne za saradnju;

Sadržaj

- Sudelovanje;
- Podsticanje i pomoć u izvršenju krivičnog djela;
- Kriminalna unija i sporazum o izvršenju krivičnog djela;
- Granice krivične odgovornosti i kazna za saradnju.

Metodologija obuke

Za sva ova pitanja, detaljno će se analizirati oblici saradnje kroz diskusiju i dostavljanje predmeta iz sudske prakse, interaktivni pristup sa učesnicima, u situacijama suočavanja sa saradnjom u izvršenju krivičnog djela.

Korisnici: Sudije i tužioci apelacionog i osnovnog nivoa.

Trajanje: Jedan dan

1.1.2 Pravnasredstva u krivičnom postupku

Prema važećem zakonodavstvu, stranke koje su nezadovoljne sudskim odlukama u krivičnom postupku imaju pravo pod određenim uslovima da koriste redovne i vanredne pravnasredstva. Svrha korištenja pravnih lijekova je izbjegavanje pravnih i činjeničnih nedostataka koje navodno donosi nadležni sud. S tim u vezi, tokom sudske prakse su se pojavile poteškoće i prilikom primjene pravnih sredstva, po strukturi i proceduri.

Koji su suštinski elementi pravnih sredstva? Koje su osnove za primenu ovih sredstava? Kakva je procedura koja treba poštovati prilikom podnošenja redovnih i vanrednih pravnih sredstva? Ko su ovlašćena lica koja imaju pravo da podnesu pravnasredstva?

Ovo i druga pitanja će se riješiti kroz ovu obuku analiziranjem slučajeva kada se bave pravnim sredstvima i raspodjelom zakonskih odredbi koje se odnose na tu vrstu.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno primeniti opšta pravila u vezi sa pravnim sredstvima;
- Procijeniti osnove za koje se mogu predstaviti pravnasredstva; i
- Izbjegavaju neke od potencijalnih dilema koje su nastale u našoj sudskoj praksi;

Sadržaj

- Opšta pravila u vezi sa pravnim sredstvima;
- Redovnapravnasredstva;
- Vanredna pravnasredstva;

Metodologija obuke

Ova obuka je dizajnirana da odgovori na sva pitanja i dileme koji se javljaju u sudskoj praksi u vezi sa pravnim sredstvima u krivičnom postupku. Pružanjem predmeta iz sudske prakse, kao i interaktivnog pristupa sa učesnicima, gdje će detaljno biti analizirana sva pitanja koja se odnose na pravna sredstva u krivičnom postupku.

Korisnici

Sudije i tužioci osnovnog nivoa i apelacionog.

Trajanje

Jedan dan

1.1.3 Krivična odgovornost pravnih lica

Prema važećem zakonu, pored fizičkih lica, kao počinioci krivičnih dela mogu biti i pravna lica. Pravna lica mogu odgovoriti na krivična dela iz posebnog dela Krivičnog Zakona Republike Kosovo i za druga krivična djela, ako su ispunjeni uslovi za odgovornost pravnog lica predviđenog Zakonom o Odgovornosti Pravnih Lica za krivična dela. Prema gore navedenom zakonu, pravno lice je odgovorno za krivično djelo odgovorno lice koje deluje u ime pravnog lica u nadležnosti izvršioca krivičnog djela, kako bi se pravnom licu učinilo da iskoristi pravo ili da nanese štetu. Odgovornost pravnog lica postoji i kada je postupak tog pravnog lica u suprotnosti sa poslovnim politikom ili nalogom pravnog lica. Međutim, uprkos ovim zakonskim odredbama, u sudskoj praksi često postoje problemi u određivanju krivične odgovornosti pravnih lica.

Koja je krivična odgovornost pravnih lica? Koja je granica ove odgovornosti? Koje su sankcije koje se mogu izreći pravnim licima?

Ovaj program obuke se bavi pitanjima analizom instituta krivične odgovornosti pravnih lica, kao i zakonskim odredbama koje se odnose na ovaj institut kroz praktične slučajeve.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno implementirati institutu krivične odgovornosti pravnih lica u skladu sa zakonom;
- Pravilno razumjeti koji slučajevi i kakve sankcije mogu biti izrečene pravnim licima;
- Tumačiti pravilnozakonske norme krivičnu odgovornost pravnih lica;

Sadržaj

- Osnova i granica krivične odgovornosti pravnih lica;
- Pravni postupak za izricanje sankcija pravnim licima;
- Vrste sankcija koje mogu biti izrečene pravnim licima;

Metodologija obuke

Tokom ovog treninga biće korištena kombinirana metodologija interaktivne diskusije sa učesnicima, grupne diskusije i sudska praksa iz zemlje i drugih država, takođe će se koristiti prezentacije u PowerPoint.

Korisnici

Sudije i tužioci osnovnog nivoa i apelacionog.

Trajanje

Jedan dan

1.1.4 Postupak koji uključuje počinioce sa mentalnim poremećajima

Ljudi sa mentalnim poremećajima su posebna kategorija učinilaca krivičnih djela, pa čak i sa ZKPK se predviđaju posebne procedure za slučajeve koji uključuju ove ljude. Tretiranje ovih slučajeva zahtevaju posebnu brigu zbog psihičkog stanja u kojem se nađu u vreme postupka protiv njega. Takođe, odluke nesumnjivo se mora prilagoditi njihove duševno stanje, tako da mere koje se izriču imaju uticaj na poboljšanje situacije ovih lica.

Kako identifikovati te ljude? Kakve početne procesne akcije preduzimaju se protiv njih? Koje preglede treba uraditi? Koje mere se nameću na njih i koje institucije treba postaviti? Koliko se nadgleda sprovođenje tih mjera od strane suda?

Ovaj program je dizajniran da odgovori na pitanja analizirajući proceduru koja se odvija protiv počinioca sa mentalnim poremećajima, ekspertize koje treba sprovođiti da utvrdi da li osoba pati od mentalnog poremećaja, kada se može biti dodeljen pritvor ovih lica. Na obuci će se tretirati kriterijume koji se razmatraju za nametanje mera obaveznog tretiranja, i nadzor izvršenja ovih mera.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Proširiti znanje o karakteristikama krivičnih postupaka koji uključuju počinioce sa mentalnim poremećajima;
- Procijeniti određivanje pritvora kao mere za osobe sa mentalnim poremećajima;
- Analizirati vrste obaveznog liječenja pritvorenim u zdravstvenim ustanovama i obavezan psihijatrijski tretman na slobodi;

Sadržaj

- Osobine krivičnog postupka koji uključuju počinioce mentalnih poremećaja;
- Pritvor na lica sa mentalnim poremećajima;
- Sprovođenje psihijatrijskog pregleda;
- Obavezno psihijatrijsko lečenje pritvorenim u zdravstvenim ustanovama iu slobodi;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korištena kombinovana metodologija, gdje će se primjenjivati interaktivni metodi diskusije sa učesnicima. Takođe će biti ponuđeni za diskusije i praktični slučajevi.

Korisnici

Sudije i tužioci osnovnog nivoa i apelacionog.

Trajanje

Jedan dan

1.1.5 Dokazi u krivičnom postupku

Na ovoj obuci učesnici će biti upoznati sa dokazima u krivičnom postupku, njihovom vrstom i klasifikacijom, uzimanjem dokaza u pretpretresnom postupku - sredstva dokazivanja kao i opštih pravila za dokaze. Konkretno, učesnici će biti obavješteni o neprihvatljivim dokazima i obavezama sudije kada se takvi dokazi nalaze u spisu predmeta i da li sudska odluka može biti zasnovana na neprihvatljivim dokazima. U našoj sudskoj praksi postoji mnogo dilema u vezi sa neprihvatljivim dokazima, a takođe se desilo da su sudske odluke zasnovane na ovim dokazima.

Koji su dokazi u krivičnom postupku? Koje su vrste dokaza? Koji je izvor dokaza i sredstva dokazivanja?

Ova i druga pitanja će se rešavati kroz ovu obuku razlikovanjem dopuštenih i neprihvatljivih dokaza i razgraničenjem zakonskih odredbi koje se odnose na dokaze i postupak dokaza.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Identifikovati neprihvatljive dokaze i primeniti zakonske odredbe u vezi sa ovim dokazima;
- Razlikovati prihvatljive i neprihvatljive dokaze;
- Procijeniti kada se prethodni izvještaji mogu koristiti na glavnom pretresu;

Sadržaj

- Izvor dokaza;
- Klasifikacija dokaza;
- Neprihvatljivi dokazi;
- Prihvatljivost izjava svjedoka i optuženih;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korištena kombinovana metodologija, gde će, pored prezentacija kroz PowerPoint, gdje će se primjenjivati interaktivni metodi diskusije sa učesnicima. Učesnicima će se takođe ponuditi da razgovaraju i o praktičnim slučajevima.

Korisnici

Sudije i tužioc i osnovnog nivoa i apelacionog.

Trajanje

Jedan dan

1.1.6 Početni Pregled, Drugi Pregled i Sudska Revizija

ZKP je, između ostalog, pretrpeo značajne promjene u odredbama koje regulišu postupak nakon što je državni tužilac podigao optužnicu, predviđajući početni pregled i drugi pregled. S druge strane, nakon stupanja na snagu ZKP, u sudskoj praksi, prikazani su mnoge poteškoće i konfuzije u slučaju primene zakonskih odredbi koje se odnose na početnom i drugom pregledu. Pored toga, i odredbe koje regulišu sudsku reviziju su prošle kroz značajne promene.

U kojim situacijama treba određivati drugi pregled u kojim situacijama može zahtevati samo zahtev za polaganje optužnice ili odbacivanja dokaza? Kako postupiti ako se optuženi izjasni da je kriv u drugom pregledu? Koja će biti uloga jednog sudije, odnosno predsjednik vijeća tokom prvog saslušanja ili tokom drugog saslušanja? Kako će da ide rasprava za utvrđivanje relevantne činjenice za kaznu? Kako će nastaviti sudska revizija?

Sve ove situacije će se rješavati kroz ovu obuku razbijanjem postupka početnog pregleda, drugog i sudske revizije kroz praktične slučajeve i analiziranjem zakonskih odredbi koje se odnose na ovaj postupak.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno organizovanje vođenja postupka na početnom pregledu i u drugom pregledu;
- Proceniti ulogu sudije i državnog tužioca tokom početnog i drugog pregleda;
- Pravilno implementiraju saslušanje kako bi utvrdili relevantne činjenice vezane za kaznu i saslušanje sudske revizije.

Sadržaj

- Razvoj i tok postupka na početnom pregledu i u drugom pregledu;
- Uloga sudije i državnog tužioca tokom drugog pregleda;
- Saslušanje za utvrđivanje relevantnih činjenica u vezi sa kaznom;
- Sudska revizija;

Metodologija obuke

Kroz prezentaciju slučajeva sudske prakse i grupne diskusije analiziraće se razne situacije u kojima bi se sudije mogle naći tokom početnog, drugog ili sudske revizije.

Korisnici

Sudije i tužioci osnovnog nivoa i apelacionog.

Trajanje

Jedan dan

1.1.7 Terorizam

Terorizam predstavlja ozbiljnu pretnju i globalni fenomen koji krši ustavni poredak vladavine prava. Republika Kosovo je izradila neophodne zakone za borbu protiv i sprečavanja krivičnih dela ove vrste. S druge strane, uključivanje građana Republike Kosova raznim terorističkim organizacijama i učesnicima u stranim ratovima, zahtijeva posebnu pažnju relevantnih institucija da istraže, krivično gone i kažnjavaju takve osobe. Zbog posebnog značaja ovih dela, kao i činjenicu da se Kosovo trenutno suočava sa delima ove prirode, tretiranje ove teme je veoma bitno.

Koji je važeći zakon u ovoj oblasti? Koji su oblici djela terorizma? Kako mogu ojačati lokalne kapacitete u uspešnoj borbi protiv ove pojave?

Ovaj program obuke se bavi pitanjima analizirajući krivična dela terorizma, oblike prezentacije i razbijanje zakonskih odredbi koje se odnose na ova krivična djela.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Proširiti znanje o krivičnim djelima terorizma;
- Analizirati oblike podnošenja terorističkog prekršaja;
- Primijeniti odgovarajuće instrumente za borbu protiv krivičnog djela terorizma.

Sadržaj

- Krivična djela terorizma;
- Načini izvršenje krivičnog dela terorizma;
- Najbolje prakse u borbi protiv ove pojave;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke koristiće se kombinovana metodologija, pored prezentacija u PowerPoint, primjenjivaće se interaktivne metode diskusije sa učesnicima, kao i sudska praksa iz zemlje i drugih zemalja.

Korisnici

Sudije i tužioce odjeljenja za teškakrivična djela, kao i tužioci Specijalnog Tužilaštva.

Trajanje

Jedan dan

1.1.8 Krivična dela protiv života i tela

Ljudsko pravo na život je najvažnije pravo u grupi ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ovo pravo je apsolutno, bez obzira na vitalnih interesa pojedinca i bez obzira da li je sposoban za život, bez obzira na starosnu dob i zdravstveno ljudskog stanja. Iz tog razloga, ovo pravo je garantovano velikim međunarodnim aktima, ali garantovano i zaštićeno i Ustavom Republike Kosova. Osim toga, KZRK sankcioniše krivično delo ubistva. Takođe, pored prava na život, poseban značaj treba KZRK dati zaštiti fizičkog integriteta osobe.

Kako se definiše ubistvo? Koji su osnovni elementi krivičnog dela ubistva? Pod kojim okolnostima može izvršiti krivično djelo ubistva? Koji su drugi oblici ubistva prema KZRK? Kako se kvalifikuje teško ubistvo i šta karakteriše teško ubistvo? Koja su druga krivična dela koja spadaju u krivična dela protiv života i tela.

Ovom i drugim pitanjima će se riješiti kroz ovu obuku analiziranjem praktičnih slučajeva i razbijanjem zakonskih odredbi koje se odnose na ove radove.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Proširiti znanje o krivičnim djelima ubistva i teškog ubistva;
- Primijeniti odgovarajuće odredbe o lakšoj i teškoj telesnoj povredi;

Sadržaj

- Ubistvo, teško ubistvo;
- Laka povreda i teška telesna povreda;
- Drugih krivičnih dela iz ovog poglavlja KZRK.

Metodologija obuke

Metodologija obuke će se fokusirati na interaktivnu diskusiju sa učesnicima, a učesnicima će se takođe ponuditi da diskutuju u grupama i slučajevima iz sudske prakse u svrhu pravne kvalifikacije krivičnih djela ovog poglavlja.

Korisnici

Sudije i tužioci osnovnog nivoa i apelacionog.

Trajanje

Jedan dan

1.1.9 Krivična dela narkotika

KZRK pridaje posebnu važnost krivičnih djela narkotika zbog opasnosti i ozbiljnih posljedica izvršenja ovih krivičnih djela. U tom smislu, zbog važnosti i opasnosti ovih krivičnih djela, posebna sekcija KZRK-a posvećena je čitavom poglavlju , u kome su predviđena neka krivična dela koja se odnose na narkotike i njihove posebne oblike. Iz ovih razloga, predviđene kazne su takođe veće, u poređenju sa prethodnim krivičnim zakonodavstvom.

Koja je pravna definicija krivičnih dela ove prirode? Koje su okolnosti koje ova krivična dela čine kvalitativnim? Koje su sankcije predviđene za ova krivična dela?

Ovo i druga pitanja će se riješiti kroz ovu obuku analiziranjem praktičnih slučajeva i razbijanjem zakonskih odredbi koje se odnose na ovadela.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno primijeniti zakonske odredbe poglavlja krivičnih djela narkotika;
- Identifikovati suštinske elemente svakog oblika krivičnih djela ove prirode;
- Objasniti posledice i opasnost od ovih krivičnih dela.

Sadržaj

- Krivična djela narkotika prema KZRK;
- Okolnosti koje ova krivična dela čine kvalitativnim;
- Vrste sankcija koje se mogu izreći počinitelima ovih krivičnih dela.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke koristiće se kombinovana metodologija , gde će , pored prezentacija u PowerPoint, učesnicima biti primenjene interaktivne metode diskusije . Učesnicima će se takođe ponuditi da diskutuju o slučajevima sudske prakse u grupama.

Korisnici

Sudije i tužioci osnovnog nivoa i apelacionog.

Trajanje

Jedan dan

1.1.10 Službena korupcija krivična dela protiv službene dužnosti

Borba protiv službene korupcije i krivičnih djela protiv službene dužnosti jedan je od najvećih izazova ne samo u našoj zemlji već i u pravnoj praksi drugih država, a posebno zemalja u tranziciji. U cilju unapređenja i jačanja vladavine prava i progresivnog društva, nesumnjivo, pored različitih međunarodnih instrumenata i instrumenata, naše zakonodavstvo, odnosno KZK, u ovom poglavlju predviđa šesnaest (16) krivičnih dela protiv službene dužnosti koja se odnose na službena lica u vršenju službene dužnosti. Sprovođenje ovih prekršaja od strane službenih lica krši vladavinu prava, ekonomski razvoj i perspektivu zemlje. U borbi protiv ovog zločina, od istrage do zasluga, tužilački sistem, pravosuđe, zajedno sa drugim istražnim organima, imaju presudnu ulogu. Uspešna istraga ovih djela je složena i zavisi od pružanja dovoljno sredstava za istraživanje i blisku saradnju između državnih organa nadležnih za borbu i presuđivanje ovih krivičnih djela.

Koliko je efektivan pravni okvir u zemlji u borbi protiv ovog zločina? Koliko se u praksi postiže da se napravi odgovarajuća kvalifikacija inkriminirajućih akcija sa pravnom oznakom krivičnog djela iz ovog poglavlja? Kako se razlikovati linija razdvajanja između krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja i krivičnog dela sukoba interesa?

Ova i druga pitanja će biti fokus obuke, učesnici će imati priliku kroz izradu zakonskog okvira studije slučaja i diskusija da unaprede svoje prakse u primeni zakona.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Procijeniti prevazilaženje granica zvaničnih ovlašćenja
- Analizirati krivična djela protiv službene dužnosti;
- Razviti efikasnu istragu i adekvatnu pravnu kvalifikaciju u vezi sa inkriminirajućim akcijama

Sadržaj

- Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja
- Zloupotreba zvaničnih informacija;
- Sukob interesa;
- Sticanje i prevara na službi;
- Prevara u dužnosti;
- Neovlašćeno korišćenje imovine
- Mito uzimanja i davanja, davanje mita stranom javnom službeniku;
- Vježba uticaja;
- Nezakonito izdavanje sudske odluke;
- Otkrivanje službene tajne;
- Falsifikovanje službenog dokumenta;
- Neovlašćeno prikupljanje i plaćanje
- Neovlašćeno sticanje imovine tokom pretresa i izvršenja sudske odluke;
- Ne prijavljivanje ili lažno prijavljivanje sredstava, prihoda, poklona, drugih materijalnih koristi ili finansijskih obaveza.

Metodologija obuke

Tokom treninga, interaktivne metode diskusije će se koristiti u odnosu na praktične dileme iz prakse i studija slučajeva. Učesnicima će biti podeljene hipotetičke slučajeve, a zatim se podeliti u grupe i ponuditi rešenja za ove slučajeve. Takođe će se koristiti PowerPoint prezentacije.

Korisnici: Sudije i tužioc i OTKD-a osnovnog i apelacionog nivoa.

Trajanje: Jedan dan

1.1.11 Efikasna zaštita u krivičnom postupku i garantovanje jednakosti stranaka - Imenovanje branioca na javni trošak

Efikasna zaštita u krivičnom postupku jedan je od osnovnih uslova zagarantovanih Ustavom i pozitivnim zakonima. U tom smislu, ZKPK je stvorio niz alata u svim fazama krivičnog postupka. Bez sumnje, sloboda optuženih da angažuju i biraju advokata na njegov trošak je pravo koje optuženi može u bilo koje vreme i fazu krivičnog postupka koristiti. S tim u vezi, kako ne bi došlo do nejednakog položaja (ne diskriminacije) građana kako bi imala efikasnu zaštitu u krivičnom postupku upravo zbog finansijske nesposobnosti, ZPPK je predviđala imenovanje i angažovanje branioca na javne troškove u situacijama kada odbrana nije obavezna, na zahtev optuženog pod uslovima predviđenim ovim zakonom, posebno kada su potrebni interesi pravde, bez obzira na predviđenu kaznu.

Svakako, u našoj praksi nema mnogo slučajeva kada su branioci bili dodeljeni okrivljenima javnom potrošnjom čak i kada odbrana nije obavezna. Zašto se ovo ne primenjuje u praksi? Koje su dileme i prepreke za sprovođenje ovog zakonskog zahteva od institucija za sprovođenje zakona?

Tokom treninga učesnici će biti obavješteni sa odredbom člana 58 ZKPK i dobrim praksama u ispunjavanju ovog zakonskog zahtjeva kako bi se osigurala djelotvorna zaštita okrivljenih u krivičnom postupku. Takođe će se razraditi proceduralne posledice u slučajevima kada se optuženi ne obavještavaju o mogućnosti imenovanja branioca čak i kada odbrana nije obavezna.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Upoznati se sa pravnom infrastrukturom za imenovanje branioca kada odbrana nije obavezna;
- Identifikovati slučajeve u praksi za primjenu ove odredbe;
- Ispune ovu zakonsku obavezu tokom krivičnog postupka

Sadržaj

- Uslovi za obaveznu odbranu;
- Krivični postupak treba da se vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora u trajanju od 8 ili više godina zatvora;
- Interes pravde; Zahtev za interesom pravde;
- Finansijska nesposobnost i njegova argumentacija kao uslov za imenovanje branioca na javni trošak, odluka o imenovanju branioca na javni trošak

Metodologija obuke

Tokom obuke biće interaktivna diskusija sa učesnicima prezentovanjem materijala u PowerPoint, deljenje učesnicima u grupama u svrhu proučavanja hipotetičkih slučajeva.

Korisnici: Sudije i Tužioci

Trajanje Jedan dan

1.1.12 Međunarodna pravna saradnja

Borba protiv kriminala nije samo potreba i dužnost određene države ili društva. U vrijeme razvoja informacionih tehnologija, slobodnog kretanja i migracije stanovništva u različitim zemljama širom svijeta, živeti i raditi rezultirali su potrebom državne saradnje u pružanju krivične i građanske pravne pomoći i u svrhu prevencije i borbe svih oblika kriminala. S tim u vezi, naša država izdaje i zakon o međunarodnoj pravnoj saradnji kako bi se olakšao i implementirao princip reciprociteta između različitih zemalja i naše zemlje, usvojio i ratifikovao sporazume o pitanjima međunarodne pravne saradnje. U našoj svakodnevnoj praksi u sudovima i tužilaštvu, sve više slučajeva proizilazi iz različitih slučajeva koji se kreću od pružanja minimalne pravne pomoći i - raznim molbama za dobijanje izjave svedoka ili podnošenje dokumenata/pozivnica ili različitih odluka do izručenja potraživanja prema molitveni akt države molilje.

Da li je potrebna pravna infrastruktura za međunarodnu pravnu saradnju? Da li su sudije i tužioci redovno informisani o državnim sporazumima potpisanim u ovoj oblasti? Kako postupati u slučajevima oduzimanja imovinskih zahteva prema aktu tražene države?

Tokom treninga učesnici će se upoznati sa pravnom infrastrukturom za međunarodnu pravnu saradnju, analiziraće se mogućnost proširenja mjera predodržavanja za traženo lice prema aktu države molilje.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Unapređuje znanje iz oblasti međunarodne pravne pomoći;
- Odrediti zahtjeve za međunarodnu pravnu pomoć;
- Analizirati zahteve koje je podnela država molilja i
- Donose odluke kojima se dozvoljava izručenje potraženih osoba.

Sadržaj

- Naredbe za pritvor za tražene osobe;
- Zahtjevi za pritvor u pritvoru za osobe koje traži država molilja;
- Odluke o pritvoru i njihovom trajanju i odluci o odobravanju izručenja tražene osobe;
- Priznavanje i izvršenje stranih presuda.

Metodologija obuke

Tokom obuke biće interaktivna diskusija sa učesnicima prezentovanjem materijala u PowerPoint, deljenje učesnicima u grupama u svrhu proučavanja hipotetičkih slučajeva.

Korisnici

Sudije i tužioci

Trajanje: Jedan dan

1.1.13 Alternativne i dodatne kazne

Krivični Zakon Republike Kosovo, pored glavnih kazni, poseban značaj je takođe posvetio alternativnim i dodatnim kaznama definisanjem uslova za njihovo izricanje i kategorije krivičnih dela prema njihovoj izdržljivosti i postupku njihovog izricanja. Imajući u vidu da u sudskoj praksi ove vrste kažnjavanja nisu propisno nametnute, s druge strane, u praksi postoje mnoge dileme u nametanju ovih kazni, a istovremeno i njihovo ukidanje, neophodno je obratiti pažnju na nametanje ovih kazni u ovaj program obuke. Naročito starijim odraslim osobama, oni bi efektivno uticali i na sprečavanje počinjenja drugih krivičnih djela i na učinak obrazovanja u ovoj kategoriji starosti našeg društva.

Da li dileme u praksi pokazuju koliko se alternativne kazna izvršavaju? Koliko takve sadrže i obavezu-dužnost, njihovo poništenje i postupak za njihovo oduzimanje ? Učesnici će biti upoznati sa pravnom infrastrukturom za nametanje alternativnih i komplementarnih kazni, vrsta alternativnih i komplementarnih kazni i postupak njihovog izricanja.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći:

- Unapređenje znanja o zakonskoj infrastrukturi;
- Analizirati predloge za izricanje ovih kazni;
- Primijeniti postupak za izricanje ovih kazni i njihovo poništenje
- Izraditi presude za izricanje alternativnih i komplementarnih kazni..

Sadržaj

- Uslovna rečenica, polovina slobode, nalog za rad sa opštom korist;
- Ukidanje prava izbora;
- Nalog za sastav gubitka ili štete;
- Zabrana vršenja funkcija u javnoj upravi ili javnoj službi;
- Zabrana obavljanja profesije, aktivnosti ili dužnosti;
- Zabrana vožnje;
- Uzimanje vozačke dozvole;
- Konfiskacija;
- Nalog za objavljivanje presude i
- Deportaciju stranca sa teritorije Republike Kosova.

Metodologija obuke

Tokom obuke biće interaktivna diskusija sa učesnicima prezentovanjem materijala u PowerPoint, deljenje učesnicima u grupama u svrhu proučavanja hipotetičkih slučajeva.

Korisnici: Sudije i tužioci

Trajanje: Jedan dan

1.1.14 Organizovani kriminal

Organizovani kriminal kao oblik kriminaliteta, predstavlja jedan od najlošijih, koji se sankcioniše po KZK. Ovaj oblik kriminala izvrši se od strane strukturirane grupe, kako bi se iskoristila direktno ili indirektno, finansijske ili druge materijalne koristi. Organizovani kriminal ozbiljno ugrožava razvoj demokratije i vladavine prava i ljudskih prava, ali i državne bezbednosti i ekonomskog razvoja. Za ovaj oblik kriminaliteta, možemo se odnositi na međunarodnoj Konvenciji o borbi protiv organizovanog kriminala, što znači da je ovo delo targetira unutrašnje tržište ili uticati spoljni ekonomski razvoj zemalja. Sprečavanje i kažnjavanje organizovanog kriminala u velikoj meri zasnovan na dubokom razumevanju fenomena organizovanog kriminala, sa jasnom političkom voljom i utvrđenom, profesionalno pravosuđe i strategije protiv organizovanog kriminala, u skladu sa međunarodnim standardima.

Koja je zakonska infrastruktura za borbu protiv organizovanog kriminala ? Koji su oblici i aktivnosti koje treba preduzeti da bi se sprečilo organizovanog kriminala ? Kako da se efikasno primenjuju odgovarajuće mehanizme?

Adresiranje ovih pitanja i dilema biće riješeno prezentacijom i izradom slučajeva i praksi.

Tokom treninga učesnici će biti obavješteni o zakonskoj infrastrukturi za organizovani kriminal u kojem su predstavljeni.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Primijeniti važeće zakonske odredbe
- Uspostaviti profesionalne veštine za istraživanje ovog krivičnog dela;
- Demonstrirati visoke profesionalne standarde.

Sadržaj

- Pravna definicija organizovanog kriminala;
- Lokalni i međunarodni pravni okvir;
- Identifikovanje elemenata ovog krivičnog djela.

Metodologija obuke

Tokom prezentacije ove teme biće implementirana interaktivna metoda sa učesnicima prezentovanjem materijala u PowerPoint, deljenje učesnicima u grupama u svrhu proučavanja hipotetičkih slučajeva.

Korisnici

Sudije i tužioci

Trajanje: Jedan dan

1.1.15 Oduzimanje i konfiskacija

Poglavlje oduzimanje i konfiskacije na osnovu Zakona o Krivičnom Postupku predstavlja bitnu promenu u zakonodavstvu i globalni trendovi se kreću u pravcu onoga da oduzimanjem i konfiskacijom više se postigne u prevenciji kriminala za jer uklanjanjem sredstava iz ruku kriminalaca postignu se višestruke efekte. Zakon o proširenim ovlašćenjima za oduzimanje imovine stečene krivičnim delom je dobra prilika za zaplenu i konfiskaciju.

Koji je značaj oduzimanja imovine kao dokaz, kao sredstvo kojim je krivično delo izvršeno ili kao Imovinska korist pribavljena krivičnim djelom? Koje mere mogu biti predložene da obezbedi imovinu i koje mjere zamrzavanja posle gonjenja? Kako se mogu povećati primjenu odredaba Zakona o Proširene Nadležnosti o Konfiskaciji Imovine Stečene Krivičnim Delom?

Kroz poređenja nacionalnog zakonodavstva sa međunarodnim kao i prezentacije globalnim trendovima u ovoj oblasti, cilj je da se postigne profesionalni razvoj i da se objasne nejasnoće u postojećem zakonskom okviru.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravo primenjuju postojeće zakonodavstvo u vezi sa praćenje, zaplenu i konfiskacije prihoda stečene krivičnim djelom;
- Identifikuju glavne metode za otkrivanje imovine pribavljene krivičnim djelom;
- Implementiraju proces oduzimanje imovine stečene krivičnim djelom;

Sadržaj

- Pravni okvir za praćenje, zaplenu i konfiskaciju imovine stečene krivičnim djelom;
- Metode za identifikaciju imovine i proces zaplene i konfiskacije imovine stečene krivičnim djelom;
- Zamrzavanje imovine - naredbe za oduzimanje imovine stečene krivičnim djelom;
- Administracija oduzete imovine;

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, praćene studijama slučaja iz sudske prakse.

Korisnici

Sudije, tužioc i drugi profesionalci uključeni u praćenje, zamrzavanje i oduzimanje imovine.

Trajanje: Jedan dan

1.1.16 Mere da se obezbedi prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku

Mjere za osiguranje prisustva okrivljenog u postupku predviđene su ZKPK kao instrumenti koji ograničavaju slobodu kretanja, i postavlja zakonske uslove kako bi se razvila uspešno krivični postupak. Kao najozbiljnija mera u kontekstu ovih mera je pritvor, i na osnovu međunarodnih instrumenata, ali i naše zakonodavstvo predlaže da se pritvor može primeniti samo kada su sve druge opcije iscrpljene da bi se postigao cilj. Mere da se obezbedi prisustvo okrivljenog u postupku se često ne sprovode na način i uslovima utvrđenim zakonom, tako da sudska praksa ima još poteškoća u identifikaciji, evaluacije i analize okolnosti u vezi osnivanja za svaki osnov ovih mera. U sudskoj praksi, takodje se predstavljaju poteškoće u pripremi zahteva za ovih mera, posebno pritvor, poteškoće u obrazloženju za utvrđivanje osnovice za ove mere pošto zakonske odredbe zahtevaju da za svaku pravnu osnovu imati konkretne i ne apstraktno rezonovanje.

Koji su elementi ustupanja - produženje pritvora? Gde su poteškoće u identifikovanju okolnosti koje opravdavaju primenu ovih mera i opravdaju njihovo zakazivanje?

Kroz ove obuke ima za cilj da korisnici mogu analizirati bezbednosne mere okrivljenog u postupku i prelazi dileme koje se javljaju u sudskoj praksi.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno procene elemente u određivanju mere da se obezbedi prisustvo okrivljenog u postupku;
- Implementiraju osnovne principe u vezi ovih mera;
- Razviju i opravdaju dovoljno odluke za nametanje ovih mera;

Sadržaj

- Pravni zahtevi-osnovi postavljanja mere da se obezbedi prisustvo okrivljenog u postupku
- Pritvor i obrazloženje odluke postavljanje pritvora,
- Pritvor i drugih mjera u odnosu na ljudskih prava i sloboda.

Metodologija obuke

Metodologija obuke će biti kombinovana uključujući i teoretska i praktična objašnjenja, poučna diskusija i tretiranje predmetima iz prakse.

Korisnici

Sudije Osnovnih sudova i Apelacionog, tužilaca osnovnih tužilaštava, Apelacionog i Specijalnog Tužilaštava Republike Kosovo.

Trajanje: Jedan dan

1.1.17 Krivična dela protiv seksualnog integriteta

Senzitivnost krivičnih djela protiv seksualnog integriteta zahtijeva detaljniji tretman kako bi se uklonile dileme iz činjenice da zakonske odredbe ostavljaju mjesta za tumačenje i konfuziju. Takođe, u okviru poglavlja krivičnih djela protiv seksualnog integriteta, između ostalog, predviđa i neke radnje koje utiču na seksualni integritet djece. Pravična primena zakonskih odredbi ovog poglavlja često predstavlja izazov za sudije i tužioce.

Koje su krivična dela protiv seksualnog integriteta dece pod Krivičnog Zakona Kosova? Koji su elementi i karakteristike krivičnog dela protiv polnog integriteta djece?

Kroz prezentiranja slučajeva iz sudske prakse i grupne diskusije, biće ponuđene alternative za pitanja koja se tiču dela protiv seksualnog integriteta. Tretiranje ovih pitanja će biti , između ostalog, uz učešće i interaktivnoj diskusiji sa učesnicima , da odgovore na pitanja i probleme koji se mogu pojaviti u sudskoj praksi.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Proširiti znanja o krivičnom postupku kada je dete žrtva;
- Analiza format predstavljanja silovanja i drugih sličnih akata koji se odnose na seksualno integriteta dece;
- Sprovesti odredbe koje se odnose na pravo takvih krivičnih dela.

Sadržaj

- Krivična dela protiv polnog integriteta u Krivičnom Zakoniku;
- Elementi i karakteristike dela protiv seksualnog integriteta dece;

Metodologija obuke

Rad u grupama i tretiranje predmetima iz sudske prakse karakterišu metodologiju za realizaciju ove teme.

Korisniciit

Sudije osnovnih sudova, tužioc i osnovnih tužilaštava i policijski istražitelji.

Trajanje: Jedan dan

1.1.18 Tajne mere

Gledano sa aspekta proceduralne regulacije, tajne i tehničke mere posmatranja i istrage su relativno nove. Razlog za izradu ovih odredaba, kao i odredbe o zaštiti oštećenih, svedoka i svedoka saradnika, leži u društvenoj nuždi za povećanje proceduralne efikasnosti u borbi protiv teškog kriminala, organizovanog kriminala i korupcije.

Primjenom tajnih tehničkih mjera istraživanja i posmatranja ometa ili krši ljudska prava i slobode kao ustavnu kategoriju, a posebno pravo na privatnost osoba. Stoga, Zakon o Krivičnom Postupku Kosova u poglavlju IX predviđa uslove, metode i načine korištenja reda i sprovođenja mjera. Svako kršenje ovih odredbi krivičnog postupka predstavlja kršenje individualnih, privatnih i ličnih prava predviđenih Ustavom Republike Kosovo, drugim međunarodnim konvencijama i instrumentima.

Kako povećati profesionalnu efikasnost tužilaca i sudija, kao i policijskih službenika u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim standardima? Saznati više o iskustvima i najboljim praksama država u regionu? Kako primijeniti lokalne instrumente koji regulišu ovu sferu? Koje su odredbe koje se moraju primijeniti radi osiguranja tajnih mjera?

Pristup rešavanju ovih dilema biće urađen na takav način da će učesnici takođe imati priliku da dele svoja iskustva u ovom pogledu pozivajući se na praktične slučajeve.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Unapređuje znanje o ovim vrstama istražnih radnji;
- Prepoznati uslove koje treba ispuniti za izdavanje ovih mjera;
- Primijeniti vremenske rokove za izdavanje ovih mjera;
- Priznati prava oštećenih strana ovim merama

Sadržaj

- Uslovi za izdavanje ovih mjera;
- Vremenski rok za izdavanje ovih mjera;
- Prava pogođenih strana ovim merama;
- Tehničke mogućnosti nadgledanja tehničko-praktične primjene ovih mjera.

Metodologija

Rad u grupama i rukovanje studijama slučaja iz sudske prakse karakterišu metodologiju za realizaciju ove teme.

Korisnici

Sudije, tužioc i policijski istražitelji.

Trajanje: Jedan dan

1.1.19 Trgovina ljudima

Trgovina ljudima predstavlja veoma kompleksno krivično djelo i globalni fenomen, koji u sebi uključuje elemente više krivičnih dela i ozbiljnije kršenja ljudskih prava. Ugrožena trgovinom ljudima može biti sva lica bez obzira na starosnu dob, pol, rasu ili nacionalnu pripadnost, ali najugrožene grupe trgovine ljudima su žene i deca za potrebe seksualne eksploatacije. Odgovorne institucije su potpuno svesni o raznolikosti ljudske upotrebe koje mogu biti izloženi takvim kriminalom, tako adresiranje i sprečavanje trgovine ljudima zahteva posebnu pažnju i pristup zbog njegove složene prirode. Na osnovu ovoga, potrebno je dodatno povećanje profesionalnih kapaciteta sudija i tužilaca u pravično sprovođenje zakonodavstva na snazi, i jačanje saradnje sa drugim relevantnim institucijama za uspešnu borbu protiv ovog fenomena.

Koji su elementi krivičnog dela trgovine ljudima? Kako se identifikuju žrtve trgovine ljudima? Koja su prava žrtava trgovine ljudima? Kako zaštititi žrtava trgovine ljudima? Kako sprečiti trgovine ljudima? Kako uraditi rehabilitaciju i reintegraciju žrtava trgovine ljudima? Koji su prave načine saradnje između institucija koje su odgovorne za borbu protiv trgovine ljudima? Koji su elementi krivičnog dela krijumčarenja migranata?

Kako bi odgovorili na gore navedena pitanja tokom treninga, učesnici će imati priliku pristupiti studijama slučaja odakle će se videti izazovi i problemi pravilne primjene zakonodavstva za prevenciju i suzbijanje trgovine ljudima i načinima koji kako se ovi izazovi i problemi mogu prevazići ili riješiti.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Sprovođenje zakona koji se odnose na trgovinu ljudima;
- Identifikovati elemente krivičnog djela trgovine ljudima;
- Razgraničiti elemente krivičnog djela trgovine ljudima iz elemenata drugih krivičnih dela;
- Sprovoditi i poštovati prava žrtava trgovine ljudima u krivičnom postupku;
- Primijeniti postupak za nadoknadu štete.

Sadržaj

- Razumevanje i elementi trgovine ljudima;
- Krivična dela koja se odnose na trgovinu ljudima;
- Prava žrtava trgovine ljudima tokom krivičnog postupka;
- Zaštita i pomoć žrtvama trgovine ljudima;
- Jačanje saradnje i koordinacije između ključnih aktera;
- Nadoknada žrtava trgovine ljudima.

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene interaktivne metode, simulacije predmeta, grupni rad na studijama slučaja i pitanja i diskusije o temama obuhvaćenim ovim treningom

Korisnici: Sudije i tužioci prvostepenog i drugostepenog suda.

Trajanje: Dva dana

1.1.20 Alternativni postupci

Alternativni postupci su postupci koji su prošli neke promene u odnosu na prethodni zakonik o krivičnom postupku. Ovi postupci pruže priliku za rešavanje slučajeve bez slanja na sud. Proteklih godina, alternativni postupak bio je naročito uspešan u postupcima raznovrsnosti i medijacije, ali je suspenzija tužbe počela da zauzima veoma važno mesto za najefikasnije sprovođenje krivičnog postupka.

Kako povećati profesionalnu efikasnost tužilaca i sudija u ovoj oblasti ? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti lokalne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Pristup adresiranju ovih dilema biće urađen na takav način da učesnici imaju priliku da dele svoja iskustva u vezi sa ovim, pozivajući se i na praktične slučajeve.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Primijeniti na zakonske odredbe u vezi sa alternativnim procedurama;
- Unapređuje poznavanje ovih vrsta alternativnih procedura;
- Prepoznati efikasne metode za sprovođenje ovih procedura;
- Prepoznati prednosti alternativnih procedura.

Sadržaj

- Alternativni postupci;
- Implementacija alternativnog postupka;
- Prednosti alternativnih postupka.

Metodologija

Tokom treninga biće korišćene interaktivne metode , simulacije predmeta , grupni rad na studijama slučaja i pitanja i diskusije o temama obuhvaćenim ovim treningom

Korisnici

Sudije i tužioce osnovnog nivoa i druge relevantne institucije.

Trajanje: Jedan dan

1.1.21 Zaštita svedoka

Zakonik o Krivičnom Postupku Kosova, priznaje kao posebne kategorije svedoke i oštećene koji bi zbog teške prijetnje njima ili njihovim članovima porodice trebali zaštitu. U praksi ima mnogo slučajeva da povređeni i svedoci ne svedoče zbog svog osećaja opasnosti p o njihovo zdravlje, život i imovinu, kao i članove njihovih porodica. Zbog toga, u krivičnom postupku, zaštiti oštećenog i svjedoka treba dati posebnu i posebnu brigu, tako da se ne plaše svjedočenja i saradnje sa policijskim organima, s jedne strane, s druge strane koliko god je moguće osigurati njihovo zdravlje, život i bogatstvo.

Pošto još uvek postoji dilema u sudskoj praksi o tome kako se baviti svedocima i zaštićenim optuženima, tokom obuke, postavljaju se sledeća pitanja: Šta podrazumevamo pod ozbiljnim rizikom? Šta je anonimnost? Koja je razlika između svedoka zaštićenih od strane javnosti i anonimnih svedoka? Kakva je razlika između odredaba PKZK-a, o merama neophodnim za zaštitu povređenih i svedoka u vezi sa odredbama Zakona o zaštiti svedoka? Koji postupci treba poštovati kako bi zaštitili oštećenog i svedoka, itd. Davanje tačnih i jasnih odgovora na takva pitanja će dovesti do bolje i pravične primjene zakonskih odredbi za zaštitu svjedoka i oštećenih.

Učesnicima će biti omogućen pristup u praktičnim slučajevima posebno pripremljenim za ovu obuku, gdje se mogu videti uspjesi i neuspjeh u slučaju zaštite svjedoka i optuženih.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Izraditi zahtev za zaštitne mjere ili nalog za anonimnost i zaštitu;
- Izraditi naloga za zaštitu;
- Pravilno sprovesti postupak proglašenja zaštićenog svedoka;
- Pravilno tumačiti koristi zaštićenog svedoka u skladu sa zakonom

Sadržaj

- Zahtev za zaštitnu meru ili anonimnost i izdavanje naloga za zaštitu od strane sudije;
- Porudžbina za anonimnost i njene forme;
- Postupak za proglašenje zaštićenog svjedoka i njegovih naknada po zakonu

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene interaktivne metode, grupni rad, simulacija prijema izjave zaštićenog svedoka, izrada naloga za zaštitu.

Korisnici

Sudije i tužioci prvostepenog i drugostepenog suda.

Trajanje: Jedan dan

1.1.22 Krivična dela protiv ekonomije

U okviru ovih krivičnih dela protiv ekonomije spadaju krivična djela koja se odnose na prevaru, zloupotrebu, falsifikovanje, povezivanje štetnih ugovora, falsifikovanje vrijednih maraka, kršenje prava patenata, falsifikovanje novca itd. Ove prekršaje može činiti službeno lice koje, zloupotrebom službenih dužnosti ili ovlašćenja, ograničava slobodno kretanje kapitala, ljudi, roba, usluga, sredstava za rad ili sredstava za reprodukciju na teritoriji Republike Kosovo.

U okviru ovog poglavlja obuhvaćeno je krivično djelo zloupotrebe ekonomskih ovlašćenja, koje je krivično delo izvršilo odgovorno lice tokom obavljanja privredne djelatnosti, u svrhu nezakonite profitabilnosti materijalne koristi za sebe ili za bilo koje drugo lice.

Kako povećati profesionalnu efikasnost nabavki i sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim standardima? Saznajte više o iskustvima i najboljim praksama država u regionu? Kako primijeniti lokalne instrumente koji regulišu ovu sferu? Koje su mjere za sprečavanje ovih krivičnih djela?

Tokom ove obuke, eliminisane su dileme oko neizvesnosti koje su se pojavile u praksi između razlike odgovorne osobe u javnim institucijama i između odgovorne osobe privatne kompanije. Pristup adresiranju ovih dilema biće urađen na takav način da učesnici imaju priliku da razmene iskustva upućujući i na praktične slučajeve.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno primijeniti zakonske odredbe u vezi sa krivičnim djelima protiv ekonomije;
- Unapređuje poznavanje ovih vrsta krivičnih dela;
- Razlika između odgovorne osobe u javnim institucijama i između privatne kompanije odgovorne osobe.

Sadržaj

- Mere za sprečavanje neformalne ekonomije;
- Uloga pravosuđa i tužioca u borbi protiv ovih krivičnih dela;
- Pojam odgovorne osobe.

Metodologija

Tokom treninga biće korišćene interaktivne metode, studije slučajeva studija slučajeva i pitanja i diskusije o temama obuhvaćenim ovom obukom će se koristiti tokom obuke.

Korisnici

Sudije i tužioce osnovnog nivoa i druge relevantne institucije.

Trajanje: Jedan dan

1.1.23 Finansijske istrage

Finansijski zločini spadaju u najteže zločine, koji imaju za cilj da napadnu ekonomski razvoj društva. Ovaj oblik kriminala se manifestuje u različitim oblicima: korupcija sa svim karakteristikama, pranje novca, utaje poreza, javne nabavke, itd. U cilju borbe protiv najefikasnijeg finansijskog kriminala sa posebnim akcentom na pranje novca i finansiranje terorizma u Republici Kosovo, u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma FIU je osnovan kao centralna i nezavisna institucija za analizu informacija za pranje novca i finansiranje terorizma.

Kako povećati profesionalnu efikasnost tužilaca i sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim standardima? Saznajte više o iskustvima i najboljim praksama država u regionu? Kako primijeniti lokalne instrumente koji regulišu ovu sferu? Šta su mjere sprečavanja pranja novca, šta je javna nabavka - sa posebnim naglaskom na razliku između administrativnog i krivičnog djela i fiskalne evazije.

Tokom ovog postupka, dileme treba eliminisati i dileme zbog neizvjesnosti koje su se pojavile u praksi, razlike između administrativne povrede i krivičnog djela i razlike između službenog lica i odgovornog lica. Pristup adresiranju ovih dilema biće urađen na takav način da će učesnici takođe imati priliku da dele svoja iskustva u ovom pogledu, a odnose se na praktične slučajeve.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno primeniti zakonske odredbe u vezi sa krivičnim delima protiv finansijskog kriminala;
- Unapređuje poznavanje ovih vrsta krivičnih dela;
- Sprovođenje efikasnih metoda sprečavanja neformalne ekonomije;
- Dobit će dovoljno znanja o tome ko treba da izveštava i šta izveštava, posebno na sumnjive transakcije.

Sadržaj

- Javne nabavke sa posebnim naglaskom na razliku između administrativnih povreda u postupku javne nabavke i krivičnog djela;
- Razlika između službenog lica i odgovornog lica;
- Fiskalna utaja.

Metodologija

Tokom treninga biće korišćene interaktivne metode, studije slučajeva studija slučajeva i pitanja i diskusije o temama obuhvaćenim ovom obukom će se koristiti tokom obuke.

Korisnici

Sudije i tužioce osnovnog nivoa i druge relevantne institucije.

Trajanje: Jedan dan

1.1.24 Sredstva Međunarodnog Krivičnog Prava za krivično gonjenje Ratnih Zločina unutar nadležnosti Kosova - praktičan pristup

Obuka će se usredsrediti na primjenljive oblike krivične odgovornosti za ratne zločine, kako se rješavaju od strane međunarodnih krivičnih tribunala. Učesnici će obogatiti svoje teorijske osnove i praktikovati konkretne studije slučaja kako bi dobili dodatna sredstva za istraživanje i krivično gonjenje ratnih zločina u nadležnosti Kosova. Priznavanje takvih pravnih sredstva će pomoći u procesuiranju i presuđivanju slučajeva ratnih zločina, a ne samo za počinioce, već i za pojedinca koji imaju višu poziciju u vojnoj i političkoj hijerarhiji koja su odlučili ili dozvolili počinjenje međunarodnih zločina.

U kojim slučajevima vojni komandant ili politički lider može biti odgovoran za ratne zločine počinjene od strane podređenih? Kako izgraditi istragu o ratnim zločinima nad višim vojnim i političkim liderima kada počinitelji ratnih zločina ne mogu biti identifikovani? Kako primijeniti iskustvo i sudsku praksu međunarodnih krivičnih tribunala za krivično gonjenje i krivično gonjenje ratnih zločina u nadležnosti Kosova? Kako nabaviti i koristiti dokaze prikupljene od strane međunarodnih krivičnih tribunala i zaključke međunarodnih sudova u svrhu krivičnog gonjenja i presuđivanja ratnih zločina iz nadležnosti Kosova?

Obuka će se razvijati kroz studije slučaja, praktične primjere i izradu pravnih dokumenata kako bi se povećali kapaciteti tužilaca i sudija da primjenjuju pravne koncepte koje obrađuju međunarodni krivični tribunali za dokaze prikupljene u konkretnim slučajevima.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Sticanje znanja za rješavanje slučajeva ratnih zločina;
- Prepoznati primenljive oblike krivične odgovornosti za ratne zločine;
- Identifikovanje zajedničkih kriminalnih grupa;
- Prepoznati komandnu odgovornost;
- Prepoznati ključne koncepte međunarodnog krivičnog zakona.

Sadržaj

- Domaće i međunarodne pravne osnove za ratne zločine;
- Primjenljivi oblici krivične odgovornosti za ratne zločine;
- Odluke Vrhovnog Suda i Apelacionog na primjenu međunarodnog krivičnog zakona unutar nadležnosti na Kosovu;
- Studije slučaja;
- Udružene kriminalne grupe;
- Komandna odgovornost.

Metodologija obuke

Nakon kratkog pregleda pravnih koncepata, obuka će se fokusirati na studije slučaja, primjenu pravnih kategorija u stvarnim scenarijama i dizajn operativnih šablona.

Korisnici: Tužioci Kosova - naročito Tužioci koji su dodeljeni STRK-u, sudije dodijeljeniu Odjelima za Teška Krivična Dela, Apelacioni Sud ili Vrhovni Sud

Trajanje: Tri dana

1.1.25 Jačanje kapacitete krivične istrage protiv korupcije sa Partnerima iz Krivične Pravde u regionu Mitrovice

Cilj ovog treninga je unapređenje kapaciteta tužilaca u regionu Mitrovice i povećanje njihove sposobnosti za rad u saradnji sa policijom i drugim službama za sprovođenje zakona. Takođe će im služiti u upravljanju nerešenim slučajevima korupcije i srodnih zločina. Ostali ciljani ishodi uključuju poboljšanje Osnovnog Tužilaštva u Mitrovici za praćenje i upozoravanje u ranoj fazi slučajeva korupcije i srodnih kriminaliteta.

Kako je saradnja sa policijom i drugim organima za sprovođenje zakona u slučajevima korupcije? Kako je pristup u krivičnoj istrazi i gonjenju korupcije i srodnih zločina? Kako je krivično gonjenje slučajeva visokog profila koji uključuju korupciju i povezane slučajeve?

Ova i druga pitanja će se razmatrati tokom ove obuke kroz sesije sa interaktivnim grupama, studije slučaja koristeći najbolje prakse EU i Međunarodnih Standarda.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Proširiti kapacitete u istraživanju i gonjenju korupcije i srodnih zločina;
- Koordiniraju rad sa policijom i drugim službama za sprovođenje zakona u slučajevima korupcije;
- Unapređuje znanje u upravljanju nerešenim slučajevima korupcije i srodnim zločinima;
- Pratiti i upozoravati u ranim fazama slučajeva korupcije i srodnih zločina.

Sadržaj

- Korišćenje ciljeva i definisanih indikatora učinka predviđenih Strategijom za borbu protiv Korupcije za period od 2012. do 2016. godine (Strategija za borbu protiv korupcije nakon 2016. godine priprema Agencija za borbu protiv korupcije).
- Efikasno Upravljanje Slučajevima korupcije i srodnih zločina.

Metodologija obuke

Kroz interaktivnu diskusiju, uključujući i facilitatore govornike i integraciju učesnika grupe na prezentacijskoj sesiji, sjednicama radnih grupa i završnom sesijom.

Korisnici

Partneri Službe Krivične Pravde u Osnovnom Tužilaštvu, Posebne Jedinice Policije Kosova, Poreska Uprava, Carina, Agencija za Borbu Protiv Korupcije Opština Mitrovica.

Trajanje: Jedan dan

1.1.26 Obuka o Komunikaciji sa Medijama za Tužioce i Zvaničnici Tužilaštva

Akcioni plan Državnog Tužioca iz 2017 jasno definiše jedan od ciljeva "Komuniciranje sa medijima i javnošću". Ovo pokazuje da se medijska komunikacija za tužioce smatra područjem u kojem je potrebna obuka o posebnim vještinama kako bi se povećali ukupni kapaciteti. Mandat EULEKS-a, između ostalog, ima i postepeni prenos nadležnosti na lokalne tužioce. Izgradnja kapaciteta lokalnih homologa kroz pružanje znanja i iskustava o najboljim praksama u osjetljivoj oblasti kao što je komunikacija, čini ga pristupačnijim krajnji cilj postepenog prenosa nadležnosti o svim tužilačkim pitanjima za Kosovske tužioce.

Koji su ključni koncepti komunikacije sa medijima? Koje su vještine komunikacije i novinarskog intervjua?

Ova i druga pitanja će se rešavati kroz ovu obuku kroz koja će uticati na ogrančenje ili eliminaciju incidenata i loše percepcije u javnosti koji su uzrokovani suprotstavljenim i neusaglašenim pristupima komunikacije i pružanjem novih sredstava organima tužilaštva da se bavi takvim delikatnim situacijama.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Prepoznati značaj dijaloga između medija i tužilačkih tijela
- Pravilno primenjuju komunikaciju sa medijima
- Identifikovati informacije koje treba pružiti javnosti
- Prepoznati tehnike novinarskog intervjua i tehnike javnog komuniciranja

Sadržaj

- Važnost dijaloga između Medija i Organima Tužilaštava;
- Efikasna komunikacija sa medijima;
- Javni pristup informacijama;
- Tehnike novinarskog intervjua;
- Tehnike javnog komuniciranja.

Metodologija obuke

Preko prezentacije, praktični primeri vještina i tehnike novinarskih intervjua i prakse intervjuisanja u medijama.

Korisnici

Kosovski tužioc i drugi službenici za komunikaciju koji rade u Tužilaštvima.

Trajanje: Dva dana

1.1.27 Pitanja dokaza koja se odnose na krivično gonjenje krivičnih dela vezanih za terorizam: Analiza konkretnih slučajeva i razmjena dobrih praksi u oblasti digitalne forenzike, korištenje Interneta i pretvaranje otkrivenih informacija u dokaze

Kroz Nacionalnu Strategiju za borbu protiv Terorizma 2012-2017, Kosovo ima za cilj gonjenje, istraživanje i privođenje pravdi pojedinaca ili grupa koji predstavljaju terorističku prijetnju ili vrše teroristička djela uspostavljanjem i jačanjem nadležnih institucija u procesu identifikacije, prevencije, otkrivanja i gonjenja.

Dok zakonodavni okvir Kosova u velikoj mjeri izgleda dovoljno za istragu i krivično gonjenje terorističkih aktivnosti, tužioci još uvijek nemaju iskustvo za rješavanje specifičnih istražnih tehnika i strategija gonjenja koji se odnose na slučajeve vezane za terorizam. Zbog toga su kosovski tužioci izrazili potrebu da se obuču o tehnikama gonjenja terorizma na Godišnjoj Konferenciji Tužioca 18. januara 2017 i Akcionog Plana Državnog Tužilaštva Kosova za 2017. Jedan od najvažnijih aspekata krivičnog gonjenja terorizma je procjena i korištenje dokaza, koji često proizilaze iz posebnih istražnih tehnika ili osjetljive informacije na osnovu otkrića. Kako bi se osigurali stvarni rezultati u borbi protiv terorizma na Kosovu, od ključnog je značaja da se lokalni tužioci upoznaju sa ovim dokaznim pitanjima.

Koje su specijalizovane tehnike istraživanja? Kako sakupiti dokaze? Kako učiniti krivično gonjenje u predmetima terorizma? Koji su alati dostupni za sprovođenje istraživanja o aktivnost terorizma na internetu?

Ovo i druga pitanja će se riješiti kroz ovu obuku, koja će utjecati na borbu protiv terorizma iz perspektive digitalne forenzike i otkrića.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći:

- Prepoznati specijalizirane istražne tehnike;
- Primeniti pravo obezbjeđivanje, prikupljanje, čuvanje i prihvatljivost dokaza u terorističkim krivičnim djelima;
- Pravilno primeniti istragu i krivično gonjenje;
- Unapređuje poznavanje tehnika otkrivanja terorizma putem interneta.

Sadržaj

- Specijalizovane istražne tehnike;
- Obezbeđivanje, prikupljanje, čuvanje i prihvatljivost dokaza u terorističkim krivičnim djelima;
- Istraživanje i krivično gonjenje slučajeva koji uključuju terorizam;
- Korišćenje Interneta u terorističke svrhe;
- Raspoložive sredstva za sprovođenje istrage terorističkih aktivnosti putem Interneta;

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, a praćeni praktičnim primjerima tako da svaki učesnik bude aktivan tokom čitavog treninga.

Korisnici: Tužioci Kosova

Trajanje: Dva dana

1.1.28 Veštine o tehnikama intervjuisanja svedoka/žrtava ratnih zločina, sa fokusom na slučajeve seksualnog i rodnog nasilja u oružanim sukobima

Unapređenje vještina tehnike intervjuisanja je osnovni instrument za istraživanje i gonjenje krivičnih djela. Ovo se posebno odnosi na ratne zločine, jer se većina njih, ako ne sve, oslanja na iskaze svedoka ili indirektno dokaze. Među njima, postoje slučajevi u kojima su žene prijavile da su žrtve seksualnog nasilja i rodno zasnovanog nasilja.

Tokom kontaktiranja sa svedokom, tužioci koji sprovode istragu trebaju imati znanje i vještine kako bi mogle obezbediti informacije/dokazi od žrtvama na najefikasniji način. Ovo podrazumijeva potrebu za poboljšanjem razumijevanja tužilaca o osnovnim elementima kriminala koji su bitni u kontaktu s svjedokom, kao i za poboljšanje sposobnosti tužilaca da razgovaraju, uključujući planiranje i pripremu, uspostavljanje odnosa i upravljanje informacijama. U cilju prevazilaženja ovih izazova, učesnici će biti upoznati sa tehnikama za razumevanje verbalne i neverbalne komunikacije radi rješavanja komunikacijskih barijera kao što su teško i izazovno ponašanje tokom razgovora, kao i za pregled faktora koji utiču na pružanje detalja i njihovo očuvanje u kratkom i dugoročnom pamćenju.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Sprovoditi tehnike za planiranje i intervjuisanje svjedoka i žrtava ratnih zločina sa fokusom na seksualno nasilje i rodno zasnovano nasilje;
- Prepoznati verbalne i neverbalne tehnike komunikacije;
- Prevazići izazove konkretnog kriminala pod istragom, kao i ličnih i bezbednosnih pitanja;

Sadržaj

- Analiza ratnih zločina uključujući i elemente koji se moraju provjeriti u skladu sa kosovskim zakonodavstvom i međunarodnim
- Planiranje intervjuja na kojem učesnici saznaju korake koje treba preduzeti tokom planiranja intervjuja uzimajući u obzir različite faktore kao što su uzrast i pol anketara, etnička pripadnost, socijalna pripadnost i kulturna formacija, kao i pitanja bezbednosti.
- Vježbe intervjuisanja svjedoka/žrtava svjedočenjem u slučaju ratnih zločina na osnovu studija slučajeva
- Intervjuisanje žena žrtava seksualnog nasilja i rodno zasnovanog nasilja u oružanim sukobima.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korištena kombinovana metodologija, gdje će se primjenjivati interaktivni metodi diskusije sa učesnicima. Takođe, biće im ponuđeno da raspravljaju o specifičnim unutrašnjim tehničkim pitanjima kao što su mere zaštite svedoka i program zaštite svedoka, korišćenje forenzičkih stručnjaka i tako dalje. Na kraju radionice, učesnicima će biti data "Priručnik Tehnika Intervjuisanja Svedoka/Žrtve Ratnih Zločina" koji će se koristiti u njihovom svakodnevnom radu i koje mogu pregledati i odobriti od strane drugih tužilaca u odgovarajućim radnim jedinicama. Posebna pažnja će biti posvećena ženama žrtvama seksualnog i rodnog nasilja u oružanom sukobu.

Korisnici: Tužioci STRK-a koji rade u jedinici za ratne zločine, kao i 2 ili 3 policajca za ratne zločine.

Trajanje: Dva dana

1.1.29 Jačanje Implementacije Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima

Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima (EKLJP), kao i jurisprudencija Evropskog Suda za Ljudska Prava (ESLJP), su izvor zakona na Kosovu. Shodno članovima 22 i 53 Ustava Republike Kosovo, EKLJP i jurisprudencija ESLJP-a su direktno primjenjive na Kosovu i, u slučaju nepoštovanja, imaju prioritet nad odredbama zakona i drugim aktima javne institucije. EKLJP, koja je sadržana u jurisprudenciji ESLJP-a, utvrđuje pravni okvir za prava i slobode koji se poštuju u krivičnim postupcima, a posebno između ostalog, pravo na slobodu i sigurnost (član 5), pravo na pravično suđenje (član 6) i osnovno pravilo da nema kazne bez zakona (član 7).

Tokom više decenija, ESLJP je razvio bogatu i konstruktivnu jurisprudenciju za tumačenje i sprovođenje ljudskih prava u vezi sa krivičnim postupkom. Općenito, lokalne jurisdikcije nemaju zakone, propise i/ili sudsku praksu za konsultacije kako bi riješili bilo koji pravni problemi koji mogu biti rezultat krivičnog postupka. Stoga je sudska praksa EKLJP bila ključni izvor tumačenja i primjene ljudskih prava za različite sudske aktere kao što su advokati, tužioci i sudije. Ovo je naročito važno s obzirom na to da Kosovski pravni sistem nema nikakvu zbirku pravne prakse kojom bi sudski akteri mogli konsultovati kako bi razjasnili probleme u tumačenju zakona.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Prepoznati sudsku praksu ESLJP u pogledu tumačenja i primjene ljudskih prava u krivičnom postupku;
- Primijeniti jurisprudenciju ESLJP direktno navodeći jurisprudenciju ESLJP-a radi tumačenja normi koji regulišu krivični postupak.

Sadržaj

- Obaveze i dužnosti tužilaca tokom istrage, hapšenja i pritvora;
- Pritvor, prikupljanje dokaza; ispitivanje;
- Prestanak istrage;
- Faza sudskog pregleda;
- Teret dokazivanja, svjedoci, vještaci;
- Podobnost dokaza, prava i kompenzacije žrtava;
- Koncept razumnog vremenskog roka;

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene sledeće metode : predavanje, interaktivna diskusija, analiza slučaja od strane suda u Strazburu.

Korisnici: Tužioci sa svih nivoa.

Trajanje: Dva dana

1.1.30 Uvodna obuka vezana za sajber kriminal, elektronske dokaze i ilegalne koristi online kriminala

S obzirom na nivo podrške širom svijeta u informacionoj tehnologiji i komunikacijama, sudije i tužiocima moraju biti spremni da se bore protiv sajber kriminala i elektronskih dokaza. Iz iskustva smo saznali da se u većini slučajeva sudije i tužitelji suočavaju sa poteškoćama u suočavanju sa novom realnošću u sajber svijetu. Povećanje broja krivičnih dela u vezi sa sajber kriminalom ili elektronskim dokazima povećava potrebu da sudije i tužitelji budu dovoljno obučeni da bi shvatili prirodu tih zločina i da su svesni zakona i instrumenata koji su na raspolaganju za saradnju za rešavanje takvih slučajeva.

Generalno, aktivnosti kriminalaca i kriminalnih organizacija su dizajnirane da stvore beneficije. Ukupan iznos naknada online kriminala u 2009 bio je oko 2.1 milijarde Američkih dolara ili 3,6% globalnog BDP-a, ali se samo mali deo ovih sredstava ikada vraća. Pranje novca omogućava kriminalnim organizacijama da iskoriste svoje ilegalne aktivnosti i zadrže svoje poslovanje.

Koncept ciljanja na korist od online kriminala prezentiran na ovom kursu obuke okuplja pristupe koji se odnose na sajber kriminal, finansijska istraga i pranje novca, kako bi se povećala efikasnost i uspešnost krivičnih istraga i krivičnih postupaka, bilo iz perspektive krivično gonjenje ili čak ciljanje koristi od nezakonitih dela. Finansijske istrage i sprečavanje i istraga pranja novca mogu se odnositi na svu korist koju generiše zločin, međutim, posebna pažnja se posvećuje sajber kriminalu (kako je definisano u Konvenciji iz Budimpešte, članovima 2-11) i drugim vrstama krivičnih djela na mreži, gde su elektronski dokazi, anonimnost i bezgraničan sajber prostor su zajednički izazov.

Pitanja vezana za sajber kriminal, elektronski dokazi, koristi od krivičnih delata pranjem novca se bave mnogim različitim institucijama i uključuju, posebno, sajber kriminal, jedinice za finansijsku istragu, Finansijske Obaveštajne Jedinice (FIU) i tužilaštva. U svakom slučaju, istraživanja u oblasti sajber kriminala retko su praćena finansijskim istragama ili obrnuto, finansijska ili druga krivična istraga retko su povezana sa istragama u oblasti sajber kriminala.

Kurs je dizajniran tako da sudijama i tužiocima daje uvodni nivo znanja o sajber kriminalu, elektronskim dokazima i pretresanju, pritvaranju i oduzimanju koristi od online kriminala. Kurs će pružiti pravne i praktične informacije o temama i biće usmeren na to kako ova pitanja utječu na svakodnevni rad sudija i tužilaca.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Stećnu osnovno znanje o sajber kriminalu i elektronskim dokazima;
- Sprovođenje finansijskih istraga o koristima iz sajber kriminala;
- Pribaviti znanje o materijalnim i proceduralnim zakonima i tehnologiji koju mogu primijeniti;
- Procenite koliko se brzo može preduzeti i koji je stepen efikasnosti mera i obimne međunarodne saradnje.

Sadržaj

Obuka se kombinuje na osnovu dva odvojena predmeta: Osnovni kurs za Pretraživanje, oduzimanje i sequestraciju prihoda od online kriminala i Uvodni Kurs o Sajber Kriminala i Elektronskih Dokaza.

Modul će sadržati sljedeće teme

- Uvod u sajber kriminal - trendove i sredstva;
- Tehnologija koja se bavi sajber kriminalom;
- Sajber kriminal kao krivično delo u lokalnom zakonodavstvu;
- Praksa elektronskih dokaza, procedura i zakonodavstva;
- Proceduralno pravo/istražne mjere prema lokalnom zakonodavstvu;
- Međunarodna saradnja;
- Saradnja sa industrijom;
- Osnove finansijske istrage;
- Uloga i funkcija Jedinice za Finansijsku Obavještajnost (FIU);
- Uvod u sajber kriminal, specifičnosti, izazove i mogućnosti sajber kriminala;
- Uvod u krivično delo pranja novca;
- Razumevanje vrste pranja novca online;
- Međunarodna saradnja u oblasti sajber kriminala i finansijskih istraga;

Metodologija obuke

Kurs je trenutno strukturiran i dizajniran da bude predstavljen na obuci, koristeći smernice trenera. Korišćenje studijskih slučajeva za informisanje učesnika smatra se odgovarajućim za ovu vrstu obuke i više je u skladu sa stilovima učenja odraslih nego samo didaktičkim učenjem. Korišćenje fizičkih primjera tehnologije koja se pominje i korištenja interneta može poboljšati učenje.

Treneri treba da razmotre uključivanje vježbi i drugih nastavnih metoda u program na lokalnom nivou. Treneri treba da provere znanje učesnika tokom kursa, putem upita, kviza ili drugih metoda kako bi se osiguralo postizanje ciljeva učenja.

Materijali za obuku (planovi lekcija) sadrže i važne informacije koje imaju za cilj obučavanje trenera tokom svakog predavanja/sesije/teme.

Korisnici: Sudije, tužiocima koji još nisu pohađali ovaj kurs.

Trajanje: Četiri dana

SPECIJALIZOVANI PROGRAMI

1.2 Specijalizovani programi

1.2.1 Specijalizovani Program Obuke za Razvoj Kapaciteta u Borbi Protiv Korupcije

Ovaj specijalizovani program obuke ima za cilj detaljan i sveobuhvatan način za rešavanje profesionalne razvojne potrebe sudija i tužilaca koji su uključeni u borbu protiv korupcije djela. Program će se baviti izazovima oko sprovođenje efikasne domaće zakonodavstvo za borbu protiv korupcije sa fokusom na specifične aspekte koji se čine problematičnim u praksi. Pored njih će biti tretirani kao međunarodnog zakonodavstva u ovoj oblasti sa fokusom na EU standardima i praksom uspešnih zemalja koje su uspele u suzbijanju ove pojave. Praksa Evropskog suda za sloboda i ljudskih prava će biti deo ovog programa.

Takođe, u fokusu će biti aspekti u naprednja izrade pravnih akata. Oblici međuinstitucionalne saradnje i koordinacije institucija zaduženih za borbu protiv korupcije među temama uključene u ovaj program koji će biti tretirane u svakom slučaju efikasne aspekte upravljanja u slučajevima korupcije. Veoma važan deo programa je i rasprava o aspektima etičkih kodeksa za sudije i tužioce.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Demonstriraju ispravnu upotrebu koncepata i principa u efikasnoj borbi protiv krivičnih djela korupcije;
- Implementiraju zakone i teorije u praktičnim situacijama;
- Procene relevantnost podataka i resursima u pristup prema ovom fenomenu.

Struktura

Struktura ovog programa se realizuje u tri sesije u trajanju od dva (2) dana svaki.

Korisnici

Sudije iz osnovnog nivoa i Apelacionog, tužiocima osnovnih tužilaštva i Apelacionog i Specijalnog Tužilaštva Republike Kosovo, zvaničnici policije odeljenje za borbu protiv korupcije, i zvaničnici carine.

Sadržaj

Sesija I

1. Identifikacija i Procena moguće službene Korupcije

- Domaće i međunarodne pravne strukture kao i prakse;
- Priznavanje i vrednovanje potencijalnih pitanja korupcije.

2. Analiziranje dostupne javne informacije

- Istražni planovi i prvi koraci
- Izrada istražnog plana;
- Pristup dokumentima i ne-javnim informacijama;
- Prijem i pretraživanje elektronskih zapisa.

Trajanje: Dva dana

Sesija II

1. Forenzičke analize

- Korišćenje relevantnih institucija za borbu protiv korupcije u pristupu finansijskim podacima.

2. Analiza visoko rizičnih transakcija

- Korišćenje relevantnih institucija za borbu protiv korupcije u pristupu finansijskim podacima;
- Analiza visokih rizičnih transakcija.

3. Intervjuisanje i priprema za suđenje

- Tehnike intervjuisanja i izazove;
- Intervju potencijalnih svedoka;
- Intervju potencijalnih ciljeva;
- Redosled dokaza;
- Moguće argumente odbrane i sudski izazovi.

Trajanje: Dva dana

Sesija III

- Rešavanje slučajeva službene korupcije;
- Odlazak na sudu - podnošenje predmeta;
- Moguća alternativna rešenja;
- Mere za sprečavanje i izlaganje službene korupcije.

Trajanje: Dva dana

1.2.2 Specijalizovani Program Obuke za Javne Nabavke na Kosovu

Na osnovu izvještaja institucija i organizacija koje prate pravosuđe na Kosovu se procenjuje da su javne nabavke jedna od oblasti u kojima postoji korupcija i potreba za razvoj vještina sudija i tužilaca u ovoj oblasti. Takođe je konstantna potreba sudija i tužilaca da razgovara sa svim relevantnim akterima u zemlji o postupcima javnih nabavki i njihovim problemima implementacije u praksi.

Ovaj program se bavi gore navedenim zahtevima koji se fokusiraju na praktične razrade svim fazama javne nabavke. U tom kontekstu će se analizirati slučajeve iz prakse o tome kako je procena potreba i utvrđivanje potraživanja, dosije tendera i proces evaluacije tendera. Fokus ovog programa će biti faza implementacije ugovora, kao i istraga i suđenje za krivična dela ove prirode.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Analiziraju procesa planiranja nabavki;
- Razumjeti i elaborirati tenderski dosije;
- Ocenite tehničke specifikacije i indikativno obaveštenje;
- Razumeti elemente za izbor izvođača i nagradu;
- Identifikovati indikatore korupcije u vezi sa javnim nabavkama;
- Izraditi plan za istrage krivičnih djela korupcije u javnim nabavkama.

Struktura

Struktura ovog programa se realizuje u dve sesije u trajanju od dva (2) dana svaki.

Korisnici

Sudije iz osnovnog nivoa i Apelacionog, tužioci osnovnih tužilaštva i Apelacionog i Specijalnog Tužilaštva Republike Kosovo, policijski istražitelji, carinski službenici, službenici PAK-a i FIU-a.

Sadržaj

Sesija I

Procena potreba/Određivanje uslova

- Planiranje nabavke;
- Indikativno obaveštenje;
- Tehnička specifikacija

Priprema/Proces dizajniranja i izrada tenderske dokumentacije

- Dosije tendera;
- Podnošenje tenderske dokumentacije (objašnjenja);
- Javno otvaranje.

Izbor izvođača radova i faza nagrada

- Komisije za procjenu;
- Kriterijumi evaluacije;
- Preporuka pobjedničkog operatora.

Trajanje: Dva dana

Sesija II

Faza implementacije ugovora

Indikativni rizici korupcije u fazama nabavke

- Procenu potreba / utvrđivanje uslova
- Priprema/Proces dizajniranja i pripremu tenderske dokumentacije
- Izbor izvođača i faza nagrada;
- Faza realizacije ugovora.

Šeme korupcije i problemi u vezi sa prevarom

- Harač;
- Sukob interesa;
- šeme za pričvršćivanje ponuda
- Zaverenička ponuda;
- Varljive šeme.

Planiranje istraga i gonjenje

- Sadržaj plan istrage;
- Identifikovanje izvora informacija;
- Planiranje kućne kontrole i prisluškivanja;
- Planiranje upotrebu informatora.
- Planiranje praćenja imovine.

Trajanje: Dva dana

1.2.3 Specijalizovani program obuke za jačanje profesionalnih kapaciteta u borbi protiv sajber kriminala

Upotreba novih informacionih tehnologija, a posebno interneta, je od posebnog značaja u svakodnevnom životu. Ova pojava pogađa ne samo aktivnosti organa, bilo državnih ili privatnih, koje su uključene u poslovnu ili neprofitnu delatnost, ali mogu uticati i na obične osobe u njihovoj svakodnevnoj aktivnosti u njihovoj privatnoj ili profesionalnoj sferi. Kao što svaka nova tehnologija dostupna velikom broju korisnika, internet predstavlja ne samo dobre i koristi, već istovremeno i veliki broj problema. Sajber kriminal je kompleksan fenomen, da se to nosi sa njim biće globalno rešavanje ovog problema. U tom cilju treba tražiti saradnju svih relevantnih institucija i stručnjaka iz različitih oblasti kako bi izbegli segmentna rešenja. Za ovo je važno zamisliti globalnu arhitekturu sigurnosti informacija koja uzima u obzir tehničku i operativnu dimenziju, zakonsku i regulatornu dimenziju, organizacionu i ekonomsku dimenziju, ne zaboravljajući na ljudsku dimenziju.

Šta je sajber kriminal? Odakle dolazi? Šta mu pomaže da bude tako širokoraštraskan? Kako se boriti protiv i sprečavati sajber kriminal? Koliko smo u riziku od ovog zločina? Ko su potencijalne žrtve sajber-kriminala? Koje je domaće i međunarodno zakonodavstvo što to sankcioniše sajber-kriminal

Program obuke je dizajniran kako bi se obezbedila znanja za sudije i tužioce u vezi sa trenutne trendove sajber kriminala i ključne tehnike za uspešne borbe dela ove prirode.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Proceniti potencijalnog rizika od sajber kriminala i razvoj tehnike za borbu protiv njega;
- Upravljati istrage sajber kriminala;
- Identifikovati i bolje sprečiti krivična dela ove prirode;
- Prepoznati trendove sajber kriminala.

Struktura

Struktura ovog programa se realizuje u tri sesije u trajanju od dva (2) dana svaki.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog, tužioc i osnovnih tužilaštva i Apelacionog i Specijalnog Tužilaštva Republike Kosovo, policijski službenici odgovarajućih odeljenja za borbu protiv sajber kriminala.

Sadržaj

Sesija I

- Tehnologija i kriminala;
- Internet i kriminal;
- Pretnje, trendovi i izazovi sajber kriminala;
- Siber kriminal kao krivično delo i izazovi u borbi protiv njega.

Trajanje: Dva dana

Sesija II

- Procena i upravljanje rizikom;
- Borba protiv virtuelnih sigurnosnih rizika: e-mailova, virusa i hakera;
- Otkrivanje i sprečavanje pranja novca;
- Uloga forenzičara u otkrivanju sajber kriminala;
- Prikupljanje elektronskih dokaza;
- Elektronski dokazi - postupak i praksa.

Trajanje: Dva dana

Sesija III

- Prekogranična i međunarodna saradnja u borbi protiv sajber kriminala; Šeme rasporeda ponude;
- Mogućnosti uspešnog gonjenja međunarodnog e-kriminala i sajber kriminala.

Trajanje: Dva dana

1.2.4 Program i specijalnost za trajna zanimanja je kapacitet stručnjaka iz oblasti obrazovanja i obuke

Pranje novca je krivično djelo koje ulazi u krivično djelo protiv ekonomije i predstavlja trajnu pretnju ekonomiji svih zemalja. Operacije pranja novca osmišljene su kako bi ostvarile prihode od nezakonitih aktivnosti, kao što su dobit od prevare i prikriivanje postojanja, izvora ili implementacije ovih sredstava tako da prihodi dolaze iz legitimnog izvora . Ukratko, "prljavi novac " je učinjen da se čisti . Pošto je ilegalni novac očišćen , počinilac je u mogućnosti da troši ili uloži nelegalan prihod u legitimne imovine . Kosovo kao zemlja koja se bori sa svojim specifičnostima ima poteškoća u borbi protiv neformalne ekonomije gdje se većina transakcija sprovodi u gotovini bez obzira i bez prolaza kroz finansijske institucije . Ovo naročito predstavlja poteškoće u radu institucija koje imaju obavezu prijavljivanja transakcija. Ovome doprinosi i slaba međunarodna saradnja u ovoj oblasti i nedostatak harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa Direktivom EU.

Koji su faktori za identifikaciju neformalne ekonomije? Koja je uloga FIU-a? Gde izveštaj o lokalnom zakonodavstvu odgovara onome u EU?

Obuka će se fokusirati na adresiranje ovih dilema i pitanja pokrenutih detaljno analizom domaćeg i zakonodavstva EU uključujući i najbolje prakse

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Klasifikovati krivična djela pranja novca;
- Uporediti domaće zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU;
- Prepoznati i analizirati rad finansijskih institucija i obaveze koje ove institucije imaju u borbi protiv ove pojave;
- Koristiti tehnike prevencije pranja novca;
- Prepoznati oblike međunarodne saradnje;
- Analizirati pojavu predmeta na sudu.

Struktura

Struktura ovog programa realizuje se u tri sesije u trajanju od dva (2) dana.

Korisnici

Sudije Osnovnih i Apelacioni sud, tužilaca osnovnih tužilaštava i žalbi i specijalnog gonjenja Republike Kosovo, policijskih službenika odeljenja za korupcioni korpus, sudija i tužilaca osnovnog nivoa, specijalnog tužilaštva i službenika Kosovske policije.

Sadržaj

Sesija I

- Krivično delo pranja novca, finansiranja terorizma i sankcija;
- Slabosti finansijskih institucija o pranju novca i finansiranju terorizma;
- Borba protiv pranja novca i finansiranja terorizma u praksi;
- Borba protiv pranja novca i finansiranja terorizma - pravna struktura;
- Jedinicu za finansijsku obavještajnost i izvještaje.

Trajanje: Dva dana

Sesija II

- Tehnike kontrole prevara o pranju novca;
- Prikupljanje informacija;
- Pripremiti svoj lični profil;
- Prateći sredstva od primaoca;
- Traženje sredstava od plaćnika;
- Rezervna kopija sakrivenih sredstava.

Trajanje: Dva dana

Sesija III

- Prekogranična i međunarodna saradnja u borbi protiv pranja novca;
- Odlazak na sud - pojavljivanje predmeta;
- Moguća alternativna rješenja;
- Mere za sprečavanje pranja novca.

Trajanje: Dva dana

**CIVILNO
POLJE**

1.3 Civilno polje

1.3.1 Stranke u postupku, suparničari i posrednici u postupku

Stranke u postupku i ujedinjenje subjekata sa jedne ili druge strane u sudskoj praksi mogu se prezentirati na veoma složen način, što bi, dakle, moglo imati utjecaj na pogrešno sprovođenje sudskih postupaka, ako stranke i sud ne imaju odgovarajuću brigu. U tom kontekstu, važno je odrediti kvalitet stranaka, odnosno mogućnost da subjekt ima kvalitet stranke u postupku.

Takođe je važno način osnivanja zajednički suparničarstva u sudski postupak i učesće trećih lica u postupku. Pored suparničarstva, dešava se da na strani tužitelja ili okrivljenog mogu ometati treće strane, kao glavni posrednika posebnim zahtevom za osporavanje zahteva obeju strana.

Ova tema je dizajnirana tako da daje odgovore na sva pitanja vezana za zajedničke parnice, vrste, efekte svake vrste parnica u parničnom postupku, način raspoređivanja za svaki oblik, učesće trećih lica u spornom postupku, vrste intervencije i akcije koje posrednici mogu preduzeti.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći:

- Identifikovati ko može imati kvalitet stranke u postupku;
- Analizirati su-parničare i tipove;
- Procijeniti uloge i efekte djelovanja parničara u postupku; i
- Primijeniti zakonske odredbe u vezi sa učesćem trećih lica u postupku

Sadržaj

- Stranke, procesne sposobnosti stranke
- Suparničari i vrste suparničara;
- Uticaj proceduralnih postupaka su-parničara;
- Učesće trećih lica u parničnom postupku.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, praćene sa praktičnim primjerima, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke kako bi u potpunosti ostvario ciljeve ove obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.2 Preliminarna revizija tužbe

Svrha ove teme leži u činjenici da preliminarna revizija tužbe označava početak rada suda za pripremu glavnog pretresa. Često, u sudskoj praksi nije važno da se u ovoj fazi postupka uzme u obzir ili da se ne preduzme odgovarajuće mere od suda da bi se utvrdilo da li su izvršene proceduralne pretpostavke za vođenje spornog postupka. Preliminarna revizija tužbe je filter koji pomaže sudu da eliminiše sve prepreke kako bi nastavio sa drugim fazama postupka. U tom smislu, važno je da sudije građanskog polja unaprede svoje znanje u vezi sa preliminarnom revizijom tužbe kako bi se ispravno primenile odredbe Zakona o Parničnom Postupku u pogledu provere ispunjenja proceduralnih pretpostavki: sudu, strankama i predmetu spora, kao i pretpostavkama o pravilnosti tužbe.

Koje se proceduralne pretpostavke nadovezuju sa sudom, strankama i predmetom spora i pravilnosti tužbe? Šta treba preduzeti sud u zavisnosti od nalaza preliminarne revizije tužbe? Kako deluje preliminarna revizija tužbe de u daljnjem sudskom postupku?

Obuka je dizajnirana tako kako bi odgovarala na postavljena pitanja i nejasnoće putem analize svih proceduralnih pretpostavki u slučajevima preliminarne revizije tužbe.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Tumače pravilno odredbe ZPP-a, u vezi preliminarne revizije tužbe;
- Definišu akcije o sudskim odlukama;
- Prepoznati i razlikovati odluke donete u ovoj fazi postupka.

Sadržaj

- Tužba i njezin sadržaj;
- Odredba Zakona o Parničnom Postupku, za preliminarno revizije tužbe;
- Akcije i odluke suda u preliminarno revizije tužbe;
- Vrste odluka u ovoj fazi postupka.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, praćene sa praktičnim primjerima, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke kako bi u potpunosti ostvario ciljeve ove obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.3 Obezbeđivanje tužbenog zahteva

Od trenutka podnošenja tužbe do presude, to može biti dugo vremena, što je posledica postupaka stranaka u postupku ili različitih prepreka koje sud može imati tokom razvijenog postupka. Ove okolnosti otežavaju da tužilac realizuje svoj zahtev, a samim tim kako bi se osiguralo da je tužbeni zahtev ispunjen i da bi se izbegla nepopravljiva šteta koju tužilac može imati, ZPP predviđa zaštitne mere optužnice kojima se podnosi tužbeni zahtev do kraja procedure konačnom odlukom.

Ko može da podnese predlog za obezbeđivanje tužbenog zahteva? U kojoj fazi postupka može se predstaviti predlog? Koji sud je nadležan da odlučuje o merama bezbednosti u zavisnosti od faze kada je podnet predlog? Koja je razlika između iznosa potraživanja osiguranja i osiguranja privremene mere? Kako bi se primenjivale odredbe za garantovanje mera bezbednosti?

Ova i druga pitanja će se rešavati kroz ovu obuku i praktične slučajeve kroz koje će se ponuditi najbolja rešenja i opcije za obezbeđivanje tužbenog zahteva.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Prepoznaju i razlikuju vrste mera obezbeđivanja tužbenog zahteva;
- Odrediti nadležnost suda koji treba da odluči o ovim mjerama;
- Napraviti razliku između privremenih mera za obezbeđivanje tužbenog zahteva i mera bezbednosti;
- Proceniti slučajeve kada treba obezbediti garanciju.

Sadržaj

- Vrste mera obezbeđivanja tužbenog zahteva;
- Nadležnost za odlučivanje o merama obezbeđivanja tužbenog zahteva;
- Privremene mere i njihovo trajanje;
- Razlika između privremene mjere sigurnosti i mere sigurnosti;
- Garancija u slučaju utvrđivanja mere obezbeđivanja tužbenog zahteva.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, praćene praktičnim primjerima i zajedničkim diskusijama, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke kako bi u potpunosti ostvario ciljeve ove obuke.

Korisnici

Sudije Osnovnih Sudova i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.4 Glavno razmatranje i uzimanje dokaza

Glavno razmatranje je najvažnija faza spornog postupka. Ova faza je centralni deo cijelog spornog postupka u kojem se i uzimaju dokazi za meritorno odlučivanje u konkretnom pitanju. Zakon o Parničnom Postupku definiše obaveze parničara da dokažu činjenice na osnovu kojih se zasnivaju zahtevi i njihova potraživanja. Dokazivanje uključuje sve činjenice koje su važne za donošenje odluke, a sud odlučuje koji će se dokazi preduzeti radi utvrđivanja odlučujućih činjenica.

Koje postupke treba preduzeti na glavnom razmatranju? Koje su postupci i ovlašćenja suda na glavnom razmatranju? Koje su vrste probni dokazi u spornom postupku? Šta znači teret dokazivanja u spornom postupku? Kako obezbediti dokaze (predokaz)?

Ova obuka je dizajnirana i strukturirana kako bi se analizirala i razbila postupak koji sud vodi na glavnom razmatranju, uzimanje dokaza ili način dokazivanja, jer u praksi postoje poteškoće u pogledu načina na koji se treba razvijati postupak dokazivanja i kada je sud ovlašćen da uzme dokaze koje stranke nisu predložile ako utvrdi da stranke imaju tendenciju da raspolažu sa zahtjevima sa kojima nemaju pravo raspolaganja.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Unapređuju vještine za održavanje glavnog razmatranja;
- Identifikovati sredstva dokazivanja u građanskom postupku;
- Procijeniti činjenice koje moraju biti dokazane i one koje ne bi trebalo dokazati u parničnom postupku, uključujući i ovlašćenja suda kada dobiti dokaze ex officio;
- Pravilno primeniti zakonske odredbe u vezi sa vremenom predlaganja i podnošenja dokaza, kao i teret dokazivanja;

Sadržaj

- Sazivanje i održavanje glavnog razmatranja;
- Sredstva dokazivanja i uzimanje dokaza;
- Vrste dokaza u spornom postupku;
- Teret dokazivanja u spornom postupku i pružanje dokaza (prijedokaz);

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, grupni rad, praćeni primerima iz prakse, kako bi svaki učesnik bio aktivan tokom celog vremena obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog Suda (civilna divizija) kao i stručni saradnici Sudova.

Trajanje: Jedan dan

1.3.5 Presuda i vrste presuda u skladu sa odredbama Zakona o Parničnom Postupku

Zakon o Parničnom Postupku o zaslužnom načinu utvrđivanja parnica je predvideo neke vrste presuda koje se može izvući i od strane sudova u određenim okolnostima i pod specifičnim ispunjavanjima proceduralnih uslova. Procena specifičnih uslova za svaku vrstu presuda od strane sudova je stvorio neke dileme koje utiču u nekim slučajevima da sudovi pogrešno procene ove uslove i samim tim izvući zaključke ili presude koje su uključene u kršenja odredbe parničnog postupka.

Koje su vrste presuda prema odredbama Zakona o Parničnom Postupku? Koji uslovi moraju biti ispunjeni za izvođenje bilo kakve presude? Šta treba da sadrži obrazloženje bilo kakve presude?

Navedene pitanja koja će se tretirati u ovom treningu su među glavnim pitanjima gde će biti učinjeni napor da daju adekvatan odgovor na pitanja koja se odnose na presudu kao oblik zasluženog uspostavljanja u spornim pravnim pitanjima i vrstama presuda da sud može da izda spornih pravnih pitanja. Učesnici će imati priliku kroz materijala obezbeđen od strane trenera, diskusije, analiza studija slučaja, da analiziraju i pravo primenjuju odredbe o parničnom postupku u vezi presude i vrste presude.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Izraditi i analizirati presudu kao oblik zasluženog uspostavljanja;
- Procene uslove za izdavanje različitih tipova presuda;
- Razviju obrazloženje bilo koje vrste presude.

Sadržaj

- Presuda;
- Vrste presuda i uslovi za njihovo izdavanje;
- Sadržaj presuda i obrazloženje svake vrste presude.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, praćeni primerima iz prakse, kako bi svaki učesnik bio aktivan tokom celog vremena obuke.

Korisnici

Sudije Osnovnih Sudova i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.6 Načini sticanja vlasništva i njena zaštita

Pravo na imovinu predstavlja jedno od osnovnih prava zagantovanih ustavom i drugim međunarodnim aktima . Za sticanje prava svojine u pokretnim i nepokretnim stvarima zakonska doktrina i važeć i zakonski propisi određuju uslove i načine njenog sticanja . Važeć i zakon o imovinskim i drugim imovinskim pravima ima inovacije o načinu sticanja vlasništva koje razlikuju od prethodnog zakona.

Svako kršenje imovinskog prava, daje pravo vlasniku da traži sudsku zaštitu za zaštitu prava na imovinu . Tretiranje ove teme za pravosuđe je neophodnost zbog promjena u domaćem zakonodavstvu i standardima iz protokola I uz EKLJP.

Kako se dobije pravo na vlasništvo nad pokretnom i nepokretnom imovinom , u skladu sa važeć im zakonima? Koja zaštita se daje pravo na vlasništvo prema Ustavu , zakonima i međunarodnim aktima? Koja su ovlašćenja i ograničenja prava na imovinu ? Gdje su razlike između tužbi za zaštitu imovinskih prava? Kako implementirati materijalne odredbe u konkretnim slučajevima u imovinskim sporovima?

Svrha ove obuke je da se razjasne sve dileme koji se pojavljuju u sudskoj praksi u vezi sa načinima dobivanja imovinskih prava i tužbi za zaštitu imovinskih prava.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Proširiti znanje o imovinskim pravima, ovlašćenjima i ograničenjima kao i njegovoj zaštiti;
- Razlikuju načine dobivanja prava na imovinu prema zakonu na snazi;
- Uporediti vrste tužbe za zaštitu imovine; i
- Pozivajući se na praksi ESLJP-a, u vezi sa slučajevima pružanja zaštite prava svojine

Sadržaj

- Načini sticanja prava vlasništva;
- Zaštita imovinskih prava uopšte;
- Tužbe za zaštitu vlasništva;
- Tužba za potraživanje, tužba za odbijanje i javna tužba;
- Protokol I EKLJP-a;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja , uključujući teorijska i praktična objašnjenja, praćene praktičnim primjerima i interaktivne učesće učesnika, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke kako bi u potpunosti ostvario ciljeve ove obuke. Biće korišćena metod kratke prezentacije sa PowerPoint.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova, Apelacionog i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.7 Sudska zaštita od ometanje poseda i službenosti

Posedovanje je stvarna moć nad stvarima, vlasništvo je zakonska moć nad stvarima. Da je osoba na prvi pogled vlasnik može se utvrditi, dok kao posednik predmeta može se odmah primetiti jer je ovde potrebno tražiti činjenično ovlašćenje nad predmetom. U rimskom pravu postojala je razlika između vlasništva i posedovanja koja je zahtevala dva uslova koji se trebaju ispuniti: činjenična moć nad imovinom ili *Corpusa possessiones* i volja da stvar dži vlasnik kao vlasnika stvari. Svi građanski kodovi naprave razliku između posedovanja i vlasništva.

Stvarna prava, uključujući i pravo službenosti, uživaju sudsku zaštitu od ometanja prava službenosti. Službenosti, kao stvarna prava, uživaju pravnu zaštitu i pozitivno zakonodavstvo predviđa način zaštite službenosti. Sudska praksa ima dvojbe u vezi tužbi za zaštitu službenosti i pitanja koja se tiču provere postojanja svojinske službenosti i njihovog uspostavljanja.

Ko ima sudsku zaštitu od dela ometanje posedovanja i prava korišćenja službenosti? Šta treba da sadrži zahtev za ometanje posedovanja? Koje su činjenice koje se moraju uspostaviti u sporovima posedovanja i službenost? Koji je rok predviđen u sporovima posedovanja?

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Razlikuju specifičnosti sporova ometanje posedovanja i pravo posedovanja;
- Razlikuju tužbu o ometanju posedovanja iz drugih optužnica;
- Identifikovati uslove za zaštitu od dela ometanje posedovanja;
- Pravilno primijeniti vremenske rokove za sudsku zaštitu u sporovima posedovanja i službenosti;
- Primijeniti sudsku praksu u vezi sa ovim sporovima;

Sadržaj

- Postupak u sporovima koji se tiču posedovanja i prava službenosti;
- Elementi akta ometanje posedovanja i službenosti;
- Rokovi za sudsku zaštitu u sporovima posedovanja i službenosti;
- Sudska praksa u vezi sa ovim sporovima;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, praćeni primerima iz prakse, kako bi svaki učesnik bio aktivan tokom celog vremena obuke.

Korisnici

Sudije Osnovnih Sudova i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.8 Postavljanje naknade u postupku eksproprijacije

Pošto se eksproprijacija u praksi često pojavljuje, redovna primjena zakonskih odredbi zakona o eksproprijaciji garantuje imovinsko pravo vlasnika čija je imovina eksproporisana iz javnog interesa. Stoga je neophodno da implementatori ovog zakona dobiju detaljno poznavanje ovog pravnog instituta tako da ovo znanje doprinosi ujedinjenju sudske prakse u kosovskim sudovima.

Kada i pod kojim uslovima nepokretna imovina može da bude eksproporisana? Koje telo sprovodi postupak eksproprijacije? Ko postavlja naknade za eksproporisane nepokretnosti? Kako se dodjeljuje i koji su kriterijumi za određivanje naknade za eksproporisane nepokretnosti?

Ova obuka je dizajnirana da analizira i razbija postupak eksproprijacije, da identifikuje preduslove za eksproprijaciju, kriterijumi koji se odnose na eksproprijaciju, kao na slučajevima kada organ eksproprijacija je opština, tako i kada organ eksproprijacija je vlada.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Razlikovati pravne uslove koji moraju biti ispunjeni za eksproprijaciju;
- Pravilno primeniti odredbe Zakona o Eksproprijaciji, kada je u pitanju Vlada ili Opština kao organ za eksproprijaciju; i
- Idenifikovati način i kriterijume za utvrđivanje kompenzacije u slučajevima eksproprijacije;

Sadržaj

- Pravni uslovi za eksproprijaciju;
- Procedura eksproprijacije u slučajevima kada je organ za eksproprijaciju Vlada ili Opština;
- Preliminarna i konačna odluka o eksproprijaciji, kao i pravnih sredstva;
- Način i kriterijumi za utvrđivanje naknade u slučajevima eksproprijacije;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja , uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, praćeni primerima iz prakse (iz sudske prakse), kako bi svaki učesnik bio aktivan tokom celog vremena obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog Suda (civilna divizija), kao i stručni saradnici Sudova.

Trajanje: Jedan dan

1.3.9 Naknada za materijalne i ne materijalne štete

Civilna pravna zaštita robe i postojanje civilne pravne odgovornosti (ako neko oštećuje to dobro) predstavlja važan segment u kontekstu obezbeđivanja višeg nivoa zaštite ljudske robe zakonski zaštićenih. Tačno utvrđivanje odgovornosti uzroka štete i ostvarivanja prava oštećenog na naknadu štete u nepogodnom civilnom odnosu predstavlja jedan od izazova sudija civilnog polja. Iako je sudska praksa relativno razvijena na ovu temu, međutim, veliki broj predmeta u Kosovskim sudovima, dinamika povećanja broja predmeta za nadoknadu štete uticala je na razlike u sudskoj praksi, posebno u pogledu kriteriji za utvrđivanje veličine materijalne štete, a ne materijalnih, ali i načina utvrđivanja stvarne situacije u ovim slučajevima često ima nedostataka.

Osnova odgovornosti za naknadu materijalne i nematerijalne štete? Koji su kriterijumi za utvrđivanje veličine materijalne štete i ne materijalnih? Kako se dokazuje činjenična situacija u materijalnoj i nematerijalnoj proceduri naknade? Kako implementirati materijalne odredbe u konkretnim slučajevima u parnici za materijalnu i nematerijalnu naknadu štete? Kakva je praksa utvrđivanja visine naknade materijalne i nematerijalne štete?

Tema obuke je strukturirana na način da odgovori na pitanja i nejasnoće iznete gore analizom svih odredbi pravnog materijala koji se odnose na naknade od materijalne i nematerijalne štete.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Tumačeći pravilno implementiraju odredbe koje se odnose na odgovornost materijalne i nematerijalne štete;
- Procenu pravilno kriterijume za utvrđivanje materijalne i nematerijalne štete; i
- Implementiraju pravilno odredbe o visini nagrade materijalne i nematerijalne štete.

Sadržaj

- Materijalna i nematerijalna šteta prema ZOO-a;
- Odgovornost za nadoknadu materijalne i nematerijalne štete;
- Kriterijumi za utvrđivanje veličine materijalne i nematerijalne štete;
- Način ispitivanja u postupku nadoknade za materijalnu i nematerijalnu štetu;
- Praksa utvrđivanja visine naknade za materijalnu i nematerijalnu štetu;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući teorijska i praktična objašnjenja, praćene praktičnim primjerima i interaktivne učešće učesnika, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke kako bi u potpunosti ostvario ciljeve ove obuke.

Korisnici : Sudije Osnovnih Sudova i stručni saradnici

Trajanje: Jedan dan

1.3.10 Renta, njene vrste i određivanje

U našoj praksi se pojavljuju česti sporovi zbog nadoknade štete, a jedna od kategorija materijalnih šteta je i renta. Renta kao oblik nadoknade za štetu često predstavlja izazov za sud u smislu procene potreba određivanja rente i u smislu određivanja njenog obima. Osim toga, izazov je način dokazivanja i oblik zadatka. U svetlu ovih teškoća u praksi, ova obuka ima za cilj da pomogne sudijama da postavljaju takve slučajeve uzimajući u obzir specifičnosti ovog oblika nadoknade.

Koji uslovi moraju biti ispunjeni da bi se prilagodila renta? Ko može biti korisnik rente? Kako dokazati pravo na rentu? U kom obliku se može realizovati renta?

Tema obuke je strukturirana na način da odgovori na pitanja i nejasnoće postavljena iznad kroz analizu svih zakonskih odredbi koje se odnose na materijalnu izdavanje kao kategoriju materijalne štete, kao i pozivanjem na sudsku praksu.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Procene potrebne uslove za utvrđivanje ovog oblika štete;
- Razumeti i identifikovati način dokazivanja i oblik plasmana za ovu kategoriju oštećenja i
- Sprovede pravilno odredbe Zakona o Obligacionim Odnosima.

Sadržaj

- Kada postaviti rentu i koji oblik štete je;
- Način utvrđivanja rente i njegove vrste;
- Kapitalizovana renta i uslovi za njegov utvrđivanje;
- Korisnici rente;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući teorijska i praktična objašnjenja, praćene praktičnim primjerima i interaktivne učesnike, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke kako bi u potpunosti ostvario ciljeve ove obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog kao i stručni saradnici.

Trajanje

Jedan dan

1.3.11 Predugovor i validacija ugovora

U svakodnevnom životu se dešava da strane u građanskom pravnom odnosu pre formalizacije takvog odnosa ugovorom, zaključuju prije ugovora kojim utvrđuju obavezu zaključivanja glavnog ugovora. Praktično, situacije se javljaju kada stranke nakon roka pred-ugovora ne formalizuju glavni ugovor i stoga pojavljuju se sudski sporovi. U tom kontekstu, važno je da sudije povećaju kapacitet da pravilno razumeju i tumače efekte predugovora.

Pored toga, važna pitanja vezana za ugovore i njihove efekte su validacija ugovora. U sudskoj praksi se pojavljuju slučajevi kada sudovi moraju da procene da li se ugovorni pravni odnos za koje nije poštovan oblik potpisivanja ugovora da li može biti validiran. Stoga je ocenjeno da sudije treba da imaju neophodna priznanja za procenu zakonskih uslova u vezi sa validacijom ugovora.

Koji uslovi trebaju biti ispunjeni za povezivanje predugovora? Kakve efekte stvara za stranke predugovor? Šta podrazumemo sa validacijom ugovora? Kako treba da se donese odredba presude u slučajevima kada se odlučuje o validaciji predugovora?

Obuka je dizajnirana da odgovori na pitanja i dvosmjernosti iznete gore analizirajući zakonske odredbe uzimajući u obzir različite činjenične situacije u odnosu na koje se primjenjuju materijalne pravne norme.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Prepoznati razlike između predugovora i ugovora;
- Tumačiti i sprovesti zakonske odredbe za efekte predugovora;
- Primijeniti odredbe za validaciju ugovora;

Sadržaj

- Predugovor, uslovi za njegovo povezivanje;
- Pred-ugovorni efekti;
- Validacija ugovora.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući teorijska i praktična objašnjenja, praćene praktičnim primjerima, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.12 Ugovor o osiguranju - nadoknada štete i regresija

Za pravilno postupanje u slučajevima osiguranja potrebno je dovoljno znanja ne samo u smislu rješavanja štete koja proizilazi iz osiguranih slučajeva, već i poznavanja prirode osiguranja, specifičnosti ugovora o osiguranju, načina njihovog odnosa i tumačenja, postupka tretiranja štete, kao i načini procjene štete u smislu odgovornosti i adekvatne naknade. Pošto u sudskoj praksi najveći broj sporova proističe iz oblasti štete prouzrokovane saobraćajem, fokus obuke će biti obavezno osiguranje autoodgovornosti, uključujući i načine tretiranja štete, nadoknade štete, osnove odgovornosti i regresije u slučajevima "kasko" osiguranja.

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu?

Program je dizajniran tako da rešava dileme i poteškoće u sudskoj praksi, kroz parcijalne teorijske rasprave, interaktivne diskusije između učesnika i prezentaciju praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Prepoznati specifičnosti ugovora o osiguranju - opšti i posebni uslovi;
- Razlikovati postupke za nadoknadu štete van sudskog postupka;
- Pravilno primeniti sudski postupak za nadoknadu štete;
- Prepoznati osnove odgovornosti u slučajevima nanošenja štete;
- Identifikovati vrste adekvatne kompenzacije u slučajevima podnetih zahteva;
- Prepoznati nadoknadu štete u slučajevima "Kasko" osiguranja.

Sadržaj

- Predmeti pravo osiguranja;
- Osiguranje od auto odgovornosti;
- TPL polis osiguranje i ograničenja pokrivenosti;
- Zahtev za kompenzaciju štete;
- Isplata materijalne i nematerijalne štete od polisa osiguranja;
- Pravo na rentu;
- Regresija štete;

Metodologija obuke

Ovaj trening će primijeniti metodologiju interaktivnog učenja koja se sastoji od vežbi i diskusija, prezentacija konkretnih predmeta iz sudske prakse i diskusija o načinu odlučivanja o konkretnim slučajevima.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova, Apelacionog Suda i Vrhovnog Suda Kosova.

Trajanje: Jedan dan

1.3.13 Osnove nasljeđivanja i pravni poredak o nasljeđivanju

Zakon o Nasljeđivanju je predviđao osnovu za pozivanje na nasleđe, pravni poredak o nasljeđivanju i sudskog postupka koji ima veze sa razmatranje nasleđeostavioca. Takođe, ovaj zakon predviđa naslednike neophodnog udela nasleđa, dok u sudskoj praksi postoje teškoće i izazovi u određivanju potrebnog obima i ljudi koji uživaju ovo pravo, ali i o pitanjima koja se odnose na osnove nasljeđivanja i pravnog poretka nasljeđivanja.

Koje su osnove za pozivanje na nasljeđivanje? Kakav je pravni poredak o nasljeđivanju? Koji je neophodan deo nasleđa? Koji je krug naslednika koji imaju pravo na neophodan deo nasleđa? Ko ima pravo da odluči o vođenju postupka za ispitivanje naslednog imanja?

Između ostalog, ova obuka će doprineti uklanjanju ili ublažavanju dilema ili poteškoća, ali i ujedinjenu sudske prakse za gore pomenuta pitanja, posebno u dijelu o tome ko ima pravo da odluči u vezi sa vršenjem postupka ispitivanja naslednog vlasništva, sudovi ili notari (zbog neusaglašenosti zakonskih odredbi Zakona o Nasljeđivanju i Zakona o Vanparničnom Postupku, Zakonom o Notarstvu).

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Identifikovati i razlikovati osnove poziva na nasljeđivanje i pravni poredak nasljeđivanja;
- Procijeniti zakonske uslove za validnost testamenta;
- Pravilno primeniti zakonske odredbe koje se odnose na osnovu za pozivanje na nasleđstvo, pravni poredak o nasljeđivanju, kao i postupak za pregled nasleđe.

Sadržaj

- Nasleđe po zakonu;
- Nasleđe po testamentu;
- Pravni poredak o nasljeđivanju;
- Neophodno nasljeđivanje i isključivanje iz nasleđa;
- Postupak za preispitivanje naslednog vlasništva.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući teorijska i praktična objašnjenja, praćene praktičnim primjerima, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog Suda (civilna divizija) kao i stručni saradnici Sudova.

Trajanje: Jedan dan

1.3.14 Sudska zaštita u slučajevima uvrede i klevete

Danas cirkulišu razne definicije klevete. U nekim savremenim zakonima koji regulišu ljudska prava, kleveta se definiše kao "antizakonski napad" protiv "časti i ugleda" definisanog u članu 17 Međunarodnog Pakta o Građanskim i Političkim Pravima. Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima ne daje pravo ili častno pravo na čast ili ugled, ali u nekim posebnim odlukama prihvata svoju zaštitu u smislu privatnosti, porodičnog života i nepovredivosti doma i prepiske iz člana 8 Konvencije Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima. Zakon o klevetanju i uvredu klevetu definiše "objavljivanje lažne činjenice koju izdavač zna ili treba da zna da je činjenica i izjava lažna, čije značenje šteti ugledu druge osobe", dok je uvreda definisana kao "deklaraciju, ponašanje i objavljivanje izjave upućene drugoj osobi koja je uvredljiva." Iz činjenice da u našim sudovima postoji sve veći broj slučajeva nagrade za klevetu i uvredu, s tim u vezi nedostaje sudska praksa i elaboracija ove teme, je potrebno za sudije.

Koji je pojam klevete i uvrede? Koji uslovi trebaju biti ispunjeni za krivično gonjenje klevete i uvrede? Izjava ili objavljivanje istinske činjenice može se objasniti klevetom? Koji oblik štete pripada kleveti ili uvređenoj osobi? Kakva je praksa Evropskog Suda za Ljudska Prava u pogledu klevete i uvrede?

Ova i druga pitanja će se rešavati kroz ovu obuku.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Razlikovati odgovornost za klevetu i uvredu, slučajeve isključenja odgovornosti i ograničenja odgovornosti;
- Pravilno primeni način utvrđivanja nadoknade za klevetu i uvredu
- Prepoznati praksu Evropskog Suda za Ljudska Prava u pogledu klevete i uvrede;

Sadržaj

- Vršiti tužbu za klevetu i uvredu;
- Pravo na kompenzaciju za nematerijalno štetu u slučaju klevete i uvrede;
- Pravosudna praksa Evropskog Suda za Ljudska Prava;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući teorijska i praktična objašnjenja, praćene praktičnim primjerima i interaktivne učešće učesnika, tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke kako bi u potpunosti ostvario ciljeve ove obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova, Apelacionog i stručni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.3.15 Pravna osnova za utvrđivanje izvršenja

Tokom implementiranja postupka izvršenja, tužilac je obavezan da obrati pažnju na zaštitu dostojanstva dužnika i da je izvršenje tako je moguće manje štetno. Pravovremeno implementiranje postupka izvršenja direktno utiče na zaštitu prava i interesa građana i na povećanje efikasnosti u radu pravosuđa i drugih državnih organa u vezi sa izvršenjem odluka koje su izdali oni koji su postali pravosnažni.

Ko ima kvalitet tela izvršitelja i koje su njihove dužnosti određene zakonom? Koje su pravne osnove za podešavanje i implementacije izvršenja? Koji uslovi trebaju biti ispunjeni za dozvolu i implementaciju izvršenja? Šta treba da sadrži predlog za izvršenje? Koji izvršni organ izdaje rešenje o izvršenju i koji izvršni nalog? Šta treba sadržati presuda o izvršenju i šta izvršni nalog?

Sadržaj obuke je strukturiran tako da analizirajući zakonske odredbe Zakona o Izvršnom Postupku i trenutne sudske prakse, ne isključujući i interaktivne diskusije, da odgovore na sve dileme koje stalno prate organi za izvršenje tokom njihovog rada i eventualno daju više približne alternative znanju o pravilnom sprovođenju odredaba Zakona o Izvršnom Postupku.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Odgovarajuće procijeniti koja su zakonska osnova za podešavanje izvršenja;
- Razlikovati izvršnih dokumenata i verodostojnih dokumenata; i
- Oceniti za koje slučajeve dodeljuje i sprovodi izvršenje sud i za koje slučajeve privatni izvršitelj.

Sadržaj

- Izvršni organ i odluke;
- Sredstva i obim izvršenja;
- Pravna osnova za određivanje izvršenja;
- Postupci izvršnog organa;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, praćene interaktivnim razgovorima i primjerima iz sudske prakse,

Korisnici: Sudije Vrhovnog Suda Kosova, Apelacionog, osnovnog nivoa civilne divizije, stručni saradnici i privatni izvršitelji.

Trajanje: Jedan dan

1.3.16 Izvršenje sudskih odluka u porodičnim pitanjima i radnim sporovima

Po stupanju na snagu Zakona o Izvršnom Postupku predviđeno je da izvršni postupak u prvom stepenu vodi i odlučuje privatni izvršitelj, a izuzetno individualni sudija kada se ovim zakonom imenuje da sudski izvršitelj odredi i primjenjuje sud kao tijelo prvog stepena. U smislu ovog zakona, kvalitet tela izvršitelja ima privatni izvršitelj i prvostepeni sud, što nije predviđeno prethodnim zakonima izvršnog postupka. Ovim zakonom predviđeno je da se slučajevi izvršenja zbog njihove hitne prirode mogu rešavati u kratkom vremenskom periodu, što bi direktno imalo pozitivan uticaj na zaštitu prava građana za blagovremeno ispunjavanje zahtjeva od njih.

Ko ima kvalitet tela izvršitelja u prvom stepenu? Nadležnosti i dužnosti tela izvršitelja određene zakonom? Koje su odluke koje je izdao izvršni organ u prvom stepenu? U kojim predmetima nadležni sud u prvom stepenu ima isključivu nadležnost za plasman prema predlogu izvršenja na osnovu dokumenta izvršitelja?

Sadržaj obuke je strukturiran tako da kroz analizu zakonskih odredbi Zakona o Izvršnom Postupku i trenutnih sudskih praksi odgovorimo na pitanja i uklanjamo gore navedene dileme.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Pravilno procene u kojem slučaju nadležni sud u prvom stepenu ima isključivu nadležnost za presuđivanje prema predlogu izvršenja;
- Procijeniti da po kojem dokumentu o izvršenju prvostepeni sud kao izvršitelj može odlučiti o prijedlogu izvršenja;
- Implementiraju izvršni postupak od izvršnog organa na slučajeve vraćanja radnika radi rada i predaje djetetu roditelju, drugom licu ili instituciji kojoj je dijete povjereno za zadržavanje, zadržavanje i obrazovanje.

Sadržaj

- Izvršni organ i njene nadležnosti;
- Odluke organa za izvršenje i njihov sadržaj;
- Pravna osnova za određivanje izvršenja u slučajevima vraćanja radnika na rad i isporuku deteta;
- Postupci izvršnog organa i način izvršenja izvršenja;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, praćene interaktivnim razgovorima i primjerima iz sudske prakse.

Korisnici: Sudije Vrhovnog Suda Kosova, Apelacionog, osnovnog nivoa civilne divizije, stručni saradnici i privatni izvršitelji.

Trajanje: Jedan dan

1.3.17 Sudska zaštita u radnim sporovima po Zakonu o Radu

U posljednjih nekoliko godina povećan je broj radnih sporova . Razlog za to je da važeći propisi imaju nedostatke i sudska zaštita nije adekvatna, u tom slučaju je prekršeno pravo zaposlenog iz radnog odnosa. Shodno tome, odredbe koje su regulirale ovu oblast distribuirane su u mnogim zakonima i propisima , koji su izdati i usvojeni u različitim ekonomskim, društvenim i političkim okolnostima . Kao rezultat , sudije su imale i imaju poteškoće u pravilnoj primjeni ovih zakona koji se odnose na zaštitu prava radnika koja proizilazi iz radnog odnosa.

Koji je obim primjene Zakona o Radu? Koje su vrste ugovora o radu prema Zakonu o Radu? Koji su uzroci prestanka radnog odnosa prema Zakonu o Radu? Koji je postupak pre nego što poslodavac prekine radni odnos? Koji su zaposleni sredstva za pružanje sudske zaštite? Koji su zakonski rokovi za osiguranje sudske zaštite u radnim sporovima? Koje su sudske odluke suda o radnim sporovima?

Ova obuka je osmišljena i strukturirana kako bi se analizirao i razbio postupak koji su pokrenuli zaposleni u slučajevima kršenja radnih obaveza od strane poslodavaca, uključujući i identifikaciju preduslova koje mora podneti podnosilac molbe pre nego što se sudu obrati tužbom za pružanje sudske zaštite u slučajevima kada se obrati sudu sa tužbom.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Razlikuju sporove državnih službenika i druge radne sporove po zakonu o radu;
- Pravilno primijeniti odredbe relevantnog zakona procjenom rokova za traženje sudske zaštite;

Sadržaj

- Ugovori o radu i njihove vrste;
- Sporovi radnog prava po zakonu o radu;
- Sudski postupci za zaštitu radnog prava;
- Poštovanje rokova za traženje sudske zaštite;

Metodologija obuke

Tokom ove obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja , uključujući teorijska i praktična objašnjenja, praćene praktičnim primjerima , tako da će svaki učesnik biti aktivan tokom cijele obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog Suda (civilne divizije), kao i stručni saradnici sudova.

Trajanje: Jedan dan

1.3.18 Zaštita na radu i kompenzacija štete prouzrokovane radom

Sporovi u vezi sa radom , koji su predmet naknade štete kao posledica nesreć a na radu i profesionalnih bolesti vezanih za rad, su najnovije karakteristike u oblasti radnih odnosa . Razlog za to je da važeć i zakon ima nedostatke i zaštita prava zaposlenih , uključujuć i i sudstvo, nije adekvatna. Međutim, to se dogodilo i kao rezultat nepriznavanja dužnosti i odgovornosti nadležnog organa pravnog lica u oblasti zapošljavanja.

Koja su prava zaposlenih u slučajevima povreda na radu ili profesionalnih bolesti ? Koje su odgovornosti pravnog lica u slučajevima nesreć a na radu ili profesionalnih bolesti ? Koje su zakonske odgovornosti poslodavca u slučaju nesreć a na radu i profesionalnih oboljenja? Koji je važeć i zakon u slučaju nesreć a na radu ili profesionalnih bolesti?

Ova obuka je osmišljena i strukturirana kako bi se analizirala i razbila procedura koju su započeli zaposleni u slučajevima povreda na radu ili profesionalnih bolesti koje se javljaju na mjestu njihovog rada , uključujuć i identifikaciju preliminarnih uslova koje tužilac mora ispuniti prije nego što se sudu obrati tužbom za naknadu štete za povrede nastale na radnom mjestu.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici ć e moć i

- Razlikovati prava zaposlenih i odgovornosti poslodavaca u slučajevima nesreć a na radu ili profesionalnih bolesti;
- Pravilno primenjuju materijalne zakone , uključujuć i kolektivno pregovaranje i domaće pravne akte , koji se primjenjuju u slučaju nesreć a na radu ili profesionalnih bolesti

Sadržaj

- Prava zaposlenih u slučajevima nesreć a i profesionalnih bolesti;
- Odgovornosti pravnog lica u slučajevima nesreć a na radu ili profesionalnih bolesti;
- Pravna odgovornost poslodavca u slučajevima nesreć a na radu i profesionalnih bolesti;
- Primenljivo zakonodavstvo u slučaju nesreć a na radu ili profesionalnih bolesti;

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišć ene kombinovane metode objašnjenja , uključujuć i teorijska objašnjenja prać ena primerima iz prakse kako bi se u potpunosti ispunili ciljevi obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog Suda (civilne divizije), kao i stručni saradnici sudova.

Trajanje: Jedan dan

1.3.19 Redovna i vanredna pravna sredstva prema ZPP-a

U slučaju donošenja odluka od strane sudova nižeg stepena, postoje retki slučajevi formalnih i materijalnih grešaka koji mogu uticati na zakonsku garanciju prava stranaka u spornom postupku. Stoga, putem korišćenja redovnih i vanrednih pravnih sredstva, strane se mogu žaliti na ove odluke i tražiti poštivanje zahteva i zaštitu njihovih prava u ovom postupku.

Šta treba da sadrže redovna i vanredna pravna sredstva? Koji su najčešći uzroci za njihov izgled? Kakva je procedura za prijem i pregled ovih sredstava? Koje su odluke koje sudovi mogu preduzeti u vezi sa redovnim i vanrednim pravnim sredstvima?

Ovaj trening je dizajniran i strukturiran kako bi se analizirali i razbiti postupak za podnošenje redovnih i vanrednih pravnih sredstava od strane ovlašćenih strana, kao i uspostavljanje sudova višeg stepena nad ovim sredstvima.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Analizirati zakonske uslove za podnošenje i raspoređivanje prema ovim pravnim sredstvima; i
- Primijeniti zakonske odredbe koje se odnose na preliminarni pregled ovih pravnih sredstava u prvostepenom sudu;

Sadržaj

- Žalba;
- Revizija;
- Predlog ponavljanja postupka;
- Odnos između revizije i predloga za ponavljanje postupka;
- Zahtev za zaštitu zakonitosti;

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska objašnjenja praćena primerima iz prakse, kako bi se u potpunosti ispunili ciljevi obuke.

Korisnici

Sudije osnovnih sudova i Apelacionog Suda (civilne divizije), kao i stručni saradnici sudova.

Trajanje: Jedan dan

**PRAVDA
ZA DECU**

1.4 Pravda za decu

1.4.1 Krivična pravda za decu

1.4.1.1. Mere različitosti

U slučaju donošenja bilo kakve odluke u vezi sa administracijom maloljetničkog pravosuđa, pre svega, treba uzeti u obzir koje je najbolje interesovanje deteta. Decase razlikuju od odraslih u pogledu fizičkog i psihološkog razvoja, kao i emotivnih i obrazovnih potreba. Uzimajući u obzir na jbolje interese deteta, Kodeks za Maloljetničko Pravosuđe je obezbedila mere različitosti koje se mogu izreć i počiniocima maloletnih krivičnih dela kako bi se sprečilo pokretanje pripremnog postupka za maloletnike, isključivo gde su maloletni prestupnici počinili krivično djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine ili za krivično delo učinjeno iz nehata za koje je predviđena do pet (5) godina zatvora, osim one koje rezultuju u smrt.

Koji su uslovi za izricanje mera različitosti? Koje su vrste mera različitosti? Kako je postupak za izricanje mera različitosti? Kako ove mere utiču na reintegraciju maloletnika?

Ova tema je dizajnirana da obezbedi adekvatno znanje i veštine u primeni zakonskih odredbi u izricanju mere različitosti za maloletnike u duhu međunarodnih konvencija i standarda za zaštitu prava deteta.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Pravilno primenjuju odredbe Kodeksa za Maloljetničko Pravosuđe;
- Primenjuju pravilno odredbe Kodeksa za Maloljetničko Pravosuđe za preduzimanje mera različitosti;
- Procene zakonske uslove za nametanje takve mere.

Sadržaj

- Pravni uslovi za nametanje mera različitosti;
- Vrste mera različitosti;
- Koristi od mera različitosti;
- Izrečenje ovih mera različitosti;

Metodologija obuke

Obuka ima za cilj da odgovori na pitanja o ovom pitanju analizom i razjašnjavanjem zakonskih odredbi kojima se uređuje nametanje i sprovođenje mera različitosti. Praktični problemi će se takođe analizirati kroz diskusiju i studije slučaja prakse.

Korisnici

Sudije i tužioc i iz Odjeljenja za Maloljetnike.

Trajanje: Jedan dan

1.4.1.2. Obrazovne mere i kazne

Obrazovne mere i kazne koje mogu biti izrečene počiniocima krivičnih djela imaju određena zakonska ograničenja, stoga se mogu izreći bilo kojem maloljetniku koji je dostigao starost određenu od strane ZPM-a. Iako bi, prema principima ZPM-a, nametanje ovih mjera trebalo smatrati kao prva alternativa, u praksi nije uvijek primjenjiva. Kao faktore za neprovođenje, često se uzima u obzir nepotpuno ili neprofesionalno socijalno istraživanje, a ne fer procena koristi ovih mjera. Maloletnička pravda na Kosovu prožeta je velikim brojem principa, od kojih su neki univerzalni. Među posebnim i specifičnim principima je da maloljetnim počiniocima, ukoliko je potrebno, izrečene su različite obrazovne mjere i kazne.

Kako je odabir ovih mera ili kazni ? Koje su vrste obrazovnih mjera i kazni koje se mogu izreći maloljetnicima? Koje su koristi ovih mera i kazni? Kako možemo ceniti postizanje svrhe obrazovnih mjera ili kazni?

Rešavanje problematičnih pitanja koje se pojavljuju u praksi bić e primarni cilj obuke. Takođe organizovana obuka će odgovarati na pitanja o ovom pitanju analizom i razjašnjavanjem svih relevantnih zakonskih odredbi.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici ć e moći

- Pravilno procene uslova za izricanje obrazovnih mjera i kazni;
- Pravilno primeniti obrazovne mere, kao i kazne koje pruža ZPM;
- Utvrditi trajanje obrazovnih mjera i vrstu kazne za maloletnike;

Sadržaj

- Vrste obrazovnih mjera i kazni koje se mogu izreći maloljetnicima;
- Koji su uslovi koji treba ispuniti da bi maloljetnik bio podvrgnut obrazovnoj mjeri ili kazni;
- Određivanje trajanja obrazovnih mjera i kazni maloletnika;

Metodologija obuke

Obuka ima za cilj da odgovori na pitanja o ovom pitanju analizom i razjašnjavanjem relevantnih zakonskih odredbi . Praktični problemi ć e se takođe analizirati kroz diskusiju i studije slučaja iz sudske prakse.

Korisnici

Sudije i tužioc i iz Odjeljenja za Maloljetnikekao i službenici iz Probacione Službe Kosova.

Trajanje: Jedan dan

1.4.1.3. Krivična dela protiv seksualnog integriteta dece

Krivični Zakon Republike Kosova, pod poglavlje krivična dela protiv seksualnog integriteta dece, između ostalog, predviđa neke delove koji utiču na seksualni integritet dece. Dece su najugroženija kategorija društva za koje je država kroz svoje mehanizme je dužan da im ponudizaštitu.

Koji su elementi i karakteristike krivičnog dela protiv polnog integriteta djece? Koje su krivična dela protiv seksualnog integriteta dece pod Krivičnog Zakona Kosova?

Ova krivična dela su česta u praksi , tako da su u svrhu otkrivanja istrage i presuđivanja ovih krivičnih dela potrebni povećana posvećenost uključenih aktera. Podizanje profesionalnih kapaciteta tužilaca i sudija , kao i rješavanje problematičnih pitanja , interaktivno će se razgovarati sa korisnicima obuke kako bi se pravilno primijenili zakonski propisi.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći:

- Ispravno tumačiti odredbe o ovim krivičnim djelima;
- Unapređuju poznavanje krivičnog postupka kada je dijete žrtva;
- Analizirati oblike silovanja i drugih sličnih krivičnih dela vezanih za seksualni integritet djece;

Sadržaj

- Vrste krivičnih dela protiv seksualnog integriteta djece prema Krivičnom Zakonu;
- Elementi i karakteristike krivičnih djela protiv seksualnog integriteta djece;
- Seksualna zloupotreba lica mlađih od šesnaest godina i seksualnog napada na djecu.

Metodologija obuke

Predstavljanje slučajeva sudske prakse i grupnih diskusija će pružiti alternativu mnogim pitanjima koja se odnose na krivična djela protiv seksualnog integriteta djece. Tretiranje ovim pitanjima biće učinjeno između ostalog , uz interaktivno učešće i diskusiju sa učesnicima, kako bi odgovorili na sva pitanja i dileme koji mogu nastati u sudskoj praksi.

Korisnici

Sudije i tužioc i iz Odjeljenja za Maloljetnike.

Trajanje: Jedan dan

1.4.1.4. Mere za obezbeđivanje prisustva maloletnika u postupku

Sudija za maloletnike može odrediti mere kojima bi se obezbedilo prisustvo maloljetnika u postupku, prema njegovoj procjeni, na osnovu uslova navedenih u ZPM i Zakoniku o Krivičnom Postupku Kosova. U cilju bezbednosti prisustvu maloletnika i efikasnosti krivičnog postupka, protiv maloletnika mogu se izrećimjere propisane odredbama Zakona o Krivičnom Postupku. Dakle, pod određenim uslovima nad maloletnikom može se nametnuti i pritvor. ZPD je posebnu pažnju posvetio u najboljem interesu maloletnika. U okviru ovog kodeksa, maloletniku se može naručiti privremeno starateljstvo, policijska zabrana i pritvor samo kao poslednje sredstvo za najkraće vreme. U postupku protiv maloletnika pritvor kao poslednje sredstvo često se ne daje po način i uslove predviđjene od ZPM.

U kojim slučajevima su maloletnicima dodijeljeni mjere za osiguranje prisustva? Koji su uslovi koji treba ispuniti kako bi se nameće mjere za osiguranje prisustva maloletnika?

Kroz ovu obuku predviđeno je da korisnici mogu analizirati maloletničke mere bezbednosti u postupku i prevazići dileme koji se pojavljuju u sudskoj praksi razmatrajući najbolje prakse u vezi sa ovim merama.

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Pravilno primenjuju pravila u slučaju izbora mera za prisustvo maloletnika u postupku;
- Odrediti pravilno mēru ograničavanja slobode;
- Pravilno procenetravanje mere lišavanja slobode.

Sadržaj

- Vrste mera kojima se osigurava prisustvo maloletnika u postupku;
- Slučajevi kada sud odredi mjere pritvora za maloljetnika;
- Zakonski uslovi koji se trebaju ispuniti u slučajevima nametanja ovih mjera;

Metodologija obuke

Tokom obuke biće analizirani slučajevi iz prakse u vezi sa utvrđivanjem i opravdanostom utvrđivanja ovih mjera za obezbeđivanje maloljetnika u postupku sa posebnim naglaskom na pritvor.

Korisnici

Sudije i tužioci iz Odjeljenja za Maloljetnike.

Trajanje: Jedan dan

1.4.1.5. Izvršenje mera i kazni prema maloletnicima

Sud ima veoma veliku ulogu u izvršenju mera i kazni prema maloletnicima. Kod za Maloletnike daje jasne odredbe koje se odnose na izvršenje mera diverziteta, vaspitnih mera i kazne za maloljetnike. U sudskoj praksi se istakao teškoće u izvršenju mera i sankcija za maloletnike, tako da je tretman ovoj temi je od posebnog značaja za ujedinjenje praksi slučaja mera izvršenja i kazni protiv maloletnika.

Kako se razvija proces za izvršenje mera i kazni prema maloletnicima? Uloga probnog službe u izvršenju mera i kazni za maloletnicima?

Kroz prezentaciju slučajeva sudske praksei grupnim diskusijama biće analizirane različite situacije koje bi mogle biti sa kojima se suočavaju u praksi sudije. Stoga, obuka će se baviti problematičnim pitanjima koja se sreću u praksi kako bi se eliminisale teškoće

Ciljevi

Nakon završetka ove prezentacije učesnici će moći

- Analizirati pravilno uloge sudije za maloletnike na postupku izvršenja mera i kazni;
- Pravilno primenjuju odredbe razmatranja i zamene mera i kazni;
- Identifikovati slučajeve kada maloletnicima moraju prekinuti mere izvršenja i kazne.

Sadržaj

- Izvršenje mera diverziteta i vaspitne mjere;
- Izvršenje kazne i naloga za društveno koristan rad;
- Izvršenje maloljetničkog zatvora.

Metodologija obuke

Tokom obuke biće analizirani slučajevi iz prakse u vezi sa utvrđivanjem i opravdanostom utvrđivanja ovih mjera za obezbeđivanje maloljetnika u postupku.

Korisnici

Sudije i tužioci iz Odjeljenja za Maloljetnike kao i službenici iz Probacione Službe Kosova.

Trajanje: Jedan dan

1.4.2 Civilno pravosuđe za decu

1.4.2.1 Zaštita prava djece u slučajevima promjene njihovog statusa

Obaveza države da koristi svoje mehanizme da podstakne stvaranje uslova za odgoj i dobrobit dece dolazi iz međunarodnih akata koje donosi razne međunarodne organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava uopšte i posebno prava deteta, ali i od pravne infrastrukture koju su sami usvojile države.

Ko ima pravo da podnese zahtev sudu za određivanje očinstva i materinstva i dece tužbom da ospori očinstvo i materinstvo ? Da li je rok za podnošenje tužbe vezano za gore pomenuta pitanja? Kakvi su efekti prepoznavanja ili suprotstavljanja očinstva / materinstva u odnosu na dijete? Koji je važeći zakon u gore pomenutim slučajevima ? Kakva je uloga organa starateljstva u sudskim postupcima u slučajevima promjene njihovog statusa?

Ovaj program je dizajniran da odgovori na sva pitanja i dileme analizirajući domaće i međunarodno zakonodavstvo o pitanjima zaštite djece u slučajevima promjene njihovog statusa. Istovremeno, kroz slučajeve sudske prakse , učesnici će nastojati da prevaziđu neizvesnost u odlučivanju o ovim pitanjima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Analizirati zakonske odredbe o očevstvu i materinstvu;
- Primijeniti princip najboljeg interesa djeteta;
- Prilagoditi se načinu i načinima sudske komunikacije s djecom u sudskom postupku.

Sadržaj

- Materinstvo i očinstvo;
- Zaštita prava djece u postupku suprotstavljanja i sertifikacije očinstva ili materinstva;
- Zaštita prava djece u slučajevima nasilja u porodici;
- Učešće najvećeg interesa djeteta;
- Metode i metode sudske komunikacije sa djecom u sudskom postupku;

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene kombinovane metode objašnjenja , uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, rad u grupama, praćeni primerima iz prakse, kako bi svaki učesnik bio aktivan tokom celog perioda obuke tako da na kraju u potpunosti ispunjavaju ciljeve obuke.

Korisnici: Sudije Apelacionog suda-Civilne divizije, sudije Osnovnog suda-građanskog odjeljenja, stručni saradnici, službenici organa starateljstva.

Trajanje: Dva dana

1.4.2.2 Zaštita prava djece bez roditeljskog staranja

Kosovo je jedna od država koja je dosta angažovanih u oblasti prava deteta koja je sadržana u Ustavu prvobitno da se pored sporazuma i drugim međunarodnim instrumentima Konvencije o pravima deteta direktno se primenjuje na Kosovu i imaju prioritet . U ovom programu između ostalog će se obratiti pitanjima o zaštiti dece bez prava roditeljskog staranja , kao i oblici posebne zaštite ove dece (usvajanje, starateljstvo, itd), koje su propisane Zakonom o porodici (ZPK), pozivajući se na Konvenciju o pravima deteta (KPD). Takođe će se razgovarati o načinima i metodama sudske komunikacije sa djecom u sudskim postupcima, o principu najboljih interesa djeteta, o ulozi suda i organa starateljstva u postupcima koji se odnose na zaštitu prava djece bez brige roditeljske, kao i važeć e domaće i međunarodno zakonodavstvo

Ko se smatra djetetom bez roditeljskog staranja prema važeć em zakonu? Koji su posebni oblici zaštite dece bez roditeljskog staranja ? Koji su uslovi i kriteriji koji moraju biti ispunjeni kako bi se omogućilo usvajanje deteta ? Koji je zakonski postupak koji usvojitelj treba usvojiti da usvoji dete? Koji sud ima materijalne nadležnosti za uspostavljanje usvojenja? Da li deca iz Kosova mogu usvojiti strani državljanji? Koje su međunarodne akte koji se odnose na postupak usvajanja?

Ovaj program je osmišljen tako da odgovori na pitanja i dileme analizom važeć eg zakonodavstva koji se odnosi na sudske postupke za pružanje pravne zaštite dječijih prava bez roditeljskog staranja.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Procijeniti slučajeve koji se odnose na zaštitu prava djece bez roditeljskog staranja;
- Smeni zakonske odredbe o usvajanju;
- Odrediti kriterijume za postavljanje djeteta u drugu porodicu;
- Izvršiti zakonske odredbe o starateljstvu, roditeljskom pravu u duhu principa najboljeg interesa djeteta.

Sadržaj

- Zaštita prava djece bez roditeljskog staranja;
- Adoptacija (Usvajanje);
- Postavljanje djeteta u drugu porodicu;
- Pritvor;
- Podrška, suspenzija, ograničenje, uklanjanje i nastavak roditeljskog prava;
- Metode i metode sudske komunikacije sa djecom u sudskom postupku.

Metodologija obuke

Tokom obuke biće korišćene kombinovane metode objašnjenja , uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, grupni rad, praćeni primerima iz prakse , kako bi u potpunosti ostvarili ciljeve obuke.

Korisnici: Sudije Apelacionog suda i Osnovnog suda - građanskog odjeljenja, profesionalnih saradnika, službenika organa starateljstva.

Trajanje: Dva dana

1.4.2.3 Zaštita dječijih prava u braćnim sporovima i porodice

Broj oženjen-porodičnih sporova je u stalnom porastu preko u našim sudovima. Važno je da se obrati ovu temu jer je braćni odnos - porodične samim tim braćni sporovi - Porodica je veoma kompleksna zbog svoje prirode i uloge suda u ovim sporovima nije samo pregled, ali i istražuju. Pored analizira uloga suda u braku, porodični sporovi je takođe važna izrada temi otmice dece nakon slučajeva otmice dece su se dogodili u prošlosti, ali naše zakonodavstvo u 2010. godini da se ovo pitanje je regulisano zakonom, što je inovacija za naš pravosudni sistem.

Koji su principi za zaštitu dječijih prava prema važećim zakonima? Koji je primenjivo međunarodno pravo u ovim slučajevima? Po kom kriteriju odlučuje sud? Koje odluke sud može uzeti u ovim sporovima? Koja je uloga staratelja u zaštiti dečjih prava u braćnim sporovima?

Ovaj program je osmišljen kako bi odgovorio na sva pitanja i nedoumice, analizu domaće i međunarodnog zakonodavstva o pitanjima zaštite dječijih prava u braku, porodičnim sporovima. Osim toga, kroz studije slučaja će biti dizajniran da pomogne učesnicima prevazilaženju nejasnoća u odlučivanju o ovim pitanjima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Sprovesti efikasnu i djelotvornu zaštitu prava djece tokom postupka razvoda braka;
- Pravilno tumačiti i primeniti zakon u slučaju poverenja, staranja i brige o deci;
- Odlučiti o alimentaciji poštujući pravdu

Sadržaj

- Principi zaštite prava deteta prema lokalnom i međunarodnom zakonodavstvu;
- Kriterijum koji se zasniva na sudu u slučajevima starateljstva nad decom;
- Pension postavljanje za alimentaciju;
- Aktivna uloga koju sud treba imati u vezi sa ovim pitanjima / sporima;
- Međunarodna razmjena djece u slučajevima građanskog postupka.

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, uključujući i teorijska i praktična objašnjenja, grupni rad, praćeni praktičnim primjerima (iz sudske prakse), tako da će svaki učesnik biti aktivan u toku treninga, pa kako bi u potpunosti ispunili ciljeve obuke.

Korisnici

Sudije Apelacionog suda - Građanski odjel, sudije Osnovnih sudova - Civilni odjel, profesionalni saradnici, službenici organa starateljstva.

Trajanje: dva dana

EKONOMSKAPRAVO

1.5 Ekonomskopravo

1.5.1 Ugovor o izgradnji

Ugovorom o građevinskim i inženjerskim ugovorima trenutno je pronašla veliku korist u građevinarstvu, s obzirom na fazu rekonstrukcije zemlje. Javni ugovori takođe imaju široku upotrebu u javnoj sferi. Dok poslovne organizacije u razvoju međunarodnog poslovanja često primenjuju ugovore na koje se primenjuje Konvencija o međunarodnoj prodaji robe. Ovi ugovori imaju posebne specifikacije i zahtevaju posebnu znanje u vezi sa sprovođenjem i tumačenjem ugovornih odredbi i stoga zahteva posebna znanja, ne samo pravni nego i iz oblasti koje su obuhvaćene ovim ugovorima, rešavanja sporova koji proističu iz poslovnog izveštaja nastalog ove ugovore. U sudskoj praksi broj sporova koji proizilaze iz ovih ugovora je znatan, sa tendencijom rasta, te je stoga tretiranje ove teme od posebnog značaja za povećanje znanja sudija u rešavanju predmeta.

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti međunarodne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Program je dizajniran tako da rešava dileme i poteškoće u sudskoj praksi, kroz parcijalne teorijske rasprave, interaktivne diskusije između učesnika i prezentaciju praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Prepoznati specifičnosti, posebne odredbe i druge karakteristike ugovora o izgradnji, inženjerske i javne ugovore;
- Pravilno se primenjuje na Međunarodnu konvenciju o prodaji robe u poslovnim odnosima sa inostranim elementom;
- Primijeniti prilično pravne procedure za zaštitu prava privrednih strana u sporovima koji nastaju zbog neispunjavanja ovih ugovora;
- Prepoznati načine i kriterijume za procjenu specifičnih elemenata u slučajevima navoda o neispunjenju ili osporavanju važenja takvih ugovora;

Sadržaj

- Karakteristike javnog ugovora o izgradnji i njihovih specifičnosti;
- Opšti uslovi i posebni uslovi ugovora;
- Klauzula "ključ u ruke";
- Promjene cijena zbog promjena na tržištu;
- Pravni postupci u zaštiti prava poslovnih stranaka u sporovima koji nastaju zbog neispunjavanja ovih ugovora;
- Načini i kriteriji za procenu specifičnih elemenata u slučajevima zahteva za neispunjenjem ili osporavanjem važenja ovih ugovora;

Metodologija obuke

Ovaj trening će primijeniti metodologiju interaktivnog učenja koja se sastoji od uvođenja hipotetičkih predmeta i konkretnih slučajeva iz sudske prakse, kao i diskusija o tome kako se uspostaviti zasluge za konkretne slučajeve i dati rješenja i mišljenja.

Korisnici: Sudije iz Odeljenja za ekonomska pitanja Osnovnog suda i Apelacionog suda.

Trajanje: Jedan dan

1.5.2 Stečaj

Novi Zakon o stečaju pojavio kao nužnost da se reguliše postupak likvidacije i kompanijama reorganizaciju, jer je prethodni zakon bio nepotpun, na osnovu propisa koji nikada nisu otkrivene i zato ovaj zakon nije primjenjiv. Novi Zakon o stečaju predstavlja sveobuhvatni zakon o stečaju i josolventen, koji odražava najbolje međunarodne prakse, ali sadrži mnoge institute i druge specifikacije koje su bile gotovo nepoznate u našem pravnom sistemu.

Ovaj zakon reguliše procedure likvidacije i reorganizacije svih preduzeća, uključujući i pojedinačnih preduzeća partnerstva i ograničene partnerstva, koji predstavlja suštinsku razliku od starog zakona. Nakon stupanja na snagu ovog zakona očekuje se značajan porast u slučajevima, dakle, imajući u vidu novine ovog zakona i porast slučajeva očekuje da se pojavi pred sudom, tretman ovoj temi je od posebnog značaja za povećanje znanja sudija

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti međunarodne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Program je dizajniran tako da rešava dileme i poteškoće u sudskoj praksi, kroz parcijalne teorijske rasprave, interaktivne diskusije između učesnika i prezentaciju praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Prepoznati ubrzane procedure i njihove specifičnosti;
- Prepoznati specifičnosti otvaranja stečajnog postupka, pravnog postupka, uslova i odluka suda;
- Pravično procijeniti posledice otvaranja predmeta;
- Potraživanja poverioca, način podnošenja, rokovi i prioritet potraživanja;
- Prepoznati pravne uslove za pojedinačno puštanje na slobodu i zatvaranje slučaja;
- Prepoznati prekogranične odredbe;

Sadržaj

- Opšte odredbe zakona;
- Ubrzane procedure (MSP i predpakovine);
- Početak, otvaranje predmeta i posledice otvaranja slučaja;
- Potraživanja od kreditora;
- Reorganizacija;
- Likvidacija;
- Individualno puštanje na slobodu i zatvaranje predmeta;
- Prekogranične odredbe;

Metodologija obuke

Obuka je dizajnirana u obliku koji se sastoji od teorijskog tretmana i prezentacije hipotetičkih predmeta i konkretnih slučajeva iz sudske prakse, kao i diskusije o načinu odlučivanja o konkretnim slučajevima.

Korisnici: Sudije iz Odeljenja za ekonomska pitanja Osnovnog suda i Apelacionog suda

Trajanje: Tri dana

1.5.3 Prava intelektualne svojine - Autorska prava

Autorstvo se sve više pokazuje kao važan razvojni faktor u tržišnoj ekonomiji i ekonomskom razvoju zemlje, tako da je poštovanje i sprovođenje autorskih prava od posebnog značaja. Pored ekonomskog razvoja, sprovođenje autorskih prava takođe utiče na promociju kulturne i kreativne kreativnosti. Ekonomski sistem i sistem zaštite autorskih prava ukazuju na ekonomski razvoj zemlje.

Iako postoji zakonska infrastruktura za zaštitu autorskih prava na Kosovu i građanske i kriminalne, još nije bilo moguće kreirati funkcionalne mehanizme za sprečavanje kršenja ovog prava, a samim tim i onih koji imaju pravo na ova prava jedina mogućnost efikasne zaštite prava je sudska zaštita. Kao rezultat gore pomenutog, sudu je predstavljen određeni broj predmeta, ali se očekuje da će se taj broj značajno povećati u bliskoj budućnosti

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti međunarodne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Program je dizajniran tako da rešava dileme i poteškoće u sudskoj praksi, kroz parcijalne teorijske rasprave, interaktivne diskusije između učesnika i prezentaciju praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Procijeniti navode o kršenju autorskih prava;
- Prepoznati pravne postupke i njihovu primjenu u zaštiti ovog prava;
- Primjenjuju pravna sredstva i pravna sredstva za prenos autorskih prava iz jednog na drugi naslov;

Sadržaj

- Pravna i civilna pravna zaštita;
- Alternativna zaštita autorskih prava - profesionalna udruženja;
- Sudski postupci za zaštitu autorskih prava;
- Ugovor za prenos autorskih prava;

Metodologija obuke

Obuka je dizajnirana u obliku koji se sastoji od teorijskog tretmana i prezentacije hipotetičkih predmeta i konkretnih slučajeva iz sudske prakse, kao i diskusije o načinu odlučivanja o konkretnim slučajevima.

Korisnici

Sudije iz Odeljenja za ekonomske poslove, sudije i tužioce u krivičnom polju.

Trajanje: Jedan dan

1.5.4 Prava industrijske svojine - zaštitni znakovi

Žigovi su važna kategorija prava intelektualne svojine koja igraju važnu ulogu u tržišnoj ekonomiji, pošto preduzeć a u razvoju svog poslovanja koriste zaštitne znakove kako bi razlikovale svoje proizvode i usluge od proizvoda i usluga druge, kao i za zaštitu svojih proizvoda.

Zaštita zaštitnog znaka zagarantovana je Zakonom o zaštitnim znacima, Krivičnom zakoniku i drugim administrativnim merama uključujući i carine, ali u pravnoj praksi ima mnogo poteškoća u primjeni zakonskih odredbi i pružanju efikasne zaštite. U sudskoj praksi, broj sporova koji proizilaze iz zaštitnih znakova je značajan, sa tendencijom rasta, pa je zbog toga tretiranje ove teme od posebnog značaja za povećanje znanja sudija u rješavanju predmeta.

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti međunarodne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Program je dizajniran tako da rešava dileme i poteškoće u sudskoj praksi, kroz parcijalne teorijske rasprave, interaktivne diskusije između učesnika i prezentaciju praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Identifikovati zaštitne znake i potrebu za pravnom zaštitom;
- Razlikuju vrste zaštitnih znakova i pravnu zaštitu koju uživaju;
- Prepoznati prava vlasnika zaštitnih znakova;
- Prepoznati načine registracije i gubitka prava na zaštitni znak;
- Primijeniti prilično pravne postupke i njihovu primjenu u zaštiti prava trgovačkih marki;
- Pravilno primijeniti kriterijume za ocjenjivanje u slučajevima kada imalac zahtjeva za kršenje svoje zaštitne marke;

Sadržaj

- Razumevanje zaštitnih znakova;
- Žigovi kao identifikatori izvora - vrste: individualni, kolektivni, kvalitetni, rezervirani, odbrambeni;
- Zaštitni znaci prema spektru različitosti - tipovi: imaginarni, sugestivni, deskriptivni, generički;
- Registrovanje žiga i uslovi pravne zaštite;
- Prava i obaveze vlasnika zaštitnih znakova;
- Sudski i krivično gonjenje zaštitnih znakova;
- Kriterijumi za ocjenjivanje kršenja žiga;

Metodologija obuke

Obuka je dizajnirana u obliku koji se sastoji od teorijskog tretmana i prezentacije hipotetičkih predmeta i konkretnih slučajeva iz sudske prakse, kao i diskusije o načinu odlučivanja o konkretnim slučajevima.

Korisnici: Sudije iz Odeljenja za ekonomske poslove, sudije i tužioce u krivičnom polju

Trajanje: Jedan dan

1.5.5 Ugovori u privredi

U tržišnoj ekonomiji razvijena preduzeća koja se bave specifičnim aktivnostima koriste ugovore koji su specifični za njihov posao, koji razlikuju po svojoj strukturi i pravima i obavezama koje oni stvaraju za strane.

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti ? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti međunarodne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Prepoznati franšizu, zadatak, lizing, knov-hov, licencu itd. i njihove specifičnosti;
- Prepoznati javni ugovor i njihove specifičnosti;
- Priznati ugovor o međunarodnoj prodaji robe i njihovim specifikacijama;
- Pravilno se primenjuje na Međunarodnu konvenciju o prodaji robe, njegovim karakteristikama i njenoj implementaciji na Kosovu;

Sadržaj

- Franšizni ugovor i njegove karakteristike;
- Ugovor o dodeli i njegove karakteristike;
- Ugovor o zakupu i njegove karakteristike;
- Ugovor o knov-hov i njegovim karakteristikama;
- Ugovor o licenci i njegovim karakteristikama;
- Javni ugovori, njihovi tipovi, specifikacije i druge karakteristike;
- Međunarodna konvencija o prodaji robe, njegovim karakteristikama i njenu implementaciju u poslovnim odnosima sa inostranim elementima;
- Pravni postupci u zaštiti prava poslovnih stranaka u sporovima koji nastaju zbog neispunjavanja ovih ugovora;
- Načini i kriteriji za procenu specifičnih elemenata u slučajevima zahteva za neispunjavanjem ili osporavanjem važenja ovih ugovora;

Metodologija obuke

Obuka je dizajnirana u obliku koji se sastoji od teorijskog tretmana i prezentacije hipotetičkih predmeta i konkretnih slučajeva iz sudske prakse, kao i diskusije o načinu odlučivanja o konkretnim slučajevima.

Korisnici

Sudije iz Odeljenja za ekonomska pitanja Osnovnog suda i Apelacionog suda.

Trajanje: Dva dana

1.5.6 Zakon o poslovnim organizacijama

Poslovne organizacije su nosioci ekonomskog razvoja u zemljama sa tržišnom ekonomijom. Kosovo je u svojim naporima za ekonomski razvoj preduzelo razne mere kako bi obezbedilo infrastrukturu neophodnu za stvaranje preduslova za razvoj biznisa. U tom smislu, Kosovo je usvojila Zakon o privrednim društvima, koji obezbeđuje dobru osnovu za stvaranje tržišne ekonomije i olakšavanje strana ulaganja na Kosovu. Ovaj zakon definiše vrste preduzeća, uslove za upis, uspostavljanje i raspuštanje preduzeća, prava i obaveza vlasnika, kompanije dheperfakesuesve svoje službenike.

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti međunarodne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Program je osmišljen na takav način da se obrati dileme i teškoće sa kojima se susreću u aktuelnoj sudskoj praksi, kroz delimičnu teorijskih rasprava, interaktivnih diskusija među učesnicima i prezentacija praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Pravilno primijeniti odredbe ovog zakona;
- Prepoznati način organizovanja organizacija, uključujući i prava i obaveze vlasnika, zvaničnika poslovnih asocijacija i njihovih predstavnika i trećih lica;
- Pravilno primijeniti zakonske procedure za podnošenje zahtjeva za zaštitu prava koja proizilaze iz privrednih društava;

Sadržaj

- Načini organizacije, struktura kapitala i prava i obaveze vlasnika, službenika poslovnih asocijacija, njihovih predstavnika i trećih lica;
- Pravne procedure i njihova primena u zaštiti prava koja proizilaze iz komercijalnih kompanija.

Metodologija obuke

Program uključuje prezentacije koje vode i koriste primere konkretnih i hipotetičkih slučajeva. Ova metodologija se zasniva na vežbama, diskusijama, simulacijama i aktivnostima namenjenim primeni koncepata poslovnih struktura u praktičnim situacijama. Materijal za obuku koji će se distribuirati uključuje komentare, napomene, prezentacije i praktične primjere o osnovnim principima i pravilima u vezi sa trgovačkim kompanijama, kao i primjerima koji ilustruju primjenu ovih pravila.

Korisnici

Sudije iz Odeljenja za ekonomska pitanja Osnovnog suda i Apelacionog suda.

Trajanje: Jedan dan

1.5.7 Alternativno rešavanje sporova – Arbitraža

Uprkos prednosti postojanja alternativnih sistema, pored sudske, u pravnoj praksi ova dva sistema ometaju jedni sa drugima, dakle, situacije nastaju koje zahtevaju odgovore pravna doktrina i praksom. Isto tako, u praksi se pojavljuju pravne sporove sa međunarodnim elementom, koji izražavaju potrebu analiziranja kompatibilnost nacionalnog zakonodavstva sa međunarodnim pravilima, kako bi se osiguralo da u toku sprovođenja odredbi, njihovo tumačenje je u skladu sa međunarodnom praksom. Stoga je tretiranje ove teme od posebnog značaja za povećanje znanja sudija u rešavanju predmeta.

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti ? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Kakva su iskustva i najbolje prakse država u regionu? Kako primijeniti međunarodne instrumente koji regulišu ovu sferu?

Program je osmišljen na takav način da se obrati dileme i teškoće sa kojima se susreću u aktuelnoj sudskoj praksi, kroz delimičnu teorijskih rasprava, interaktivnih diskusija među učesnicima i prezentacija praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Prepoznati sudske nadležnosti vezane za arbitražu i posredovanje;
- Pravilno primijeniti postupak za priznavanje i izvršenje arbitražnih odluka, kao i sporazum o posredovanju;
- Pravilno primeni postupak na zahtev za poništenje arbitražne odluke;
- Prepoznati postupak i ovlašćenja suda da preispita validnost arbitražnog sporazuma;

Sadržaj

- Opšta mišljenja o arbitraži i posredovanju;
- Priznavanje i izvršenje odluka Arbitražnog suda;
- Sporne odluke Arbitražnog suda u postupku priznavanja i izvršenja;
- Spor arbitražnog suda i zahtjeva za njihovo poništenje u sudskom postupku;
- Nadležnost suda da razmotri validnost arbitražnog sporazuma;
- Sudske nadležnosti koje se odnose na medijaciju;
- Sporazum o posredovanju;
- Arbitraža posredovanja i izvršenja-izvršenja;

Metodologija obuke

Obuka je dizajnirana u obliku koji se sastoji od teorijskog tretmana i prezentacije hipotetičkih predmeta i konkretnih slučajeva iz sudske prakse, kao i diskusije o načinu odlučivanja o konkretnim slučajevima.

Korisnici: Sudije iz Odeljenja za ekonomska pitanja Osnovnog suda i Apelacionog suda.

Trajanje: Jedan dan

UPRAVNO PRAVO

1.6 Upravno pravo

1.6.1 Praktična primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka

Svrha ove teme je omogućiti sudijama da unaprede svoje znanje o pravima, odgovornostima, principima i merama vezanim za zaštitu ličnih podataka i produbljuju svoje znanje o pravilnoj primjeni odredaba Zakona o zaštiti ličnih podataka.

Kako se pravna osnova i zakonita obrada ličnih podataka srušavaju? Kako su zaštićeni lični podaci?

Ovi i pitanja koja se postavljaju tokom treninga biće riješena parcijalnim teoretskim objašnjenjem, zasnovanim na konkretnim slučajevima i primjerima. Kroz vježbe, diskusije i praktične primjere o osnovnim principima i pravilima Zakona o zaštiti ličnih podataka.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke učesnici će moći da

- Odrediti institucionalnu zaštitu ličnih podataka;
- Prepoznati prava i odgovornosti kontrolora ličnih podataka;
- Pravilno primjenjuju odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka;

Sadržaj

- Pravni osnov za zakonitu obradu ličnih podataka;
- Institucionalna zaštita ličnih podataka;
- Prava i odgovornosti kontrolora podataka.

Metodologija obuke

Metode koje se koriste za sprovođenje ove obuke su parcijalna teorijska objašnjenja, vežbe, diskusije i praktični primeri o principima i osnovnim pravilima Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, interaktivnih diskusija, pitanja i odgovora, kao i predmeta sudske prakse.

Korisnici: Sudije Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini i Apelacionog suda, kao i službenici Državne agencije za zaštitu ličnih podataka.

Trajanje: Jedan dan

1.6.2 Iniciranje i razvoj postupka upravnog sukoba

Obuka o postupku upravnog sukoba će se baviti pitanjima vezanim za sudsku zaštitu i rješavanje zakonitosti odluka organa državne uprave u Odjelu za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini i Apelacionog suda. U postupku ovih predmeta u sudovima postoje različite profesionalne, proceduralne i materijalne dileme u vezi sa plasmanom ovih predmeta. Ova obuka ima za cilj da obezbedi praktična rešenja zasnovana na zakonu koja bi olakšala rad ovog suda i na kraju uticala na sveukupno smanjenje broja predmeta u sudovima.

Kakav je postupak pokretanja administrativnog sukoba i kako postupa nadležnom sudu o odlukama organa državne uprave i upravnih tijela na Kosovu? Koje su teme sa najznačajnijim problemima?

Na ovoj obuci, dileme i pitanja će se rešavati kroz djelimično teorijsko objašnjenje, na osnovu slučajeva i korištenjem konkretnih primjera koji se obično prezentiraju u sudskim postupcima.

Ciljevi

Po završetku obuke, učesnici će moći da

- Pravilno tumačiti zakonske odredbe o postupku upravnog sukoba;
- Razumeti ulogu i značaj pravnih lijekova protiv odluka Odjela za administrativne poslove Osnovnog suda;
- Pravilno primeniti odredbe postupka upravnog sukoba;

Sadržaj

- Zakonske odredbe o postupku administrativnog sukoba;
- Pravni postupci u Odeljenju za administrativne poslove Osnovnog suda i pravni lijekovi protiv svojih odluka;
- Izvršenje odluka Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini;

Metodologija obuke

Dileme i pitanja koja se postavljaju tokom treninga biće obrađena praktičnim vežbama, diskusijama i primjerima o glavnim principima i pravilima Zakona o administrativnim konfliktima i radu u grupama.

Korisnici: Sudije Vrhovnog suda Kosova, sudije Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini i sudije Odeljenja za administrativne poslove Apelacionog suda.

Trajanje: Jedan dan

1.6.3 Pregled pravnog zahteva u upravnom sporu u skladu sa članom 6 EKLJP

Svrha ove obuke je da produbi znanje sudija o pravnim lijekovima u upravnim sporovima, naročito vanrednim pravnim lijekovima kao što su: Zahtjev za vanredni pregled presude, zahtjevi za zaštitu zakonitosti, zahtjev za preispitivanje i akcije i odluke sud u vezi sa plasmanom ovih pravnih lijekova.

Koja je razlika između procedura prilikom odlučivanja o pravnim lijekovima pomoću u vanrednih pravnih lijekova? Koja je razlika između vanrednih pravnih lekova kao što su: Zahtjev za vanredni pregled presude, zahtev za zaštitu zakonitosti, kao i zahtev za reviziju?

Pitanja koja se postavljaju biće riješena parcijalnim teoretskim objašnjenjem , na osnovu slučajeva i korištenjem konkretnih primjera predstavljenih u sudskim postupcima.

Ciljevi

Po završetku ove prezentacije, učesnici će moći da:

- Razlika između vanrednih pravnih lijekova kao što su: Zahtjev za vanredni pregled presude, zahtjev za zaštitu zakonitosti i Zahtev za preispitivanje;
- Analizirati proceduralne radnje i odluke o pravnim lijekovima u upravnim sporovima;

Sadržaj

- Procedure prilikom odlučivanja o vanrednim pravnim lijekovima;
- Razlika između vanrednih pravnih lijekova za vanrednu reviziju presude, zahtev za zaštitu zakonitosti i zahteva za revizijom;
- Proceduralne akcije i odluke o vanrednim pravnim lijekovima u upravnim sporovima;

Metodologija obuke

Koriste se diskusije i praktični primjeri vanrednih pravnih lijekova predviđenih Zakonom o administrativnim konfliktima.

Korisnici: Sudije Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini, sudije Apelacionog suda, sudije Vrhovnog suda Kosova.

Trajanje: Jedan dan

1.6.4 Vanredni pravni lekovi u upravnom sukobu

Svrha ove obuke je da produbi znanje sudija o pravnim lijekovima u upravnim sporovima, naročito vanrednim pravnim lijekovima kao što su: Zahtjev za vanredni pregled presude, zahtjevi za zaštitu zakonitosti, zahtjev za preispitivanje i akcije i odluke sud u vezi sa plasmanom ovih pravnih lijekova.

Koja je razlika između procedura prilikom odlučivanja o pravnim lijekovima pomoć u vanrednih pravnih lijekova? Koja je razlika između vanrednih pravnih lekova kao što su: Zahtjev za vanredni pregled presude, zahtev za zaštitu zakonitosti, kao i zahtev za reviziju?

Pitanja koja se postavljaju biće riješena parcijalnim teoretskim objašnjenjem , na osnovu slučajeva i korištenjem konkretnih primjera predstavljenih u sudskim postupcima.

Ciljevi

Po završetku ove prezentacije, učesnici će moći:

- Razlika između vanrednih pravnih lijekova kao što su: Zahtjev za vanredni pregled presude, zahtjev za zaštitu zakonitosti i Zahtev za preispitivanje;
- Analizirati proceduralne radnje i odluke o pravnim lijekovima u upravnim sporovima;

Sadržaj

- Procedure prilikom odlučivanja o vanrednim pravnim lijekovima;
- Razlika između vanrednih pravnih lijekova za vanrednu reviziju presude, zahtev za zaštitu zakonitosti i zahteva za revizijom;
- Proceduralne akcije i odluke o vanrednim pravnim lijekovima u upravnim sporovima;

Metodologija obuke

Koriste se diskusije i praktični primjeri vanrednih pravnih lijekova predviđenih Zakonom o administrativnim konfliktima.

Korisnici: Sudije Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini, sudije Apelacionog suda, sudije Vrhovnog suda Kosova.

Trajanje: Jedan dan

1.6.5 Sudska praksa Vrhovnog suda, Apelacionog suda i Osnovnog suda u upravnim stvarima

Glavni cilj okruglog stola je da razmatra aktuelna pitanja koja su predstavljene u vezi sa upravnim sporovima iz sudske prakse i usaglašavanja ove prakse među sudijama Osnovnog suda u Prištini, Apelacionog suda i Vrhovnog suda.

U ovoj tabeli će se baviti aktuelnim pitanjima sudske prakse Administrativnog odeljenja Osnovnog suda u Prištini, Apelacionog suda i Vrhovnog suda. Fokus će biti na usklađivanju sudske prakse između ova tri suda prilikom odlučivanja predmeta iz oblasti upravnog prava.

U ovoj radionici učesnici će imati priliku kroz diskusiju i razgovor za razmenu iskustava među sobom u vezi sa različitim aktuelnim temama iz sudske prakse Administrativnog odeljenja Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke učesnici će moći da:

- Izbegavaju dileme koje su nastale u sudskoj praksi osnovnih i žalbenih nivoa;
- Usklađivanje sudske prakse ovih tri pravosudna instanca;

Sadržaj

- Pregled tužbe;
- Nove činjenice i novi dokazi u upravnom sukobu;
- Javna rasprava u upravnom sukobu;
- Obavezna presuda;
- Postupak prema pravnim lijekovima sa trenutnom praksom Vrhovnog suda Republike Kosova;

Metodologija obuke

U ovoj tabeli se postavljaju pitanja i dileme tokom okruglog stola će se razmatrati kroz delimično objašnjenje panelista, fokusirajući se na ona pitanja koja su predstavljena u praksi.

Korisnici: Sudije Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda Kosova u Prištini

Trajanje: Jedan dan

1.6.6 Međunarodna prava izbjeglica

Na osnovu nekih statističkih podataka do kraja 2016. godine, 65,6 miliona pojedinaca je prisilno raseljeno širom svijeta zbog progona, oružanih sukoba, nasilja ili kršenja ljudskih prava. Ovo je povećanje od 300.000 ljudi u odnosu na 2015. godinu. Svake godine broj raseljenih lica raste iz gore navedenih razloga. Čak i na Kosovu, broj azilanata se povećao. Do kraja 2016. godine broj azilanata je bio rekord od 2008. godine, sa ukupno 307 osoba koji traže međunarodnu zaštitu na Kosovu. Takođe, u prvih šest meseci 2017. godine, u odnosu na isti period prošle godine, povećali smo broj azilanata na Kosovu.

S obzirom na globalne trendove u broju raseljenih lica iz njihovih domova, vrlo brzo se Kosovo može suočiti sa većim brojem izbeglica. Stoga je neophodno organizovati fokusirane treninge u oblasti prava izbeglica kako bi lokalni kapaciteti svih donosilaca odluka bili na pravom nivou kako bi se nosili sa potencijalnim izazovima u ovoj oblasti.

Koji su principi i politike u vezi sa zaštitom osoba kojima je potrebna međunarodna zaštita? Koja je sudska praksa za zaštitu prava izbjeglica?

Ovom i drugim pitanjima će se riješiti kroz ovu obuku o tome kako odlučiti o konkretnim slučajevima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Primjeniti principe i politike u vezi sa zaštitom osoba kojima je potrebna međunarodna zaštita;
- Proširiti svoju sposobnost implementacije lokalnog zakonodavstva u skladu sa principima međunarodnog prava o zaštiti prava izbjeglica;
- Unaprijediti svoje veštine u razvoju i sprovođenju domaćeg zakonodavstva u skladu sa principima međunarodnog prava o zaštiti prava ne-drzavljana.

Sadržaj

- Principi i politike vezane za zaštitu osoba kojima je potrebna međunarodna zaštita;
- Sprovođenje lokalnog zakonodavstva u skladu sa principima međunarodnog prava o zaštiti prava izbjeglica, odnosno principima Konvencije o zaštiti prava izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine;
- Promocija principa i politika u vezi sa zaštitom lica bez državljanstva za međunarodnu zaštitu, odnosno principima Konvencije o statusu osoba bez državljanstva iz 1954. godine i Konvencije o smanjenju broja apatridi iz 1961. godine;
- Razvoj i implementacija domaćeg zakonodavstva u skladu sa principima međunarodnog prava o zaštiti prava lica bez državljanstva.

Metodologija obuke

Obuka je dizajnirana u obliku koji se sastoji od teorijskog tretmana i predstavljanja praktičnih primjera o glavnim principima i pravilima međunarodnog prava, kao i diskusijama, odgovara na pitanja o tome kako odlučiti o meritumu konkretnih slučajeva.

Korisnici: Sudije Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini i sudije Apelacionog suda i službenici Odsjeka za državljanstvo, azil i migracije - MUP.

Trajanje: Dva dana

1.6.7 Praktična primjena Zakona o zaštiti ličnih podataka

Svrha ove teme je omogućiti sudijama da unaprede svoje znanje o pravima, odgovornostima, principima i merama vezanim za zaštitu ličnih podataka i produbljuju svoje znanje o pravilnoj primjeni odredaba Zakona o zaštiti ličnih podataka.

Kako se pravna osnova i zakonita obrada ličnih podataka srušavaju? Kako su zaštićeni lični podaci?

Ovi i pitanja koja se postavljaju tokom treninga biće riješena parcijalnim teoretskim objašnjenjem, zasnovanim na konkretnim slučajevima i primjerima. Kroz vježbe, diskusije i praktične primjere o osnovnim principima i pravilima Zakona o zaštiti ličnih podataka.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke učesnici će moći da

- Odrediti institucionalnu zaštitu ličnih podataka;
- Prepoznati prava i odgovornosti kontrolora ličnih podataka;
- Pravilno primjenjuju odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka;

Sadržaj

- Pravni osnov za zakonitu obradu ličnih podataka;
- Institucionalna zaštita ličnih podataka;
- Prava i odgovornosti kontrolora podataka.

Metodologija obuke

Metode koje se koriste za sprovođenje ove obuke su parcijalna teorijska objašnjenja, vežbe, diskusije i praktični primeri o principima i osnovnim pravilima Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, interaktivnih diskusija, pitanja i odgovora, kao i predmeta sudske prakse.

Korisnici

Sudije Odeljenja za administrativne poslove Osnovnog suda u Prištini i Apelacionog suda, kao i službenici Državne agencije za zaštitu ličnih podataka.

Trajanje: Jedan dan

1.6.8 Ugovori iz javnih nabavki

Javna nabavka se definiše kao proces kupovine robe, radova i usluga koje se finansiraju iz javnih sredstava ili donacija. Javna nabavka je strateški mehanizam koji efikasno upravlja vladinom potrošnjom za kupovinu roba, usluga i radnih mesta.

Razvijene zemlje gledaju na javne nabavke u širem smislu, uključujući i kupovinu, iznajmljivanje, licenciranje, lizing, franšizne radove, usluge i dobavljač robe koji se finansiraju iz državnog budžeta ili međunarodnih organizacija.

Javna nabavka obuhvata tri glavne faze:

- Planiranje - određivanje potreba i odlučivanja o kupovini roba, radova ili usluga;
- Definitivna pravila za ugovore koji pružaju kupcima ove robe, radova ili usluga i
- Proces upravljanja procesom kako bi se osiguralo djelotvorno izvršenje.

Iako je kosovsko zakonodavstvo u ovoj oblasti napredovalo i usklađeno sa međunarodnim standardima, samo postojanje zakonodavstva nije dovoljno jer zavisi od njihove primjene u praksi. U mnogim slučajevima zakonski okviri su složeni i podložni su individualnim tumačenjima, omogućavajući prostor za zloupotrebe i korupciju.

Posebni problemi u ovoj oblasti su činjenica da sudski predmeti uključuju slučajeve u kojima sudije i tužioci, postupci stranaka i zakonske odredbe tumače u ovoj sferi i da u ime suzbijanja negativnih pojava u ovoj oblasti povrijeđena su prava stranaka uključeni,

Kako povećati stručnu ekspertizu sudija u ovoj oblasti? Kako uspostaviti sudsku praksu u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima? Koja su najbolja iskustva u zemlji i praksa u regionu?

Program je dizajniran tako da rešava dileme i poteškoće u sudskoj praksi, kroz parcijalne teorijske rasprave, interaktivne diskusije između učesnika i prezentaciju praktičnih slučajeva.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Procijeniti proces planiranja nabavke;
- Objaviti tenderski dosije;
- Provjerite tehničke specifikacije i indikativno obaveštenje;
- Ugovorni elementi za odabir i dodelu ugovarača;
- Procijeniti efekte ugovora nakon potpisivanja;
- Razumjeti prekoračenje ugovora i nadoknadu za rad.
- Identifikovati dodatni rad, potreban rad i promjene posla;

Sadržaj

- Opšti pregled javnih nabavki.
- Tenderska procedura i dodela ugovora.
- Prava i obaveze strana nakon zaključenja ugovora.
- Upravljanje ugovorom i izbor nadzornog tijela.

- Prihvatanje radova i kompenzacija.
- Problemi koji nastaju tokom faze implementacije ugovora.
- Rukovanje radovima koji premašuju ugovor i njihovu nadoknadu.
- Dodatni rad, neophodni rad i promene posla.

Metodologija obuke

Ovaj kurs primjenjuje metodologiju interaktivnog učenja koja se sastoji od predavanja, vježbi i diskusija, koji će obuhvatiti teorijsko rješavanje arbitraže i medijacije, prezentaciju hipotetičkih predmeta i konkretne slučajeve sudske prakse i diskusije o načinu ostvarivanja zasluga konkretne slučajeve. Materijal za obuku koji se distribuira obuhvata komentare, napomene, prezentacije i praktične primjere glavnih principa i pravila u vezi sa javnim nabavkama, kao i primjerima koji ilustruju primjenu ovih pravila.

Korisnici

Sudije Osnovnih i Apelacionog, tužilaca osnovnih tužilaštava i Apelacionog

Trajanje: Dva dana

PODRUČJA ZA PREKRŠAJE

1.7 Područja za prekršaje

1.7.1 Pravi razvoj postupka prema Zakonu o prekršajima

S obzirom da je novi zakon o prekršaju sadrži brojne inovacije u odnosu na prethodni zakon, potreba da se razrade prekršajnog postupka i kako se razvijao u skladu sa ovim zakonom i dokazima optužbe. Nisu svi podnosioci zahteva za pokretanje prekršajnog postupka predložili ili čak dali potrebne dokaze za identifikaciju konkretnog izvršenog krivičnog djela. Takođe, iz dosadašnje prakse se posmatra pojavu vežbama podnošenje zahteva za pokretanje prekršajnog postupka od strane nesposobnog telo, sadržaj nepotpuni, ili čak i nakon isteka zakonom. Na osnovu ovih inovacija za zakonom i drugim pitanjima sudske prakse je osnovne uslove obuke za utvrđivanje dela i sankcije za manjih stranaka i odgovornost za prekršaj, poseban postupak za maloljetnika i promene procedure za izvršenje sankcija za kršenje .

Koje su nadležnosti za odlučivanje? Koji su zakonski uslovi za plasman? Koji su dokazi neprihvatljivi? Kako se nastavlja probni postupak? Koje vrste dokaza mogu da se reše u konkretnim slučajevima? Koji je nadležni organ za podnošenje zahtjeva za početak krivičnog postupka? Koje su konkretne akcije suda nakon prijema zahteva? Kada se može pokrenuti prekršajni postupak? Koji su zakonski uslovi za pokretanje postupka? Kako se postupak krivičnih djela izvršava kontinuirano i kako se oni ujedinjuju? Ova i druga pitanja će se rešavati kroz ovu obuku nudi alternative i izbora u slučajevima ove vrste.

Ciljevi

Kao rezultat ove obuke učesnici će moći da

- Primjenjuju novine zakonu u suprotstavljenom postupku; Procijeniti zakonske uslove za pokretanje i vođenje prekršajnog postupka;
- Pravično sprovođenje zakonskih odredbi koje se odnose na početak i vođenje prekršajnog postupka;
- Sprovođenje posebnih mjera prekršaja;
- Primijeniti prilično prekršajne postupke;
- Razgraničiti prihvatljive dokaze od neprihvatljivih u prekršajnom postupku;
- Odgovarajuće proceniti dokaze;
- Pravilno primeniti principe u vezi sa načinom i postupanjem sa dokazima u postupku;
- Primijeniti prilično sankcionisane sankcije;

Sadržaj

- Uslovi za utvrđivanje prekršaja i sankcija za prekršaje;
- Odgovornost za krivotvorenje;
- Posebne prekršajne mere;
- Maloljetni postupak prema ovom zakonu.
- Razlika između prihvatljivih i neprihvatljivih dokaza;
- Razumijevanje dokaza i činjenice;
- Pravni uslovi za pokretanje prekršajnog postupka;
- Sudske postupke po prijemu zahteva;
- Prezentacija rezimenih podataka u vezi sa početkom i razvojem prekršajnog postupka sa fokusom krivičnih djela izvršenih kontinuirano i njihovo spajanje;

Metodologija obuke Detaljna izrada odredaba Zakona o prekršajima putem praktičnih primjera i interaktivnih diskusija , gdje će se ponuditi alternative alternativama neizvjesnosti i teškoćama primjene u praksi.

Korisnici: Sudije za prekršaje u osnovnim sudovima.

Trajanje: Jedan dan

1.7.2 Poremećaj javnog reda i mira

Zakon koji se primjenjuje na javni red i mir kao takav je vrlo siromašan i ne uključuje većinu krivičnih djela u ovoj oblasti koja se manifestuju u svakodnevnom životu. Od sudske prakse, u sudskim odlukama primećeno je da u čestim slučajevima ne postoji razlika između dela "arogantnog ponašanja" (član 4) s jedne strane i "verbalnog napada" (član 5) s druge strane. Isto tako, krivično delo "povređena naloga ovlašćenog službenog lica" se često meša sa kršenjem Zakona o saobraćaju Uredbe puta "neaktivnost po nalogu ovlašćenog lica službenika u saobraćaju", tako da na osnovu ovih nedoumica u praksi, potrebno je da se razradi ovu temu.

Koje su razlike u prekršajnom prekršaju od krivičnog dela? Koje su razlike između članova 4 i 5 Zakona o odlaganju javnog reda i mira? Šta znači službeno naređenje?

Ovom i drugim pitanjima će se riješiti kroz ovaj trening koji će se detaljno razraditi kroz praktične slučajeve.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći:

- Identifikovati prekršaje u oblasti javnog reda i mira;
- Definirati jasno arogantno ponašanje i verbalni napad;
- Pravilno se primenjuje na zakonske odredbe u oblasti javnog reda i javnog mira.

Sadržaj

- Prekršaji protiv javnog reda i mira;
- Arogantno ponašanje i verbalni napad;
- Nepoštovanje naloga ovlašćenog službenika prema LRKP;
- Kazne za počinioca prekršaja javnog reda i javnog tišina;

Metodologija obuke

Detaljna elaboracija odredaba Zakona o javnom redu i javnom miru kroz praktične primjere i interaktivne diskusije u kojima će se ponuditi alternative alternativama neizvjesno i poteškoćama u praksi

Korisnici

Sudije za prekršaje u osnovnim sudovima.

Trajanje: Jadan dan.

1.7.3 Pravna lica kao počinioci krivičnog dela

U sudskoj praksi, u nekim slučajevima primećeni su nedostaci kada prvostepeni sudovi ne sprovedu krivičnog postupka protiv pravnih lica kada se pojavljuju kao stranke u postupku. Često ne postoji razlika između privrednog subjekta kao pravnog lica i privrednog subjekta kao pojedinačnog poslovanja, te se stoga naglašava potreba za izradom ove neizvesnosti sa posebnim naglaskom na odgovornost u lica odgovorne za pravno lice.

Gdje je razlika između privrednog subjekta kao pravnog lica i privrednog subjekta kao pojedinačnog posla? U kojim slučajevima odgovorna osoba pravnog lica ima prekršajnu odgovornost? Kako se prekršajni postupak vodi poslovnim subjektom kao pojedinačnim poslovanjem?

Program ima za cilj da reši gore pomenuta pitanja kroz izradu zakona i da obezbedi rešenje zasluga kroz praktične primere.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Jasno i pošteno definisati privredne subjekte kao pravna lica i odgovorno lice pravnog lica;
- Razvijati pravično i zakonito prekršajni postupak protiv pravnog lica i odgovornih lica u pravnom licu;
- Implementirati zakonske odredbe o privrednim subjektima kao pojedinačnim poslovima.

Sadržaj

- Način izrade prekršajnog postupka prema privrednom subjektu u svojstvu pravnog lica;
- Odgovornost pravnog lica i odgovornog lica pravnog lica;
- Privredna društva kao pojedinačna preduzeća i razvoj pravnih postupaka protiv njih;
- Odgovornost fizičkog lica.

Metodologija obuke

Izrada važećeg zakonodavstva u vezi sa pravnim statusom privrednih subjekata u sudskim postupcima, kroz praktične primjere i interaktivne diskusije, gdje će se ponuditi alternative alternativni nejasnoćama i poteškoćama u kojima se susreću u praksi.

Korisnici

Sudije odjeljenja za prekršaje u osnovnim sudovima.

Trajanje: Jedan dan

1.7.4 Zakon o drumskom saobraćaju i Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima

Primjenom Zakona o drumskom saobraćaju , dosadašnja praksa ima mnogo promjena u odnosu na Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima . Takođe su identifikovane mnoge nejasne odredbe, posebno u sankcionisanju prekršaja ovim zakonom, što predstavlja dilemu sudiji u postupku krivičnog postupka.

Koje su razlike između Zakona o drumskom saobraćaju i Zakona o bezbjednosti saobraćaja ? Koji su prekršajne sankcije u slučajevima prenatrpanosti i zaobilaženja? Koji su neusaglašenosti između prekršajnih sankcija između ovog zakona i Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima?

Ovim i drugim pitanjima će se razmatrati raspoređivanje zakonskih odredbi ovog zakona i praktičnih primjera kojima će se ponuditi alternative alternativni slučajevima ovakve prirode.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da:

- Pravilno primeniti zakonske odredbe u oblasti drumskog saobraćaja za kontinuirana krivična dela;
- Jasno i pravilno odrediti odredbe koje se odnose na saobraćajne nezgode;
- Primijeniti na zakonske odredbe u određivanju prekršajne odgovornosti za prekršaje u oblasti drumskog saobraćaja;

Sadržaj

- Rešavanje dilema koje su primenjene u primeni nekih odredbi Zakona o drumskom saobraćaju i Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima;
- Prevazilaženje i zaobilaženje - ispravna primena zakonskih odredbi u slučaju saobraćajnih nesreća;

Metodologija obuke

Sprovođenje zakona , prezentacija Pover Pointa , Praktična studija slučaja saobraćajnih nesreća, interaktivne diskusije, grupni rad itd.

Korisnici

Sudije prekršajnih odjeljenja u osnovnim sudovima.

Trajanje: Jedan dan

1.7.5 Zakon o šumama Kosova, zaštiti prirode i zaštiti životne sredine

Imajući u vidu činjenicu da smo svedoci degradacije životne sredine, nemilosrdnih šteta po šumama, nacionalnim parkovima i prirodi uopšte, što sve to nužno odražava na ljudsko zdravlje i kvalitet života uopšte, neophodno je ova tema je adresirana, sa naglaskom na važnost i prioritet koji ova podela mora posvetiti podjelama prekršaja.

Koji su osnovni principi ovog zakona? Koje je telo koje pokreće prekršajni postupak? Kako se razvija prekršajni postupak? Koje su prekršajne sankcije?

Ovim i drugim pitanjima će se razmatrati raspoređivanje zakonskih odredbi ovog zakona i praktičnih primjera kojima će se ponuditi alternative alternativni slučajevima ovakve prirode.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći da

- Pravilno primijeniti odredbe Zakona o šumama;
- Jasno i kompetentno odrediti krivično delo i prekršajne sankcije Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti životne sredine, u izvještaju sud - prekršajno tijelo;

Sadržaj

- Zakon o šumama Kosova;
- Zakon o zaštiti prirode, sa naglaskom na zaštiti nacionalnih parkova; i
- Zakon o zaštiti životne sredine;

Metodologija obuke

Izrada važećeg zakonodavstva kroz energetska područja, praktične primjere, interaktivne diskusije, grupni rad itd..

Korisnici

Sudije za prekršaje u osnovnim sudovima.

Trajanje: Jedan dan

USTAVNO PRAVO

1.8 Ustavno pravo

1.8.1 Adekvatno izvršenje odluka Ustavnog suda

Postupci koji se odvijaju u Ustavni sud je zaključio odluke, od kojih je pravni efekat određene proceduralne prijemu i pregledu na zahtev iz themelesise. Glavni cilj ove radionice je prezentacija i stvarna praksa ovog suda u skladu sa zahtevima žalbe u vezi sudskih odluka. Takođe, cilj ove obuke je da produbi znanje o zahtevima podobnosti, izveštaja Ustavnog suda, redovnim sudovima u kontekstu ustavnih odredbi, iskustvo ovog suda na zahtev-pritužbi, a uloga ustavnog incidentno kontrole. Kao što je dobro poznato u stavu 8. člana 113 Ustava priznaje pravo suda da uputi Ustavnom sudu pitanja ustavne saglasnosti zakona, ali prema evidenciji pokazuju da postoji oklevanje u korišćenju ovog prava. Pristup u rešavanju dileme i pitanja koja tokom obuke, biće objašnjenja i preporuke trenera u vezi izrade pitanja uopšte. Onda ću dominirati postupanjem prema trenutnoj praksi ovog suda prema zahtjevima građanskog prava. U ovoj tabeli će se baviti pitanjima koja se odnose na normativni okvir o Ustavnom sudu, i pravnim posledicama svojih odluka

Da li su sudovi obavezni da se oslone na sudski iskustvo Ustavnog suda Kosova kako bi se osiguralo da je doneta odluka u skladu sa praksom Ustavnog suda? Da li odluke Ustavnog suda Kosova mogu prethoditi sa stanovišta pravne obaveze za budućnost? Kako su sudovi koji se bave članom 53 Ustava Kosova kojim se mandatiraju sudije da odražavaju Strazburski interpretativni duh u svojim sudskim odlukama? Koja je metodologija za predodređeno upućivanje u kontekstu ustavnih i zakonskih odredbi Kosova?

U rešavanju dilema i pitanja tokom treninga, posebna pažnja će se posvetiti pravnim instrumentima i praksi sudova i samog Ustavnog suda Kosova. U tom smislu, cilj je učesnicima da razgovaraju o pitanjima koja su pokrenuta i da pruže svoje profesionalno mišljenje o temama koje se bave.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Razumeju pravni efekat odluka ustavnih sudova;
- Procijeniti izveštaje između redovnih sudova i Ustavnog suda Kosova;
- Definisati veličinu ustavne revizije sudskih odluka;
- Pristupiti metodologiji za izradu preliminarnih preporuka;
- Ceni pravnu prirodu i izvršivost odluka Ustavnog suda, pravosuđa i svih lica i institucija Republike Kosovo;

Sadržaj

- Odnos između redovnih sudova i Ustavnog suda;
- Adekvatna praksa izvršenja odluke Ustavnog suda;
- Pretpretresni zahtev;
- Izveštaj Ustavnog suda Kosova redovnim sudovima u kontekstu ustavnih odredbi;
- Primijeniti slučajnu kontrolu ustavnosti;
- Izveštaj Ustavnog suda Kosova redovnim sudovima u kontekstu ustavnih odredbi;
- Slučajna kontrola ustavnosti;
- Izveštaj Ustavnog suda Kosova redovnim sudovima u kontekstu ustavnih odredbi;

Metodologija obuke- Ovaj trening će se fokusirati na teorijsku i normativnu analizu odnosa između redovnih sudova i Ustavnog suda . Štaviše, posebna pažnja će biti posvećena sudskoj praksi, a učesnici će biti podeljeni u grupe i raditi u studijama slučaja kako bi pokazali svoje pravne i pravosudne sposobnosti.

Korisnici: Sudije osnovnih sudova, Apelacionog i Vrhovnog suda Kosova.

Trajanje: Jedan dan

OBUKE ZA PKVS

1.9 Obuke za PKVS

1.9.1 Sudski postupci pod jurisdikcijom Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova i Kosovske agencije za privatizaciju

Član 4 Zakona o PKVS (br. 04 / I-033) je onaj koji određuje isključivu nadležnost Specijalne komore. Prema odredbi DHP ima moć da odlučuje o svim slučajevima i postupcima koji se odnose na prigovore na odluke ili KTA operacije, sada KAP-a, ili zahtevima stranaka koji tvrde da bilo kakvo pravo, naslov ili interes kojim upravlja Kosovska agencija za privatizaciju. Nadležnost Pitanje je takođe važno da se razgovara, odnedavno je došlo do nekoliko navrata kada Osnovni sud je vratio predmete Specijalnog veća , iako DVA ranije je donio odluku o nenadležnosti. Prema Zakonu br .04 / L-034 Kosovske Agencije za privatizaciju, Agencija ima isključivu nadležnost da upravlja preduzeć ima u društvenom vlasništvu, bez obzira na to da li su one podvrgnute transformaciji. Pored sredstava koje se nalaze na teritoriji Kosova, bilo da su ona organizovana kao entitet ili ne, koji su bili u društvenom vlasništvu imovinu na dan ili nakon 22. marta 1989. Ova vlast obuhvata bilo koju radnju koju Agencija smatra razumne i odgovarajuće , u okviru granica administrativnih resursa Agencije , da bolje omogući prodaje , likvidacije, transfer ili drugi način od jednog preduzeća, imovine ili državnog interesa.

Koja je isključiva nadležnost iz člana 4 ovog zakona? Koje osobe su mogle biti podnosioci zahteva i suprotna strana pred Specijalnom komorom? Da li Agencija ima pravo da vrši administrativne ovlasti nad kompanijama koje su se pretvorile nakon marta 1989? U kojim slučajevima bi KPA smatrali da su transformisani u skladu sa zakonom? Da li je diskriminatorna ako se transformacija dogodila nakon 1990?

Obuka će se fokusirati na diskusije i pitanja koja su učesnici postavili o dilemama u vezi sa nadležnostima PKVS-a, za zahtjeve koji mogu dovesti do dilema čak i samih sudija ukoliko stupi u isključivu nadležnost Posebne komore.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Pravilno primeniti zakonske odredbe u vezi sa nadležnostima;
- Identifikovati nadležne osobe koje mogu biti podnosioci i suprotstavljene strane u postupku pred Posebnom komorom;
- Prepoznati koje su isključive nadležnosti Agencije u vezi sa upravljanjem društvenih preduzeća;
- Procijeniti u kojim slučajevima smatra se da je transformacija DP-a bila ili nije bila diskriminatorna;
- Prepoznati ulogu Agencije u vezi sa mogućnošću u transformacije DP-a u korporacije;

Sadržaj

- Funkcionalne kompetencije sa fokusom na Specijalnu komoru;
- Podnosioci zahteva i suprotne strane Posebne komore;
- Obim administrativnih ovlašćenja Agencije

- Transformacija preduzeća u jednu ili više korporacija;
- Prodaja akcija;

Metodologija obuke- Interaktivne diskusije sa učesnicima, praktični slučajevi i njihova izrada, prezentacija sa PowerPointom.

Korisnici: sudije iz Specijalne komore, sudije osnovnih sudova - građansko odjeljenje i zvaničnici KAP-a.

Trajanje: Jedan dan

1.9.2 Dokazi i saslušanja u Posebnoj komori, sudskom postupku i odbrani strana u postupku pred Posebnom komorom

Postupci u Posebnoj komori se sastoje od pisanih procedura i verbalnih procedura. Zahtjev ili žalba podnosi se u pisanoj formi Specijalnoj komori. Zahtevi ili ako takva žalba mora da sadrži lične podatke podnosioca i suprotnu stranu, ili bilo koje lice koje je identifikovan kao suprotne strane, kao predmet i sve materijalne činjenice koje se odnose na ispitivanja ili žalbe, na osnovu nadležnosti primarnoj komori Posebna o zahtevu ili žalbi, pravne argumente na kojima je zahtev ili žalba i spisak dokaza da je podnosilac namerava da podnese, ako je potrebno finansijsku nadoknadu, predstavio je listu štete koja određuje prirodu gubitka ili oštećenja količina novac koji se traži za bilo kakav gubitak ili štetu.

Prikupljanju dokaza od strane specijalizovanog College, pod-ploča ili sudija pojedinac u skladu sa prilogom od PKVS zakona. Član 36 je onaj koji predviđa opšta pravila o dokazima. Ova odredba definiše kako strane mogu podneti dokaze.

Kako se postupak DHP odvija? Šta treba da sadrži zahtev? Koje su posledice stranaka ako ne u skladu sa pravilima za predstavljanje dokaza? Koje su posledice ne podnošenja odbrane? Ko može predstaviti dokaze? Ko ima zakonsko pravo da sakupljaju dokaze sudiji ili koledžu? Ko ima teret dokazivanja da dokaže kada usmeni postupak završi, itd

Obuka će se fokusirati na diskusije o prikupljanju dokaza i pitanja koja su pokrenuli učesnici

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Identifikovati osobe koje mogu dostaviti dokaze;
- Pravilno primijeniti pravila za saslušanje svjedoka;
- Pravilno sprovodite DHP proceduru;
- Prepoznati koje su posledice odbrane;
- Identifikovati šta treba sadržavati u zahtevu;

Sadržaj

- Naredbe za saslušanje svedoka u Specijalnoj komori;
- Opozicija svedocima i stručnjacima u Specijalnoj komori.
- Kriterijumi podobnosti za prijavu;
- Odbrana suprotne strane, odgovor tužioca, odgovor suprotne strane i protivtužba.

Metodologija obuke

Interaktivne diskusije sa učesnicima, praktični slučajevi i njihova izrada, prezentacija sa PoverPoint-om itd.

Korisnici: Sudije iz Specijalne komore, sudije osnovnih sudova - građansko odjeljenje i stručni saradnici

Trajanje: Jedan dan

1.9.3 Postupci u žalbenom postupku Posebnoj komori

Nakon izdavanja pisane presude ili odluke od strane Koledža specijalizovane oštećeni u skladu sa članom 10. stav 6. LSC, ima pravo da se žalite direktno Žalbenog vijeća protiv bilo koje odluke ili presude jednog sudije, pod-panela ili panela specijalizovana ili sud koji je iz potraživanje, stvar, postupak ili predmet u skladu sa stavom 4. člana 4. Zakona o Specijalnoj komori. Žalba podneta pred sudom, specijalizovana komisija, pod sudija ili sudija koji je doneo odluku ili presudu u pitanju, u roku od dvadeset (21) dana. U principu, ovaj žalbeni rok za presudu ili odluku je duži od roka predviđenog od strane ZKP.

Kome se podnosi žalba? Koji su razlozi za žalbu? Šta treba sadržati žalbu? Koje su granice ispitivanja žalbi?

Obuka će se fokusirati na diskusije, praktičnim slučajevima i pitanja koja su učesnici o dilemama u pogledu granica ispitivanja žalbi.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Razumjeti na koga se žalba može rešiti i kako je predstavljena;
- Utvrditi koji su zakonski rokovi za podnošenje žalbe;
- Procijeniti šta treba sadržati žalba;

Sadržaj

- Ograničenja preispitivanja prvostepene presude;
- Odgovor i reagovanje;
- Rokovi za podnošenje žalbe;

Metodologija obuke

Interaktivne diskusije sa učesnicima, praktični slučajevi i njihova izrada, prezentacija sa PowerPointom.

Korisnici

Sudije iz Specijalne komore, sudije osnovnih sudova - građanskog odjeljenja i profesionalnih saradnika.

Trajanje: Jedan dan

**OBUKE ZA EVROPSKU
KONVENCIJU O LJUDSKIM
PRAVIMA (EKLJP) I ZAKON EU**

1.10 Obuke za Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (EKLJP) i zakon EU

1.10.1 Član 2 EKLJP - pravo na život

Član 2 Konvencije garantuje pravo svakog čovjeka da bude zaštić eno zakonom . Niko ne može namerno biti lišen života, osim kada sud izrekne smrtnu kaznu kada je zločin kažnjiva ovom kaznom zakonom. Dok se život ne smatra lišenim kršenja ovog člana u slučajevima kada ovo lišavanje potiče od upotrebe sile, apsolutno neophodne, da bi se zaštitila osoba od nezakonitog nasilja, da se sprovede zakonito hapšenje ili da se spriječi bekstvo lice lišeno slobode zakonito i da osporava, u skladu sa zakonom, preokret ili pobunu.

Postoje li dileme koji su suštinski aspekti prava na život? Koje su pozitivne obaveze države da štiti pojedinca pod njihovim nadzorom ili zaštitom, posebno kada se pojedinac dobro zdravi nalazi pod policijskom kontrolom i onda umire?

Ova i druga pitanja će se razmatrati tokom obuke kroz praktične predmete Evropskog suda za ljudska prava, sa posebnim naglaskom na način na koji je sud odabrao slične slučajeve kako bi ponudio zasluge za rješenja slučajeva ove prirode.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Prepoznati kriterije iz člana 2. Evropske konvencije o pravu pojedinca da njegov život bude zaštić en zakonom
- Procijeniti da kad se život ne smatra lišenim u suprotnosti sa ovim članom;
- Procijeniti kriterijume za upotrebu sile, koje je država napravila apsolutno neophodnom.

Sadržaj

- Pravo na život;
- Značajni aspekti prava na život;
- Vladine akte koji se odnose na ograničenje slobode;
- Proceduralni aspekti prava na život;
- Efikasnost istraga koje sprovodi vlada;
- Pravo na umiranje;

Metodologija obuke

Tokom obuke će se koristiti sljedeće metode : predavanje, interaktivna diskusija, analiza slučaja od strane Strazburskog suda, analiza poređenja lokalnih predmeta sa načinom izbora predmeta sličnih predmetima iz Strazburskog suda.

Korisnici: Sudije Osnovnog suda, sudije Apelacionog suda, tužioci i profesionalni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.10.2 Član 5 EKLJP - pravo na slobodu i sigurnost

Član 5 Konvencije se bavi pravom slobode i sigurnosti osobe. U skladu sa ovim članom, niko ne može biti lišen slobode, osim u slučajevima u skladu sa postupkom predviđenim zakonom, i to: kada se zakonski zatvori, nakon presude nadležnog suda, kada je zakonito pritvoren ili zatvoren, kada su uhapšeni za sudsku vlast, ukidanje slobode maloletnika zakonito, lišenje slobode za sprečavanje širenja bolesti i zabranu ilegalnog ulaska u tu zemlju.

Postoje li dileme u kojim slučajevima je lišavanje slobode nezakonito? Koji je postupak koji se primenjuje u slučaju lišavanja slobode ili pritvaranja od strane nadležnih organa? Kakav je vremenski rok za pritvor, lišenje slobode i zatvaranje osobe? Gde je razlika u postupku lišenja slobode u maloljetničkom postupku i postupku za odrasle osobe?

Ova i druga pitanja će se razmatrati tokom obuke kroz praktične predmete Evropskog suda za ljudska prava sa posebnim naglaskom na način kako je sud rešio slične slučajeve da bi ponudio zasluge za rješenja slučajeva ove prirode.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke, učesnici će moći

- Ispravno analizira odredbu člana 5 EKLJP;
- Prepoznati efekte člana 5 Konvencije;
- Procijeniti principe i kriterije predviđene Konvencijom o ljudskim pravima u slučaju lišavanja slobode osobe;
- Integrirati ove principe u praktične slučajeve na sudu;
- Procijeniti ravnotežu između Konvencije i domaćeg zakonodavstva o lišavanju slobode osobe

Sadržaj

- Slučajevi predviđeni zakonom za lišavanje slobode;
- Kada je lice pravno zatvoreno, nakon presude koju je izrekao nadležni sud;
- Kada je lice uhapšeno ili zakonito zatvoreno, zbog nepoštovanja naloga suda;
- Kada je uhapšen ili pritvoren da se pojavi pred nadležnim sudskim organom;
- Ukidanje slobode maloletnika legalno za koje je ustanovljeno nadgledano obrazovanje;
- Pravno uklanjanje slobode osobe da spreči širenje bolesti;
- Ukidanje slobode sprečavanja nepravilnog ulaska u tu zemlju ili razvoj postupka izručenja ili izručenja.

Metodologija obuke

Tokom treninga će se koristiti sljedeće metode : Predavanje, Interaktivna diskusija, Analiza predmeta od strane Strazburskog suda, PoverPoint, i analiza poređenja lokalnih predmeta sa načinom rješavanja predmeta sličnih predmetima iz Strazburskog suda.

Korisnici: Sudije Osnovnog suda, sudije Apelacionog suda, tužioci i profesionalni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.10.3 Član 6 EKLJP - pravo na pravično suđenje

Član 6 Konvencije se bavi pravom na pravičan i pravičan postupak. Ovaj član postavlja princip da svaka osoba ima pravo da bude saslušana pravično, javno i u razumnom roku od strane nezavisnog i nepristrasnog suda ustanovljenog zakonom koji će odlučivati o odnosima s njim građanska prava i obaveze i zasluge od bilo kakvih optužbi krivične prirode.

Postoje li dileme koja su prava osobe zagarantovane članom 6, u vezi sa pravima i obavezama lica civilne prirode i zaslugama bilo kakvih optužbi protiv njega? Šta su "građanska prava i obaveze"? Šta se podrazumeva pod "krivičnim optužbama"? Šta mislimo sa pravom na pristup sudu? Šta mislimo pod pretpostavkom nevinosti?

Ova i druga pitanja će se razmatrati tokom obuke kroz praktične predmete Evropskog suda za ljudska prava, sa posebnim naglaskom na način kako je sud rešio slične slučajeve da ponudi zasluga rješenja za slučajeve ove prirode.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Prepoznati kriterije iz člana 6 EKLJP za pravičan i uredan proces;
- Ispravno analizira odredbu člana 6 EKLJP;
- Prepoznati efekte člana 6. EKLJP;
- Integrišati ove principe u praktične slučajeve na sudu.

Sadržaj

- Pravo na pristup sudu;
- Razumni rok za rešavanje pravnog pitanja;
- Pravo na informisanje;
- Pretpostavka nevinosti;
- Vrijeme i pogodnosti za pripremu odbrane;
- Izbor branioca i besplatne pravne pomoći;
- Pozivanje i saslušanje svedoka;
- Besplatna pomoć od prevodioca;

Metodologija obuke

Tokom treninga će se koristiti sljedeće metode : Predavanje, Interaktivna diskusija, Analiza predmeta od strane Strazburskog suda, PoverPoint i analiza poređenja lokalnih predmeta sa načinom rješavanja slučajeve sličnih predmetima iz Strazburskog suda.

Korisnici

Sudije Osnovnog suda, sudije Apelacionog suda, tužioci i profesionalni saradnici.

Trajanje: Jedan dan

1.10.4 Član 8 EKLJP - pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

Član 8 Konvencije garantuje poštovanje privatnog i porodičnog života, prebivališta i korespondencije, braka i porodične formacije, kao i za ravnopravnost supružnika, kao i garancije za neintervenciju javnog autoriteta u ostvarivanju ovog prava, osim ako je predviđena intervencija po zakonu.

Koja su prava osobe koja garantuje član 8 u zaštiti garancija koje proizilaze iz ovog člana? Koja prava građanskog karaktera imaju muža između njih i njihove odnose sa decom? Šta se podrazumeva prirodnom porodičnog života? Koji su porodični odnosi kada roditelji nisu u braku? Koja su prava kada je porodični život prekinut?

Ova i druga pitanja će se razmatrati tokom obuke kroz praktične predmete Evropskog suda za ljudska prava, sa posebnim naglaskom na način kako je sud rešio slične slučajeve da bi ponudio zasluge za rješenja slučajeva ove prirode.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Priznaju kriterije iz člana 8. Konvencije o poštovanju privatnog života, porodičnog života i korespondencije;
- Prilagoditi pravo predviđeno ovim članom konceptu prava o venčanju, stvaranju jednakosti porodice i supružnika;
- Ispravno analizira odredbu člana 8 EKLJP;
- Procijeniti okolišne uslove i poštovanje prava zagantovanih članom 8.

Sadržaj

- Poštovanje privatnog i porodičnog života, prebivališta i prepiske;
- Uplitanje javne vlasti u ostvarivanje ovog prava, u meri predviđena zakonom;
- Nužnost intervencije u ovom pravu u demokratskom društvu;
- Prava na lični život i lična dokumenta;
- Prava Homoseksualaca;

Metodologija obuke

Tokom treninga biće korišćene sledeće metode : Predavanje, Interaktivna diskusija, Analiza predmeta od strane Strazburskog suda, PoverPointa i Usporedna analiza lokalnih sudova sa rešenjem sličnih predmeta iz Strazburskog suda.

Korisnici

Gjyqtarët e gjykatës themelore, Gjyqtarët e Gjykatës së Apelit, prokurorët dhe bashkëpunëtorët profesional.

Trajanje: Jedan dan

1.10.5 Zakon EU u pogledu implementacije SSP-a

Svrha organizovanja ove obuke je unapređenje i produbljivanje znanja o učinku zakona Evropske unije i analiza aspekata primene ovog principa pre članstva u EU. Drugi cilj je produbljivanje znanja sudija u pogledu uticaja evropskog zakona na stupanje na snagu Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju.

Koje su poteškoće i dileme vezane za tumačenje efekata evropskog prava na nacionalnom nivou? Kako će efekat prava EU biti razjašnjen nakon stupanja na snagu Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju? Među glavnim metodama koje će se koristiti tokom ove obuke biće: parcijalna teorijska objašnjenja i predmeti iz sudske prakse, interaktivne diskusije u odvojenim grupama, koje će zagovarati i raspravljati o različitim stavovima i analizi sudskih predmeta.

Među glavnim metoda koje će se koristiti tokom ovog treninga će biti : parcijalni teorijska objašnjenja i sudska praksa, interaktivne diskusije u odvojenim grupama, koji će braniti i tvrde različite poglede i analize sudskih predmeta.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Prepoznati zakon EU i njen uticaj na domaće zakonodavstvo prilikom primjene SSP-a;
- Utvrditi uticaj zakona EU nakon stupanja na snagu Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju;
- Primjenjuju principe i standarde EU vezane za Sporazum o Stabilizaciji i Pridruživanju;

Sadržaj

- Zakon EU i njen uticaj na domaće zakonodavstvo tokom implementacije SSP -a: Primjena principa i standarda EU u vezi sa Sporazumom o Stabilizaciji i Pridruživanju;

Korisnici

Sudije i tužioci svih nivoa u Republici Kosovo.

Trajanje: Jedan dan

The background is a solid gold color. A white, angular geometric shape, resembling a stylized 'L' or a corner cut, is positioned in the lower right quadrant. This white shape is set against a solid red background that occupies the bottom right corner of the image. The text is centered in the gold area.

INTERDISCIPLINARNA KOMPETENTNOST

1.11 Interdisciplinarna kompetentnost

1.11.1 Etički kodeks

U savremenim demokratskim društvima, u kojima slobode poštuju i ljudska prava, funkcionisanje pravosudnog sistema u celini predstavlja jedan od osnovnih uslova društvenog razvoja. Funkcionisanje pravosuđa prvenstveno postiže oslanjajući se na zdravim temeljima na kojima se grade demokratska društva i međunarodnih zakona čiji je cilj zaštita sloboda i ljudskih prava. U tom smislu veoma važan mehanizam za izgradnju i funkcionisanje pravosudnog sistema u celini predstavlja etički kodeks.

Uzimajući osnovni značaj koji će biti etika uopšte, a posebno sudijske etike koji će biti posebno obratio odredbe Etičkog kodeksa na Kosovu. Oni će biti posebno obratio odredbe Etičkog kodeksa, naravno u vezi sa etičkim dilemama i propisima za nedolično ponašanje sudija.

Koji standardi ponašanja treba da predstavljaju sudije i tužioce? Koji su osnovni principi Etičkog kodeksa? Kako treba rešiti etičke dileme? Kako kategorišu nepravilno ponašanje? Koje su kazne koje se mogu izreći u zavisnosti od vrste zloupotreba?

Obuka je dizajniran kako bi odgovorili na pitanja postavljena iznad i neizvesnosti kroz analizu svih principa i etičkih pravila za predstavljanje konkretnih slučajeva koji su identifikovani sa etičkim dilemama.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Priznati i primeniti osnovna pravila sudijske etike kako je predviđeno Kodeksom profesionalne etike za sudije i tužioce;
- Principi dekodiranja i pravila kodiranja u različitim situacijama u realnom životu;
- Identifikovati i rešiti etičke probleme;
- Prepoznati pravila za utvrđivanje nepravilnog ponašanja;
- Prepoznati mere i vrste mjera za prekršaj;

Sadržaj

- Kodeks profesionalne etike za sudije i tužioce - osnovni principi;
- Uredba o ponašanju ponašanja ponašanja;
- Definisane nepravilnog ponašanja;
- Kategorizacija nepravilnog ponašanja;
- Disciplinske mjere;

Metodologija obuke

Teorijski tretman normativa kodeksa profesionalne etike za sudije i tužioce, i Pravilnika o ponašanju ponašanja. Za diskusiju o pitanjima, oblik diskusije - razgovor se uglavnom koristi kako bi se osiguralo da su svi učesnici aktivni u svakom trenutku dajući i svoj doprinos postavljanjem pitanja, pružanjem rješenja s njihovim sugestijama.

Korisnici: Sudije svih nivoa i profesionalni saradnici

Trajanje: Jedan dan.

1.11.2 Izrada i obrazloženje sudskih odluka

Pravno pisanje i obrazloženje predstavljaju standardnu ocjenu rada sudija i tužilaca . U tom smislu, pisanje i pravno obrazloženje u radu sudija i tužilaca predstavlja cilj koji nije lako postići i Pravno pisanje i obrazloženje imaju za cilj da pomognu sudijama i tužiteljima u podizanju analitičkih vještina i vještina kako bi efikasno pisali prilikom izrade pravosudnih akata i odluka. Kvalitet sudskih odluka zavisi uglavnom od kvaliteta obrazloženja. Obrazloženje odluka ne samo da omogućava strankama da lako razumeju i prihvate odluke , već pre svega predstavljaju zaštitu od proizvoljnosti. Pre svega, obrazloženje obavezuje sudije da odgovore na zahteve stranaka, da prezentuju stavove koji opravdavaju odluku i da ga postanu zakoniti, omogućavaju društvu da razume funkcionisanje pravosudnog sistema.

Kroz IRAC metod , postoji mogućnost da se problem tretira logično , dosledno i temeljito . Prvobitno identifikujući sudski slučaj ili problem koji treba riješiti , tada se objašnjava pravna norma (prva pretpostavka), nastavlja se primjenom na specifične činjenice situacije slučaja (sekundarne prostorije), kako bi se došlo do zaključka s odgovorom na pitanje postavljeno u koraku prvo.

Koje su vrste pravnih razloga? Koji su principi dobrog pisanja i dobro razmišljanje? Koje su metode pravnog pisanja i obrazloženja? Kako bi zahtevi proceduralnih zakona / kodeksa trebalo da poštuju sadržaj opravdanja sudskih odluka?

Obuka je dizajnirana da odgovori na pitanja i dvosmjese koji su gore navedeni kroz teorijski tretman i praktične slučajeve za sve komponente uključene u ovu obuku kao što su: vrste pravnog obrazloženja, načela dobrog pisanja, pisanje metoda i pravno obrazloženje i zakonski uslovi za sadržaj obrazloženja sudskih odluka.

Ciljevi

Nakon završetka ove obuke učesnici će moći

- Unapređuje sprovođenje metodologije pisanja odluka, optužnica i drugih pravnih dokumenata;
- Razvijati veštine pravnog obrazloženja i pisanja;
- Sastavljanje sudskih odluka prema najvišim standardima;
- Primijeniti IRAC metod prilikom izrade sudskih odluka;

Sadržaj

- Vrste pravnih razloga;
- Principi dobrog pisanja;
- Pravni uslovi za pisanje i obrazloženje odluka; sud.
- Implementirati IRAC metod kriminalnih odluka;

Metodologija obuke

Teoretska i praktična diskusija o metodama pravne analize u konkretnim slučajevima , razgovoru kako bi se stalno aktivno uključili svi učesnici dajući i svoj doprinos u postavljanju pitanja , pružajući i rešenja sa svojim sugestijama. Osim njihovog doprinosa diskusijama, učesnici takođe osporavaju ideje trenera o rješavanju i rješavanju mnogih alternativnih ili čak problematičnih pitanja.

Korisnici: Sudije osnovnih sudova i profesionalnih saradnika.

Trajanje: Jedan dan

1.11.3 Reprezentativne veštine u suđenju

Razvijanje veština zastupanja u postupku je od suštinskog značaja ne samo za tužioce koji predstavljaju sudske postupke, ali i za sudije koje vrše suđenja. Imajući u vidu proceduralne odredbe koje se odnose na sudije i tužioci, neophodno je da tužioci budu profesionalno pripremljeni za podnošenje predmeta u sudu, a sudije za suđenja rukovodstvu.

Zakonik o krivičnom postupku je obezbedila posebne tehnike u uvodnoj reči, uzimajući direktno ispitivanje, čineć i unakrsno ispitivanje, preusmeravaju argumente ispitne i zatvaranje, ove tehnike još uvek nisu sprovode kao što je predviđeno u PKZK i kao što se primenjuje u anglosaksonskim zemljama iz kojih su ove tehnike modelirane. U sudskoj praksi se posmatraju mnoge nedostatke u sposobnost sprovođenja uvodnog govora i prijema unakrsnog ispitivanja, ali i druge tehnike predstavljanja znanja, jer mnogo puta tokom uvodne reči su povremeno argument, da je konačna reč, dok retko da bih se pravilno unakrsno ispitivanje, dok je još nisu jasno razliku između pozivanja i primanja direktnog unakrsno ispitivanje.

Da bi se izbegle ove dileme, interaktivne metode će se koristiti tokom treninga, uključujući i simulaciju primjene ovih tehnika i video zapisa tako da učesnici mogu sami da vide video kritike kako bi poboljšali propuste moguće

Ciljevi

Po završetku ovog modula, učesnici će moći

- Uvesti uvodnu reč koristeći i odgovarajuće tehnike;
- Sprovesti direktno ispitivanje;
- Uvesti dokaze koji potvrđuju činjenice pred sudom;
- Implementirati principe i pravila unakrsnog ispitivanja;
- Sprovedite sumnjive korake (potvrdite, kreditirajte, suočite se);
- Demonstrirati ponovno razmatranje;
- Predstavite poslednju reč;
- Predstavite poslednju reč;
- Pretvoriti činjeničnu situaciju kroz dokaze koji se sprovode u postupku;

Sadržaj

- Uvodne riječi koristeći i adekvatne tehnike;
- Direktno ispitivanje;
- Indirektno ispitivanje i ispitivanje;
- Prekvalifikacija;
- Završna riječ;

Metodologija obuke

Interaktivne metode, simulacija slučaja, video snimci, kritike i samokritičnosti

Korisnici: tužioci i sudije prvog i drugostepenog suda

Trajanje: Dva i po dana

1.11.4 Upravljanje predmetima

Sprovođenje tehnike upravljanja predmetima od strane sudija i tužilaca u poređenju sa upravljanjem tokovima predmeta koji uključuju sudove i tužilaštva predstavljaju izazove koji su prilično problematični u njihovom svakodnevnom radu. Uticaj na ovaj problem predstavljaju i promene u organizacionoj strukturi koja su izvršena u sudovima i tužilaštvu, što će pozitivno uticati na poboljšanje upravljanja predmetima.

Kakva je priroda i važnost upravljanja predmetima u praktičnom radu sudova i tužilaštava? Koje su teškoće u upravljanju predmetima? Koje su najefikasnije metode upravljanja predmetima?

Ova obuka je dizajnirana da odgovori na pitanja koja su direktno vezana za upravljanje i administriranje predmeta u sudovima i tužiocima. Fokus je u rješavanju novih problema i strategija u cilju kontinuiranog poboljšanja djelotvornosti rada i izbjegavanja praktičnih problema.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Vođenje principa upravljanja predmetima;
- Primjena znanja o upravljanju predmetima;
- Primijiti tehnike upravljanja predmetima.

Sadržaj

- Upravljanje predmetima;
- Osnovni principi upravljanja predmetima; ▸
- Glavne tehnike upravljanja predmetima;

Metodologija obuke

Tkom treninga biće korišćene kombinovane metode objašnjenja, teorijska i praktična objašnjenja, grupni rad, praćeni praktičnim primjerima, prezentacija u PoverPointu.

Korisnici

Sudije i tužiocima osnovnog nivoa.

Trajanje: Jedan dan.

1.11.5 Upravljanje vremenom kao predispozicija za upravljanje stresom

Gati është e pamundur të mendohet jeta e përditshme në “botën moderne“pa stresin si pjesë e pandashme e saj. Stres je ceo emocionalna reakcija, telo i ponašanje na te zahteve, koji su pojedinačni izazove i teret je predmet raznih okolnosti radnog veka. U principu, stres je posledica i pokazatelj "gušenja" duhovnog života tehnosferes nivou dominacije nad socijalnoj sferi. Prisustvo čestih stresa na svaki dan pojedinca izaziva de motivaciju, smanjuje produktivnost, smanjuje performanse, fizički izaziva psihičke probleme, promena individualno ponašanje, itd

Dobro upravljanje vremenom i prioriteta potreba su preduslovi za dobro upravljanje i drži pod stalnom kontrolom stresa, kao preduslov za održavanje zdravlja i dobrobiti pojedinca. Mnogi poznanika ove problematike preferiraju graničnu postavku kao tehniku sprečavanja negativnog efekta stresa.

Uspostavljanje materijalnih i formalnih granica, kao i sadržaj emocionalnih granica su elementi sadržaja ove tehnike. Čak i identifikovanje potreba je neophodna predispozicija za upravljanje stresom.

Šta treba da budem je pitanje koje treba da se zapitamo da saznamo odgovor da li ć u biti srećan? Šta želim da se suočim sa onim što mi treba? Šta sam učinio da nemam problema sa ...?

Ovo su samo neka od pitanja na koje pojedinac mora da postavi za sebe kako bi ispred upravljanja vremenom i stresom, kao cilju postizanja najvišeg blagostanje.

Ciljevi

Po završetku ove Trening sesije učesnici će moći

- Prepoznati karakteristike i prepoznatljiv karakter ličnosti koje će biti u vezi sa njima u različitim kvalitetima;
- Razlikovanje pozitivnih faktora uticaja i faktora i negativnih degenerativnih faktora u društvenom i radnom okruženju;
- Identifikovati determinante pojedinca u deviantnom i protivpravnom ponašanju;
- Saznajte najbolje načine za prevazilaženje stresnih situacija;
- Razviti vještine o dobrom upravljanju vremenom i stresu;

Sadržaj

- Faktori napetosti;
- Vrste stresa;
- Znaci upozorenja i simptomi stresa;
- Stres na poslu;
- Upravljanje vremenom;

Metodologija

Sljedbenici će imati vežbu vezano za prioritete aktivnosti , ometanje anegdote profesora filozofije i dva piona s kafom.

Korisnici: sudije i tužiocci sa svih nivoa

Trajanje: Jedan dan

1.12 Obuka o nediskriminaciji

1.12.1 Rodna ravnopravnost u sudskim postupcima uopšte i posebno u slučaju nasilja u porodici

Postoji opšta saglasnost da rodna pitanja u svakom demokratskom društvu predstavlja vrijednost za koje država i društvo treba da se brine za zaštitu i promociju iste kroz odgovarajuće pravne mehanizme. Nema sumnje da je rodne ravnopravnosti je važan parametar kojim se meri nivo demokratskog društva, već i nivo funkcionisanja vladavine prava. Čak i izveštaje procene izdaje raznih organizacija koje se bave rodnom pitanjima ističu da je rodna ravnopravnost u našem društvu nije poželjno, i u tom pogledu efikasnosti sudskih postupaka da obezbedi adekvatnu pravnu zaštitu u slučajevima rodne ravnopravnosti. S druge strane, nasilje u porodici je jedan od štetnih akcija kroz koje krše ljudska prava i ugroženih dragocene vrednosti pojedinca i društva. Nasilje u porodici se smatra bilo namjerno nezakonite radnje koje bi mogle postati član porodice osobe ili osoba koje su članovi te porodice.

Koje međunarodne akte se odnose na rodnu ravnopravnost? Kako je rodna ravnopravnost regulisana kosovskim zakonodavstvom? Kako je rodna ravnopravnost definisana u parketu sudskih postupaka? Kako je regulisano pitanje nasilja u porodici? Kako je sudski postupak u slučajevima nasilja u porodici i koje mjere se mogu preduzeti kako bi se sprečilo nasilje u porodici? Koje su zaštitne mere koje se mogu primeniti na slučajeve nasilja u porodici? Koja je sudska zaštita koja se nudi u slučajevima nasilja u porodici? Koje su posljedice nasilja u porodici? Kome se nudi zakonska zaštita po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici? Šta treba da sadrži zahtev za nalog za zaštitu? Ko treba da bude obavešten o nalogu za zaštitu? Ko su naredbe za zaštitu?

Obuka je dizajnirana da odgovori na pitanja i dvosmjernosti iznete gore analizom svih međunarodnih i lokalnih akata o rodnoj ravnopravnosti uopšte i ravnopravnosti polova u sudskim postupcima koji se posebno fokusiraju na slučajeve nasilja u porodici.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Prepoznati glavne principe međunarodnih konvencija o rodnoj ravnopravnosti;
- Prepoznati ustavne odredbe i interno zakonodavstvo o rodnoj ravnopravnosti;
- Procijeniti uslove i potrebu za definisanjem naredbe o zaštiti;
- Uspostaviti adekvatne zaštitne mere za zaštitu žrtava od ponovnog nasilja;
- Pravilno primijeniti procedure djelovanja u slučajevima zaštite od nasilja u porodici;
- Izrada sudskih odluka u skladu sa specifičnostima koje imaju pitanja nasilja u porodici.

Sadržaj

- Međunarodno i lokalno zakonodavstvo o ravnopravnosti polova;
- Nasilje u porodici i oblici rodne integracije i zaštitnog poretka;
- Uslovi za određivanje naloga za zaštitu;
- Mere za sprečavanje nasilja;
- Postupak za postavljanje na zahtev za nalog za zaštitu;
- Izrada i obrazloženje odluke u skladu sa specifičnostima predmeta poštujuć i zakonske odredbe;
- Izvršenje naloga za zaštitu i posljedica kršenja naloga za zaštitu;

Metodologija obuke U toku treninga biće korišćene sljedeće metode: teorijski tretman međunarodnih i lokalnih akata koji se odnose na ravnopravnost polova, a kako bi se postigli ciljevi, biće obezbeđeni praktični slučajevi diskusije, a time i modeli za određene proceduralne situacije i postavljanje zasluga.

Korisnici: Sudije Apelacionog suda i Osnovnih sudova, tužilaca osnovnih tužilaštava, profesionalnih saradnika, advokata za žrtve itd.

Trajanje: Jedan dan

1.12.2 Rodna ravnopravnost u porodičnim stvarima - uzajamna imovina supružnika

U sudskoj praksi, izgleda da su pitanja zajedničke imovine supružnika prilično složena zbog teškoća da se tačno odredi zajednička imovina, doprinos i podela imovine. U takvim procedurama postoje i poteškoće u utvrđivanju odlučujućih činjenica koje su odlučujuće za procjenu zajedničke imovine i koji je doprinos supružnika za njegovo stvaranje. Što se tiče poteškoća u postupku, takođe se obrađuje način na koji sud treba pristupiti obračunu svakog doprinosa supružnika za stvaranje zajedničke imovine, a time i kriterijume koji se procjenjuju za način podjele zajedničke imovine.

Šta znači zajednička imovina supružnika? Kako je vrednovan doprinos stvaranju zajedničke imovine? Koje su vrste doprinosa koje se uzimaju u obzir u stvaranju zajedničke imovine? Kako je podijeljena zajednička imovina podijeljena? Može li se izvršiti kompenzacija umjesto dijeljenja imovine za doprinos? Kako bi se u takvim slučajevima pojavila odredba presude? Kako treba biti opravdana presuda o podjeli zajedničke imovine?

Obuka je osmišljena kako bi odgovorila na pitanja i dvosmjernosti iznete gore analizom svih zakonskih odredbi koje se odnose na zajedničku imovinu i sudsku praksu u takvim slučajevima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Učiniti razliku između posebne i zajedničke imovine supružnika;
- Proceniti da li postoji zajedničko bogatstvo ili povećanje bilo koje imovine sa doprinosom supružnika;
- Prepoznati vrste i načine procjene doprinosa stvaranju zajedničke imovine;
- donosi pravedne i zakonite odluke;
- Nacrt odluka u skladu sa zakonskim zahtevima, specifikacijama predmeta i standardima sudske prakse;

Sadržaj

- Rodna ravnopravnost u porodičnim pitanjima;
- Posebno bogatstvo supružnika;
- Uzajamno bogatstvo supružnika;
- Doprinos stvaranju zajedničke imovine;
- Pravna priroda zajedničke imovine;
- Registracija zajedničke imovine;
- Deljenje zajedničke imovine;
- Izrada i obrazloženje odluke suda o podjeli zajedničke imovine;

Metodologija obuke

U toku treninga biće korišćene sledeće metode: teorijski tretman međunarodnih i lokalnih akata koji se odnose na rodnu ravnopravnost, a za postizanje ciljeva biće obezbeđeni praktični slučajevi diskusije, a samim tim i modeli za određene proceduralne situacije i postavljanje zasluga.

Korisnici: Sudije osnovnih sudova i profesionalnih saradnika.

Trajanje: Jedan dan

1.12.3 Rodna ravnopravnost u sporovima oko prava na nasljeđivanje i radne sporove

Važna uloga u pravu na nasljeđivanje je postupak davanja sudske zaštite u slučajevima kršenja prava na nasljeđivanje na osnovu spola i stoga zakonske mogućnosti pružanja adekvatne zaštite. Takođe, važna je procedura za pružanje sudske zaštite u slučajevima diskriminacije na radu s obzirom na eliminaciju rodno zasnovane diskriminacije. Način suočavanja sa takvim problemima zbog osjetljivosti ovih pitanja na sud je veoma složen i zahteva opreznost i profesionalnost.

Šta mislimo pod pravom na nasljedstvo? Koji je neophodan deo? Kako je to učinjeno u slučajevima kršenja nezaobilaznog dela? Kako funkcioniše ako se naslednici ne objavljuju? Kako funkcioniše u slučaju ne-uključivanja u odluku o nasljedstvu svih naslednika? Šta mislimo diskriminacijom na poslu? Kako se može otkriti rodna diskriminacija? Kako se može pružiti sudska zaštita u takvim slučajevima? Koje mjere se mogu preduzeti u ovoj proceduri?

Obuka je dizajnirana da odgovori na pitanja i dvosmjeske koji su gore navedeni analizom svih zakonskih odredbi koje se odnose na pravo na nasljeđivanje i zaštitu u radnim sporovima zbog diskriminacije.

Ciljevi

Po završetku ovog modula, učesnici će moći

- Pravilno primeniti zakonske odredbe o rodnoj ravnopravnosti u nasljeđivanju;
- Razvijati proceduru efikasno i donositi pravične odluke u slučajevima kršenja nezaobilaznog dela;
- Razviti postupak i obezbediti adekvatnu zaštitu u slučajevima neprijavlivanja nasljednika na polnoj osnovi;
- Razviti postupak sa pravom efikasnošću i donijeti ispravne odluke o potrebnoj sudskoj zaštiti;
- Razvijati i opravdati odluke prema specifikacijama koje predstavljaju pitanja nasljedstva i diskriminacije na poslu;

Sadržaj

- Povreda nepotrebnog dela i parnica u slučajevima kršenja;
- Neprijavlivanje nasljednika i postupka nakon proglašenja nasljedstva;
- Diskriminacija u pravu na nasljeđivanje u drugim oblicima, kao što je kršenje zakona ili činjenično razdvajanje;
- Diskriminacija na poslu, način ispoljavanja rodne diskriminacije;
- Pravosudna zaštita u slučajevima diskriminacije zasnovane na spolu;
- Izrada i obrazloženje sudskih odluka u skladu sa procedurama i specifikacijama predmeta;

Metodologija obuke

U toku treninga biće korišćene sljedeće metode : teorijski tretman zakonodavstva i sudske prakse u vezi sa pravom na nasljeđivanje i nediskriminaciju u radnim odnosima, a u cilju postizanja ciljeva biće obezbeđeni praktični slučajevi za diskusiju , a time i modeli za određene proceduralne situacije i postavljanje zasluga.

Korisnici: Sudije osnovnih sudova i profesionalnih saradnika.

Trajanje: Jedan dan

**PROGRAM ORIJENTACIJE ZA
NAPREDNE DRŽAVNE
SUDIJE I TUŽIOCE**

2 Program orijentacije za napredne državne sudije i tužioce

Za državne sudije i tužioce koji su napredovali sa jednog nivoa na drugi ili su ponovo imenovani sa jednog odjeljenja u drugi, obezbijediće se adekvatna obuka kako bi se zadovoljile njihove profesionalne, interdisciplinarne i lične potrebe i zahtjevi. Program orijentacije definisan za ovu kategoriju priprema korisnike da uspešno završe svoj posao odmah nakon što preuzmu novi zadatak.

2.1 Sudije i tužioci dodjeljivani sa jednog odjeljenja u drugi na istom nivou

Napredovanje sudija i tužilaca iz jednog odeljenja u drugi sud ili tužilaštvo uključuje potrebu da se te izmjene prate praćenjem specifičnih obuka sudija i tužilaca koji će odgovarati njihovim podacima. U tom smislu, Akademija pruža programe orijentacije koji su spremni da se sprovedu u bilo kom trenutku kada se ovi napredovi javljaju u sudskom i tužilačkom sistemu.

Orijentirani programi za sudije i tužioce koji napreduju iz jednog odeljenja u drugi fokusiraju se na razvijanje vještina i praksi na sljedeć i način:

- Suočavanje sa novim procedurama i novom jurisdikcijom;
- Uloga sudije ili tužioca u nadležnosti departmana;
- Izdavanje i obrazloženje pravičnih odluka;

2.2 Sudije i tužioci su napredovali sa nivoa Osnovni na Apelacionog

Sadrži module koji se fokusiraju na profesionalnu kompetenciju, koji su:

- Nadležnost i nadležnost na nivou žalbe;
- Nadležnost i nadležnost u relevantnom odjeljenju.

2.3 Sudije i tužioce su podnijeli Apelacioni sud u Vrhovnom sudu

Sadrži module koji se fokusiraju na profesionalnu kompetenciju, koji su:

- Nadležnost i nadležnost na nivou Vrhovnog suda;
- Nadležnost i nadležnost u relevantnoj oblasti;

PROGRAM POCETNE OBUKE

3 Program Početne Obuke

U okviru zakonskog mandata Akademije pravde i sprovodi aktivnosti iz Programa inicijalne edukacije (TFP), koji se fokusira na razvoj praktičnih veština i profesionalnih kapaciteta profesionalaca koji ulaze u pravosudni sistem u svojstvu sudije ili državnog tužioca.

Na Akademiji pravde, početnu obuku sprovodi šesta generacija novoimenovanih državnih sudija i tužilaca. Donošenje sudija i državnih tužilaca nije bio isti period stoga PTF državnim tužiocima je počela u decembru 2016, a za novoimenovane sudije počela je krajem septembra 2017. Ranije PTF za sudije i novoimenovani državni tužioci su podvrgnuti procesu odobravanja od strane Upravnog vijeća Akademije.

Glavni cilj u okviru PTF Akademiji je postavila razvoj profesionalnih kompetencija, ličnih i interdisciplinarna, kao i razvoj praktičnih veština sudija i državnih tužilaca novoimenovanog.

Program inicijalne obuke traje 12 mjeseci i strukturiran je prema kombinovanom teorijskom i praktičnom modelu. Teorijski deo uključuje teorijsku obuku koja pored profesionalnih modula i interdisciplinarnog karaktera, kao i studije slučaja iz studija slučaja, simulacija itd. Drugi deo, praktična obuka odvija u sudnici / tužilac u pitanju, gde su postavljeni i obuka u ne-pravosudnim institucijama u vezi sa radom sudije i državnog tužioca.

Početkom januara 2018. godine, novoimenovani tužitelji iz šeste generacije završili su inicijalnu obuku sa praktičnom obukom u tužiocima i zatvaranjem aktivnosti.

Jer Tužilački savet Kosova je u procesu zapošljavanja novih tužilaca , Akademija pravde je napravila preliminarne pripreme za početak početne obuke državnih tužilaca novoimenovanim na sedmu generaciju . Očekuje se da će se ovaj program implementirati tokom 2018. godine na osnovu strukture modula za obuku koje je postavio Upravni savjet Akademije pravde.

Praktična obuka će se nastaviti sa sprovođenjem u odgovarajućim sudovima u kojima su imenovani, kao i u ne-pravosudnim institucijama prema programu . Na kraju ovog programa , konačna evaluacija će biti sprovedena u skladu sa Pravilnikom o inicijalnoj obuci.

Akademija pravde će nastaviti da prati razvoj u pravosuđu u vezi sa procesom zapošljavanja novih sudija.

**PROGRAM
ISTRAŽIVANJA
I PUBLIKACIJE**

4. Program istraživanja i publikacije

Akademija pravde u ispunjavanju svog pravnog kapaciteta za izgradnju kapaciteta sudskog i tužilačkog sistema, pored izrade programa obuke i obuke sudija i tužilaca državnog, pravosudnog i tužilačkog administrativnog osoblja, kao i drugih profesionalaca iz pravosudnog sistema, takođe vrši analizu, istraživanje i objavljivanje aktivnosti kako bi zadovoljila potrebe sudskog i tužilačkog sistema i slobodnih zanimanja. Ova pravna funkcija pruža Akademija pravde putem programa istraživanja i publiciteta.

Tokom 2018. godine, program istraživanja i publiciteta fokusirać e se na njegove komponente kao što su: istraživanje, publikacije i pristup pravnim resursima kroz biblioteku Akademije.

Cilj PiP:

- Obezbeđivanje i pružanje pravnih sredstava potrebnih za svoje korisnike;
- Stvaranje novih zakonskih resursa u zavisnosti od potreba pravosuđa;
- Izvođenje istraživanja o razvoju programa obuke Akademije;
- Poboljšanje kvaliteta naučnih publikacija i publikacija; kao i
- Podsticanje i uključivanje pravne zajednice, posebno državnih sudija i tužilaca, u naučne publikacije;

4.1 Istraživanje

Istraživanja tokom 2018. godine biće posvećena razvoju i unapređenju programa obuke, kao i potrebama sudskog i tužilačkog sistema.

Za razvoj i unapređenje programa obuke će se realizovati:

- Analiza programa evaluacije nakon treninga, upitnika u sudovima i tužilaštvu, koji će imati fokus, profil, metodologiju obuke, sadržaj i druga organizaciona pitanja;
- Analiza strategija, izvještaja lokalnih i međunarodnih institucija koje se bave praćenjem pravosudnog sistema;
- Istraživanje praktičnih problema koji se mogu rešiti kroz obuku i kroz stvaranje i razvoj lijekova;
- Istraživanje prema potrebama sudija i državnih tužilaca;

4.2 Izdavačka djelatnost – publikacije

Važna komponenta ovog programa je izdavačka delatnost koja je orijentisana publikacije iz oblasti prava, posebno u oblasti pravosuđa da doprinese profesionalnom razvoju sudija, državnih tužilaca i administrativnog osoblja sudova i tužilaca i drugih pravnih stručnjaka.

U publikacijama Akademije će angažovati stručnjake iz različitih oblasti prava da obezbede svoju stručnost da li u časopisima, modula i drugih pravnih materijala kroz koje utiču na bogatstvo pravne kulture praktičnog i teorijskog znanja.

Publikacije Akademije za cilj da bude izvor informacija, posebno sa sudskoj praksi i inovacija u zakonodavstvu i generalno u oblasti pravosuđa i informativnih aktivnosti obuke Akademije.

Akademija pravde tokom 2018. godine planira da obavi ove publikacije:

U okviru casopisa:

1. **Casopis "Opinio Juris"**- već konsolidovan kao časopis svih pravnih stručnjaka , koji će nastaviti da promov iše pravnu zajednicu u objavljivanju rezultata istraživanja , posebno državnih sudija i tužilaca . Ovaj časopis će biti dodatna i olakšavajuća literatura posebno za sudije i državne tužioce.
2. **Casopis Justicia** -Ovaj časopis će rezimirati rad novoimenovanih VI generacija sudija koji pohađaju Program Inicijalne edukacije

Uredni odbor će nastaviti da radi i funkcioniše u korist izdavanja ova dva Casopisa , koji će osigurati da su ovi Casopis kvalitetnog i u skladu s evropskim standardima, kao i važan izvor za sudije, tužioce i druge profesionalce legalno.

U okviru trening modula:

1. **Moduli obuke u PTF-u za novoimenovane tužioce** - su rezime kurseva obuke koji se sprovode u okviru ovog programa obuke . Zamena postojećih modula je moguća u skladu sa potrebama korisnika.
2. **2. Moduli obuke za administrativno osoblje sudova i tužilaštava** - su rezime podmodula koji se bave stručnim i interdisciplinarnim aspektima za ove kategorije.

U okviru publikacija koje su informativne prirode za aktivnosti Akademije:

1. **Godišnji izveštaj** koji odražava aktivnosti Akademije u 2017. godini;
2. **Program rada za 2019.** koji sadrži aktivnosti Akademije koji će se realizovati tokom 2019;
3. **Program obuke za 2019.** koji odražava potrebe sudstva za razvoj profesionalnih kapaciteta i praktičnih vještina sudija, državnih tužilaca i drugih pravnih stručnjaka;
4. **Mesečni Bilten** - nastavit će se objavljivati mesečno i odražavati aktivnosti Akademije u roku od mjesec dana.

4.3 Biblioteka

Obezbeđivanje i obezbjeđivanje pravnih sredstava sudijama, državnim tužiocima i drugim pravnim profesionalcima vršić e se kroz bibliotečke aktivnosti koje će nastaviti da obogate i upravljaju svojim kolekcijama tokom 2018.

U okviru bibliotečkih aktivnosti nastavić e se sa

- Identifikacija novih naslova u pravnoj oblasti i njihovo obezbeđivanje za biblioteku Akademije;
- Redovno obaveštavanje o koristima sa novim pravnim materijalima u vlasništvu biblioteke Akademije;
- Katalogizacija i klasifikacija novih pravnih materijala;
- Kruženje pravnih materijala za upotrebu izvan biblioteke;
- Skeniraju naslove fizičkih knjiga i objavljuju ih u elektronskoj biblioteci kako bi pružili detaljnije informacije o njihovom sadržaju;
- Obezbeđivanje pristupa različitim pravnim osnovama do jula 2018. godine, kao i kontinuirano članstvo u Udruženju elektronskih biblioteka;

**OBUKA ZA
UPRAVLJANJE
SUDOVA I TUŽILASTVA**

5. Obuka za upravljanje sudova i tužilaštva

Uprava sudova i tužilaštva su ključni faktori u napretku procesa u sudovima i tužilaštvima kojima vode. Za pravično i efikasno upravljanje sudovima i tužilaštvima, važno je kontinuirano povećavati kapacitete gradonačelnika, glavnih tužilaca, supervizora ogranaka, šefova odeljenja i odjeljenja kojima upravlja. Ovo ima za cilj poboljšanje kvaliteta usluga, održivost i povećanje efikasnosti rada u sudovima i tužiteljima.

U tom smislu, Akademija pravde će organizovati posebnu obuku za navedene kategorije u skladu sa važećim politikama i standardima i zakonskim zahtevima

5.1 Upravljanje suda i tužilaštva

Menadžment znači organizaciju i usklađivanje resursa kako bi postigli uspeh i postigli taj cilj. Menadžment zahteva planiranje, organizaciju, vođenje i praćenje. Zbog toga, ukupna znanje o upravljanju sudovima i tužilaštvima, od menadžmenta, drugi lideri koji se bave upravljanjem ljudskim resursima, finansijama, centralnog upravljanja kancelarija slučaja, kancelarije za pravnu podršku, logistiku i kancelarija za informacije, treba da se dalje razvija kroz praktičnu obuku.

Kako je sud ili tužilac uspješan? Koji su standardni principi dobrog upravljanja? Koji su izazovi i trenutni nedostaci upravljanja sudom i tužilaštvom?

Ova obuka je dizajnirana da odgovori na pitanja koja se odnose na upravljanje sudovima i tužilaštvima kroz kombinaciju prezentacija gde će biti tretirana napredne strategije koje se bave uspešno upravljanje sudovima i tužilaštvima. Tokom celog procesa će postati pragmatičan pristup pravila za implementaciju za uspešno i efikasno upravljanje.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Primijeniti principe dobrog upravljanja;
- Identifikovati kriterije za uspešno planiranje;
- Primijeniti principe i metodologiju planiranja;

Sadržaj

- Upravljanje uopšte i upravljanje sudom i tužilaštvom;
- Odgovornosti rukovodstva;
- Ljudski resursi i finansije;

Korisnici: Predsednici, glavni tužioci, sudije za nadgledanje, rukovodioci odjela i odjeljenja.

Trajanje: Jedan dan

5.2 Komunikacija u sudovima i tužilaštvima

Komunikacija je prenos informacija između članova jedne institucije i uključuje širok spektar internih strategija kao što su vertikalna, horizontalna, formalna i neformalna komunikacija. U strategiji interne komunikacije postoje dva elementa. U početku institucija treba razviti strategiju i akcioni plan za njegovu implementaciju. Drugo, i što je najvažnije, unutrašnja komunikacija zahteva strategiju za sebe. Trebalo bi da bude postavljen u više od jednostavnog plana za suočavanje sa taktičkim intervencijama u cilju podrške aktivnostima organizacije.

Šta je unutrašnja i spoljna komunikacija? Koji su stilovi komunikacije? Koliko je važna komunikacija u podršci aktivnostima suda ili tužilaštva?

Do kraja ove obuke, upravljanje sudom i tužilaštvom poboljšać e svoje lične komunikacijske veštine i moć i će da izaberu pravi put komunikacije u sudu ili tužilaštvu za koje su odgovorni.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Unaprediti svoje lične komunikacijske veštine;
- Razlikovanje spoljašnje i unutrašnje komunikacije;
- Prepoznati stilove komunikacije

Sadržaj

- Uvod u strategiju interne komunikacije;
- Upravljačka komunikacija sa medijima,
- Distribucija poruke;
- Izbor kanala i kontrola;
- Projektna komunikacija, komunikacija promjena, komunikacija krize.

Korisnici

Predsednici, glavni tužioci, nadzornici filijale, šefovi odjela i odjeljenja.

Trajanje: Jedan dan

**OBUKA
ZA SUDIJE
POROTNIKA**

6. Obuka za sudije porotnika

Porotnici nisu profesionalne sudije, imaju različit obrazovni nivo od srednjeg obrazovanja do visokog obrazovanja. Ogromna većina sudija porotnika nije u advokatskoj profesiji, već u različitim profesijama kao što su pedagozi, sociologi, vaspitači, vaspitači itd. Pošto su polja iz kojih dolaze drugačije, potreba da se upoznaju sa praksama i procesima koji se odvijaju na sudu dok služe kao dodatak profesionalnim sudijama na suđenjima u porodičnom i sudskom postupku protiv maloljetnika.

Svrha obuke za sudije porotnika sastoji se u potrebi povećanja znanja o ostvarivanju nadležnosti i odgovornosti koje vam zakon daje.

6.1 Uloga i dužnosti sudije porotnika u sudskom postupku

Zakon o maloljetničkom pravosuđu i Porodični zakon predviđaju zakonske uslove kada su sudije porotnici sastavni dio sudskog veća. Sudije koji igraju igru igraju važnu ulogu u sudskim postupcima u kojima učestvuju, dajući svoj doprinos različitim profilima kojima pripadaju.

Koja je uloga i dužnost sudija porotnika? Kako su sudije porotnici upoznati sa praksama i procesima koji se vode na sudu?

Ova obuka ima za cilj poboljšanje praktičnih vještina sudija porotnika u sprovođenju zakona i profesionalne etike.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će moći

- Procijeniti važnost i težinu njihovog donošenja odluka;
- Razlikuje se panel za maloljetnike i odrasle;
- Prepoznati dobro i nepravilno ponašanje zasnovano na principima i pravilima etike porotnika.

Sadržaj

- Uloga i dužnosti sudije porotnika u postupcima za maloljetnike;
- Uloga i položaj sudije porotnika u postupku porodičnih pitanja;
- Etika sudije porotnika.

Korisnici

Sudije porotnici.

Trajanje: Jedan dan

**OBUKA ADMINISTRATIVNOG
OSOBLJA SUDOVA I TUŽILAŠTAVA**

7. Obuka administrativnog osoblja sudova i tužilaštava

Pored obuke sudija i tužilaca u svom mandatu, Akademija pravde takođe ima odgovornost za organizovanje kurseva obuke za administrativno osoblje sudova i tužilaštava.

Administrativno osoblje sudova i tužilaštava su ključni faktori u radu sudova i tužilaštava i sastoje se od različitih kategorija i profila osoblja, u zavisnosti od organizacione strukture, radnih zadataka i specifičnih nadležnosti.

Kao rezultat ovog programa obuke je usmjeren

- Kontinuirani profesionalni razvoj administrativnog osoblja sudova i tužilaštava
- Poboljšanje kvaliteta usluga u sudovima i tužilaštvima
- Primjena adekvatnih standarda tokom rada u sudovima i tužilaštvima

Programska šema administrativnog osoblja sudskog / tužilačkog sistema sastoji se od sljedećih modula:

- Kosovski sudski / Tužilački sistem - struktura i nadležnosti
- Upravljanje radom u Administraciji sudskog / tužilačkog sistema
- Pravne i sudske vještine
- Upravljanje datotekama na sudu / tužilaštvu
- Komunikacija i odnose s javnošću
- Integritet i etičko ponašanje
- Meke veštine

Administrativno osoblje sudova i tužilaštava i osoblje administrativnog sekretarijata Sudskog savjeta i Tužilačkog vijeća će prisustvovati trening modulima koji odgovaraju na zadatke i prirodu posla. Ovaj program je odobrio Upravni savjet Akademije pravde.

7.1 Sudsko-tužilački sistem, struktura i nadležnosti

Sudski i tužilački sistem predstavljaju ustavne i pravne kategorije. Sastavni deo sudskog i tužilačkog sistema čine i njihova upravna tela, kao što su: Sudski savet Kosova, Tužilački savet Kosova, sudovi i državno tužilaštvo.

Mandat, struktura i nadležnosti saveta, sudova i tužilaštava propisani su posebnim zakonima.

Glavni je cilj ovog modula za obuku da kroz konkretne teme upozna administrativno osoblje sudova i tužilaštava o nadležnostima, organizacionoj strukturi, mandatu i pravnom okviru sudskog i tužilačkog sistema.

Modul obuke obradiće i aktuelna događanja u vezi sa radom saveta, njihove najvažnije odluke, glavne normativne akte i različite politike za upravljanje sistemom. Takođe, izazovi u obavljanju mandata saveta, sudova i državnih tužilaštava biće sastavni deo diskusija tokom obuka koje će biti sprovedene u ovom modulu.

Ciljevi

Po završetku obuka iz ovog modula, učesnici će biti u stanju da:

- znaju strukturu, organizaciju i nadležnosti sudskog / tužilačkog sistema;
- primene normativne akte i politike Saveta.

Sadržaj

- Pravni okvir sudsko-tužilačkog sistema
- Organizacija sudsko-tužilačkog sistema
- Nadležnosti sudsko-tužilačkog sistema

Metodologija obuke

Tokom održavanja obuka koje čine sastavni deo ovog modula, koristiće se sledeća metodologija:

- Kratko predavljanje tema modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja / odgovori / komentari);
- Prikazivanje dokumenata Saveta / eventualni video zapisi (sastanci / rad saveta).

Korisnici

Pravni službenici (uključujući pravne službenike sekretarijata), administrativni referenti i službenici za odnose sa medijima i javnošću.

Dužina trajanja

Jednodnevna

Moduli 2

7.2 Upravljanje radom u administraciji sudskog i tužilačkog sistema

Sudski i tužilački sistem predstavljaju jedan od glavnih stubova državne vlasti. Sadašnji pravni okvir u pogledu sudstva i tužilaštva je poseban i osnovao je dva administrativna tela, naime Sudski Savet Kosova (SSK) i Tužilački Savet Kosova (TSK). Ovaj pravni okvir je takođe uredio i strukturu sudova i tužilaštava. U okviru administrativnih tela sudskog saveta (SSK) i tužilačkog saveta (TSK) kao i onih u okviru sudova i tužilaštava, funkcioniše administracija koja ima status, organizacionu strukturu i specifične nadležnosti.

Ova administracija zavisno od organizacione strukture i radnih zadataka uključuje i različite profile osoblja. Obuke koje će se pružiti tokom ovog modula tretiraće aspekte upravljanja i rukovođenja planiranja, odlučivanja i svakodnevnog rada, uključujući ali ne ograničavajući se samo na efikasnost i polaganje odgovornosti administrativnog osoblja. Cilj organizovanja obuka u ovom modulu je jačanje sistema upravljanja uslugama koje pružaju sekretarijati saveta (SSK i TSK), polazeći od pružanja efikasnih i efektivnih usluga za savete, sudove i tužilaštva. Uloga i odgovornosti sekretarijata SSK-a u prema sudovima sudove se trebaju uzeti u obzir u odnosu na ulogu i odgovornosti sekretarijata TSK u prema Državnom Tužiocu. Obuke koje se pružaju preko ovog modula obučavanja, takođe imaju za cilj da povećaju kvalitet usluga administracije u sudovima i tužilaštvima.

Ciljevi

Po završetku obuka iz ovog modula, učesnici će biti u stanju da:

- Primenjuju adekvatne standarde upravljanja i rukovođenja;
- Izrade planove za uspešan rad i da donose razumne odluke;
- Stvore okruženje za kreativan, efektivan i efikasan rad;
- Upravljaaju stresnim situacijama na radu i onima pod pritiskom.

Sadržaj

- Upravljanje i rukovođenje;
- Planiranje i donošenje odluka;
- Unutrašnji i spoljašnji procesi rada;
- Efikasnost i polaganje odgovornosti administrativnog osoblja.

Metodologija obuke

Tokom održavanja obuka koje su deo ovog modula, koristiće se sledeća metodologija: Kratka prezentacija tema preko modernih tehnika obučavanja; Interaktivne diskusije sa učesnicima (pitanja/odgovori); Rad u grupama (prethodna dodela zadataka); Korišćenje kvizova, video prezentacija, igara i filmova; Priprema praktičnih slučajeva kao i njihovo razmatranje sa učesnicima (modeli radnih planova, strateških planova, radnih agendi, izveštaja itd.); Izrada raznih dokumenata pojedinačno i u grupi (radni planovi, strateški planovi, standardne operativne procedure, itd.).

Korisnici: Rukovodioci organizacionih jedinica sekretarijata saveta (SSSK i STSK), osoblje jedinice za razmatranje učinka Tužilaštva, administratori, pomoćnici administratora sudova, administratori tužilaštava, rukovodioci pisarnica.

Dužina trajanja: Dvodnevne sesije

Pod-modul 1

7.2.1 Upravljanje i vođstvo

Koncepti upravljanja i vođstva sadrže u sebi segmente o kojima se vodi neprestana diskusija, skoro u svim zemljama. Šta se diskutuje, iz kojih razloga, koji je cilj ovih diskusija, i dalje nije u potpunosti definisano.

Sudski i tužilački sistem na Kosovu za svoj neprekidan izazov imaju podizanje kapaciteta za upravljanje i vođstvo. Ovaj sistem treba da izgradi održivu strukturu upravljanja i vođstva kako bi bio efikasniji, efektivniji i odgovorniji.

Aktuelna događanja u vezi sa reformom i restrukturiranjem administracije još više povećavaju potrebu za podizanjem nivoa upravljanja i za jačanjem vođstva u administraciji sudstva i tužilaštva. Gorenavedene potrebe razmotriće se kroz različite pod-teme, čija je obrada planirana u okviru aktuelne teme.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- primene adekvatne standarde upravljanja i vođstva;
- izrade planove za uspešan rad i donesu racionalne odluke;
- stvore okruženje za kreativan, efikasan i efektivan rad;
- upravljaju stresnim situacijama i radom pod pritiskom.

Sadržaj

- Koncept i načela upravljanja i vođstva;
- Savremene prakse i standardi upravljanja i vođstva;
- Efekti dobrog upravljanja i vođstva;
- Dodela, nadzor i odgovornost.

Metodologija obuke

Prilikom održavanja ove obuke, koristiće se sledeća metodologija:

- Kratak prikaz tema modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama (prethodna podela zadataka);
- Korišćenje kvizova, video zapisa, igara i filmova;
- Priprema praktičnih slučajeva i njihovo razmatranje sa učesnicima.

Korisnici

Rukovodioci organizacionih jedinica saveta (SSK i TSK), osoblje Jedinice za preispitivanje učinka tužilaštva, administratori, pomoćnici administratora u sudovima, administratori tužilaštava, šefovi pisarnica.

Dužina trajanja: Jedno dnevna

Pod-modul 2

7.2.2 Unutrašnji i spoljni procesi rada

U okviru administracije sudskog i tužilačkog sistema na Kosovu postoji administracija saveta i administracija sudova i tužilaštava. Odgovornosti i dužnosti ovog administrativnog osoblja se razlikuju i usmerene su ka postizanju zajedničkih ciljeva. U praksi je primećena različita primena standarda komunikacije i obavljanja svakodnevnih dužnosti.

Sa ciljem usklađivanja i unifikovanja praksi, stvaranja održivih standarda i jedinstvene primene zakonskih i podzakonskih akata u vezi sa radom administracije sudskog i tužilačkog sistema, tokom ove obuke tretiraće se različita pitanja u vezi sa unutrašnjim i spoljnim procesima rada.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- primene adekvatne standarde komunikacije;
- primene na jedinstveni način odgovornosti i radne zadatke;
- ispune svoje radne zadatke u roku i na efektivan način.

Sadržaj

Organizaciona struktura i recipročne odgovornosti, uključujući snošenje iste;

- Način komunikacije i traženi standardi;
- Značaj unifikovanja praksi i načina rada.

Metodologija obuke

Tokom održavanja ove obuke, koristi se sledeća metodologija:

- Kratko predavljanje tema putem modernih tehnika obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama (praktična podela zadataka);
- Priprema praktičnih slučajeva i njihovo razmatranje sa učesnicima.

Korisnici

Rukovodioci organizacionih jedinica saveta (SSK i TSK), osoblje Jedinice za preispitivanje učinka tužilaštva, administratori, pomoćnici administratora u sudovima, administratori tužilaštava, šefovi pisarnica.

Dužina trajanja: Jednodnevna

Pod-modul 3

7.2.3 Planiranje i odlučivanje

Planiranje se smatra ključnim elementom za svaki uspešan posao, kojim se stvaraju bolji uslovi za blagovremeno, racionalno odlučivanje zasnovano na konkretnim ciljevima. Planiranjem se stvaraju mogućnosti da se podigne nivo odgovornosti i snošenja iste u ispunjavanju radnih dužnosti, posebno kada se radi o upravljačkom ali ne samo o ovom osoblju.

Postoji nesporna potreba da uprava na svim nivoima sudskog i tužilačkog sistema podigne svoje veštine planiranja i sposobnosti odlučivanja. Cilj je da se isto postigne diskusijom o različitim relevantnim pitanjima tokom obuke organizovane u tu svrhu.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- primene standarde i najbolje prakse planiranja;
- izrade planove za postizanje određenih ciljeva;
- donesu racionalne i pravične odluke.

Sadržaj

- Planiranje kao mogućnost za uspešan rad;
- Odlučivanje zasnovano na planiranju.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke koristiće se sledeća metodologija:

- Kratko predstavljanje tema modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama (izrada planova rada i odluka).

Korisnici

Rukovodioci organizacionih jedinica sekretarijata Saveta (SSK i TSK), osoblje Jedinice za preispitivanje učinka tužilaštva, administratori, pomoćni administratori sudova, administratori tužilaštava, šefovi pisarnica.

Dužina trajanja

Jednodnevna

Pod-modul 4

7.2.4 Efikasnost i odgovornost

Efikasnost u radu predstavljala bi satisfakciju za svaki vid zalaganja pri obavljanju kancelarijskih poslova. Efikasnost takođe predstavlja glavnu osnovu za pozitivnu ocenu individualnog i kolektivnog učinka u sklopu institucije.

Efikasan rad omogućio bi i smisleno snošenje odgovornosti. Odgovornost putem institucionalnih mehanizama utiče direktno i na podizanje ugleda i integriteta institucije i osoblja koje se nalazi u njegovom sastavu. Takođe, efikasnost u radu i odgovornost utiču direktno na nivo percepcije javnosti o radu institucije.

Cilj je da se obukom administrativnog osoblja o sudskom i tužilačkom sistemu podigne nivo njihove efikasnosti i odgovornosti.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- primene adekvatne standarde upravljanja i vođstva;
- izrade planove za uspešan rad i donesu racionalne odluke;
- stvore okruženje za kreativan, efikasan i efektivan rad;
- upravljaju stresnim situacijama i radom pod pritiskom

Sadržaj

- Metodologija efikasnog rada;
- Značaj odgovornosti administrativnog osoblja;
- Podnošenje izveštaja (različite vrste izveštaja).

Metodologija obuke

Tokom ove obuke koristiće se sledeća metodologija:

- Kratak prikaz tema modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama;
- Priprema praktičnih slučajeva i njihovo razmatranje sa učesnicima.

Korisnici

Rukovodioci organizativnih jedinica sekretarijata Saveta (SSK i TSK), osoblje Jedinice za preispitivanje učinka tužilaštva, administratori, pomoćnici administratora sudova, administratori tužilaštava, šefovi pisarnica.

Dužina trajanja: Jednodnevna

MODULI 3

7.3 *Pravne i sudske veštine*

Modul pod nazivom Pravne i sudske veštine ima za cilj da pomogne pravnicima (stručni saradnici, pravni službenici i pravni asistenti-sekretari) u usavršavanju njihovih stručnih kapaciteta.

Ovaj modul je usredsređen na podizanje stručnih kapaciteta pravnika u vezi sa razvojem njihovih stručnih veština, kako bi bili u stanju da pruže svoju odgovarajuću ocenu svaki put po prijemu zahteva za pokretanje različitih pravnih postupaka. Takođe, i da bi se preduzele odgovarajuće proceduralne radnje u vezi sa pripremom narednih faza postupka i za izradu različitih akata / odluka u zavisnosti od zaključka do koga se došlo kao posledica odnosnog postupka.

Ono što je u posebnoj žiži ovog modula jesu tehnike pravnih istraživanja, pisanja i obrazlaganja pravnih akata, kao preduslov za podizanje kvaliteta i efikasnosti u sprovođenju sudskih i tužilačkih nadležnosti koje će omogućiti blagovremenu i profesionalnu obradu istaknutih pitanja.

Ovaj modul sprovedeće se u interaktivnom okruženju kako bi direktno potpomogao razvoj analitičkih veština pravnika. Sem teorijskog znanja i smernica predstaviće se i konkretni slučajevi iz različitih postupaka (sudskih i tužilačkih) kao mogućnosti da se na direktan i konkretan način prikaže način postupanja u konkretnom predmetu, shodno analitičkoj strukturi tipa korak po korak koja garantuje odgovarajuće zaključke.

Pisanje i obrazlaganje pravnih akata sem što predstavlja standard ocene rada pravnika, istovremeno predstavlja cilj koji nije lako dostižan, zbog čega je namera da se ovim modulom poboljša kvalitet pisanja i obrazlaganja pravnih akata.

Koje su tehnike pravnih istraživanja? Koje radnje treba preduzeti na samom početku postupka? Koje radnje treba preduzeti za pripremu faza koje će uslediti nakon početka postupka? Šta predstavlja metoda IRAC? Kako se može sprovesti metoda IRAC tokom izrade sudskih odluka? Kakva je struktura i sadržina sudskih odluka u skladu sa sudskim odredbama?

Ova obuka je izrađena kako bi pružila teoretska i praktična uputstva u vezi sa veštinama sprovođenja pravnih istraživanja, veštinama obrade predmeta i veštinama pisanja i obrazlaganja pravnih akata, prema metodama i standardima koji garantuju objektivnost, bezbednost, kvalitet i efikasnost.

Ciljevi

Kao rezultat ovog modula, učesnici će biti u stanju da:

- znaju tehnike pravnog istraživanja;
- primene nadležnosti za razmatranje predmeta i pripremu posledičnih faza u postupku;
- prepoznaju proces i načela pisanja dobrih pravnih akata;

- primene na delotvoran način metodu IRAC;
- izrade na nezavisan način sudske odluke i optužne akte.

Sadržaj

- Tehnike pravnog istraživanja;
- Prethodno razmatranje slučajeva i preduzimanje radnji za pripremu posledičnih faza u postupku;
- Pisanje i obrazlaganje pravnih akata.

Metodologija obuke

Teoretski prikaz i praktična demonstracija tehnika sprovođenja pravnih istraživanja, načela dobrog pisanja pravnih akata i metoda za pisanje i obrazlaganje pravnih akata. Teoretsko i praktično postupanje u fazama prethodnog postupka i radnji za pripremu narednih faza sve do završetka postupka.

Da bi se postigli ciljevi obuke, praktično će se prikazati tehnike pravnog istraživanja (putem interneta). Za pod-modul o pisanju i obrazlaganju pravnih akata koristiti Power Point, praktične slučajeve i dužnosti. Za pod-modul o prethodnom postupku i pripremi faza postupka koristi se Power Point, teoretska objašnjenja i praktični slučajevi.

Modul se odvija u interaktivnom okruženju putem razgovora i diskusije, sa ciljem da svi učesnici budu aktivni sve vreme i da pruže svoje doprinose. Obrazovaće se prostor da se zajedničkim razgovorom – diskusijom pretresu i ideje trenera o nekom drugom pitanju koje je predmet diskusije.

Korisnici

Stručni saradnici, pravni službenici i pravni asistenti – sekretarice.

Dužina trajanja: Tri (3) dana

Pod-modul 1

7.3.1 Tehnike sprovođenja pravnih istraživanja

Cilj je da se ovim pod-modulom podigne nivo znanja pravnika o istraživačkim tehnikama, kao preduslov za organizovanje, studiju i ocenu predmeta. Nemoguće je sprovesti i zaključiti sudsko-tužilačke postupke bez odgovarajućeg pozivanja na pravne akte a posledično je nemoguće obezbediti odgovarajuće istraživanje bez literature. Shodno tome, ovim pod-modulom ćemo pomoći u razvoju veština kako bi se istraživačkim tehnikama obezbedila odgovarajuća efikasnost u obezbeđivanju potrebne literature za obradu jednog pitanja, ali i u obezbeđivanju validnosti naših radnji u postupku.

Ciljevi

Kao rezultat ovog modula, učesnici će biti u stanju da:

- poznaju tehnike pravnih istraživanja;
- poznaju literaturu na raspolaganju;
- nauče nešto više o opcijama pretrage;
- unaprede svoje znanje o resursima i literaturi na Kosovu.

Sadržaj

- Uvod u pravno istraživanje;
- Literatura na raspolaganju;
- Kategorije informacija;
- Kvalitet resursa;
- Istraživanje baze podataka – šta ima na raspolaganju;
- Istraživanje baze podataka – kako funkcioniše;
- Opcije za pretragu – razlike u bazama podataka;
- Logički operatori;
- Tehnike pretrage uopšteno;
- Opšte strategije pretrage;
- Kosovska akademija pravde;
- Uvod u pregled komentara GIZ-a;
- Organizacija unutar posebnog suda

Metodologija obuke

Teoretska obrada i praktična demonstracija tehnika pravnih istraživanja, načela pisanja dobrih pravnih tekstova i metoda za pisanje i obrazlaganje pravnih akata. Obrada teoretskih i praktičnih radnji u fazi prethodnog postupka i radnji za pripremu faza koje će uslediti sve do zaključivanja postupka. Da bi se postigli ciljevi obuke, na praktičan način treba izvršiti demonstraciju tehnika sprovođenja pravnih istraživanja (putem interneta). Za pod-modul pisanja i obrazlaganja pravnih akata koristiti PowerPoint, praktične slučajeve i zadatke. Za pod-modul prethodnog postupka i pripreme faza postupka koristiti PowerPoint, teoretska objašnjenja i praktične slučajeve.

Modul se sprovodi u interaktivnom okruženju za razgovor i diskusiju sa ciljem da svi učesnici budu aktivni sve vreme, pružanjem svojih doprinosa. Stvorice se dovoljan prostor da putem zajedničkog razgovora – zajedničke diskusije učesnici ospore ideje trenera o bilo kom pitanju kojim se budu bavili.

Korisnici: Stručni saradnici, pravni službenici i pravni asistenti - sekretarice.

Dužina trajanja: Jednodnevna

Pod-modul 2

7.3.2 Prethodno razmatranje predmeta i preduzimanje radnji za pripremu narednih faza u postupku

Cilj je da se ovim modulom podignu stručni kapaciteti pravnika u vezi sa prethodnom fazom postupka, bilo da se radi o predmetima u tužilaštvu, na sudu, kako u građanskim tako i u krivičnim parnicama. Preduslov za vođenje postupka koji je redovan: zakonski, objektivan, efikasan i verodostojan, jeste poznavanje i odgovarajuća primena nadležnosti u fazi prethodnog postupka. Ocena uslova od kojih zavisi dopuštenost sudskog procesa ili pokretanja krivičnog postupka na nivou tužioca preduslov je za prelazak na druge faze postupka.

Dakle, ukoliko se ne preduzmu odgovarajuće radnje u fazi prethodnog postupka, ili ukoliko se naprave greške u ovoj fazi, onda će zasigurno druge faze postupka a posledično i konačna odluka biti propraćeni istim nedostacima, zbog čega je važno da službenik pomogne sudiji ili tužiocu da stekne odgovarajuće znanje za razmatranje/rad na ovim predmetima

Ciljevi

Kao rezultat ovog modula, učesnici će biti u stanju da:

- se upoznaju sa nadležnostima i radnjama koje treba da se preduzmu u fazi prethodnog postupka;
- budu u stanju da primene zakonske odredbe za ocenjivanje dozvoljenosti pokrenutog postupka;
- preduzmu radnje za izbegavanje nedostataka od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa;
- preduzmu radnje za pripremu narednih faza u postupku.

Sadržaj

- Ocena krivične prijave
- Načini delovanja nakon ocene krivične prijave
- Prethodno razmatranje tužbe
- Radnje za otklanjanje procesnih poteškoća od kojih zavisi dozvoljenost sudskog procesa
- Radnje za pripremu glavnog pretresa

Metodologija obuke

Teoretska obrada i praktična demonstracija tehnika pravnih istraživanja, načela pisanja dobrih pravnih tekstova i metoda za pisanje i obrazlaganje pravnih akata. Obrada teoretskih i praktičnih radnji u fazi prethodnog postupka i radnji za pripremu faza koje će uslediti sve do zaključivanja postupka. Da bi se postigli ciljevi obuke, na praktičan način treba izvršiti demonstraciju tehnika sprovođenja pravnih istraživanja (putem interneta). Za pod-modul pisanja i obrazlaganja pravnih akata koristiti PowerPoint, praktične slučajeve i zadatke. Za pod-modul prethodnog postupka i pripreme faza postupka koristiti PowerPoint, teoretska objašnjenja i praktične slučajeve.

Modul se sprovodi u interaktivnom okruženju za razgovor i diskusiju sa ciljem da svi učesnici budu aktivni sve vreme, pružanjem svojih doprinosa. Treba stvoriti dovoljan prostor da putem zajedničkog razgovora – zajedničke diskusije učesnici ospore ideje trenera o bilo kom pitanju kojim se budu bavili.

Korisnici Stručni saradnici, pravni službenici i pravni asistenti - sekretarice.

Dužina trajanja: Jednodnevna

Pod-modul 3

7.3.3 Pisanje i obrazlaganje pravnih akata

Cilj je da se ovim modulom podignu stručni kapaciteti pisanja i obrazlaganja pravnih akata pružanjem mogućnosti učesnicima da se upoznaju sa savremenim standardima pisanja i obrazlaganja pravnih akata. Pisanje i obrazlaganje pravnih akata deo je svakodnevnog rada svakog službenika sudova i tužilaštava, te predstavlja preduslov za podizanje kvaliteta sudskih odluka i drugih različitih akata, a posledično je i preduslov za efikasnost i poverenje javnosti u sudske odluke.

Ciljevi

Kao rezultat ovog modula učesnici će biti u stanju da:

- upoznaju načela dobrog pisanja pravnih akata;
- upoznaju metode pisanja i obrazlaganja pravnih akata;
- izrade odluke korišćenjem metode IRAC.

Sadržaj

- Proces i načela dobrog pisanja pravnih akata;
- Proces pisanja;
- Načela pisanja pravnih akata;
- Pisanje i obrazlaganje pravnih akata metodom IRAC;
- Metoda "IRAC";
- Strukturirana pitanja;
- Analitički proces;
- Značaj i potreba za analitičkim procesom;
- Analitički izazovi;
- Pisana pravna analiza;
- Struktura i sadržina obrazloženja presude;
- Uputstva za pisanje i obrazlaganje presude

Metodologija obuke

Teoretski prikaz i praktična demonstracija tehnika pravnih istraživanja, načela pisanja dobrih pravnih akata i metoda pisanja i obrazlaganja pravnih akata. Teoretski i praktični osvrt na radnje u fazi prethodnog postupka i na radnje za pripremu narednih faza, sve do završetka postupka. Da bi se u praksi postigli ciljevi obuke, demonstriraćemo tehnike pravnog istraživanja (putem interneta). Za pod-modul pisanja i obrazlaganja pravnih akata koristiće se PowerPoint, praktični slučajevi i zadaci. Za pod-modul prethodnog postupka i pripreme faza postupka koristiće se PowerPoint, teoretska objašnjenja i praktični slučajevi.

Modul će biti održan u interaktivnom okruženju međusobnog razgovora i diskusije sa ciljem da svi učesnici budu aktivni sve vreme i da pruže svoj doprinos. Treba stvoriti prostor da zajedničkim razgovorom diskusijom učesnici i ospore ideje trenera o konkretnom pitanju koje je predmet razgovora.

Korisnici: Stručni saradnici, pravni službenici i pravni asistenti - sekretarice.

Dužina trajanja: Jednodnevna

MODUL 4

7.4 Upravljanje dosijeom i predmetom u sudskom i tužilačkom sistemu

Tužilaštvo je kao nezavisan državni organ, u funkciji direktnog, nezavisnog i nepristrasnog sprovođenja zakona. Na osnovu Ustava i posebnih zakona, uloga je tužioca da razotkrije krivična dela i da krivično goni njihove učinioce. U funkciji ispravnog sprovođenja zakona, tužilaštvo je dužno da predmete obradi blagovremeno, poštujući prava stranaka uključenih u postupak.

Sa druge strane, sudovi kao državni organi, su obrazovani kako bi zadovoljili pravdu za sve slučajeve podnete pred njima koji treba da se obrade i reše u razumnom roku, u pokušaju da u svakom trenutku ispoštuju vremenska ograničenja propisana odredbama pozitivnog zakona.

Shodno tome, jedna od glavnih funkcija sudova i tužilaštava zapravo je upravljanje predmetima.

Moderna teorija upravljanja predmetima propisuje da sudije i tužioci, zajedno sa pomoćnim osobljem, na aktivan način prate i kontrolišu slobodu kretanja predmeta u sudu i tužilaštvu.

Upravljanje predmetima, razvoj i primena tehnika upravljanja pojedinačnim predmetima od strane sudija i tužilaca u poređenju sa upravljanjem prilivom predmeta kojima se bave sudovi i tužilaštva predstavljaju izazove koji su poprilično problematični u svakodnevnom radu ovih institucija.

Shodno tome, uočena je potreba, da se ovaj modul obradi sa namerom da po njegovom završetku sudije i tužioci zajedno sa administrativnim osobljem, prilikom upravljanja jednim predmetom, proprate predmete na osnovu pokazatelja Evropske komisije o efikasnosti sudova (CEPEJ) sa ciljem da proprate efikasnost datog suda, tužilaštva i da istovremeno proprate individualni učinak sudija i tužilaca kao i administrativnog osoblja.

Na osnovu dobrih praksi upotrebe IT, sudski i tužilački sistem Kosova nalaze se u fazi prelaska sa ručnog rada u sudovima i tužilaštvima na elektronski, razvojem i sprovođenjem informacionog sistema za upravljanje predmetima.

Ono što je glavni cilj ovog modula jeste da se predstavljanjem koncepata i načela upravljanja pristiglim predmetima, učesnici upoznaju i pripreme veštinama identifikovanja, prvobitno problema u upravljanju predmetima a nakon toga u vezi sa primenom i upravljanjem planom za upravljanje prilivom predmeta.

Da li je adekvatan način zavođenja predmeta u ručne registre imajući u vidu veliki obim predmeta primljenih u sudu i tužilaštvu? Da li ručni registri pružaju dovoljne podatke o statusu predmeta? Da li su sadašnji registri dovoljan izvor za pružanje podataka potrebnih za merenje učinka pomoćnog osoblja? Koliko su dovoljni podaci iz ručnih registra za sastavljanje statističkih izveštaja? Šta su osnovni pokazatelji za praćenje učinka suda i tužilaštva? Kako će proces digitalizacije rada uticati na tužilaštva i sudove?

Ciljevi

Kao rezultat ovog modula, učesnici će biti u stanju da:

- unaprede znanje o upravljanju predmetima;
- ispoštuju načela upravljanja predmetima;
- pokažu tehnike upravljanja predmetima.
- se upoznaju sa prikupljanjem, analizom i prijavljivanjem statistika;
- se upoznaju sa načelima – metodologijom CEPEJ;
- nauče nešto više o upotrebi elektronskog sistema u sudovima i tužilaštvima.

Sadržaj

U ovom modulu, učesnici će se upoznati sa:

- registrima sudova i tužilaštava;
- organizovanjem rada i obradom predmeta;
- prikupljanjem statističkih podataka i izveštavanju;
- efikasnim upravljanjem predmetima, prema metodologiji CEPEJ;
- digitalizacijom procesa rada u sudovima i tužilaštvima.

Metodologija obuke

Prilikom održavanja obuka u sklopu ovog modula, koristiće se sledeća metodologija:

- Kratko predstavljanje tema modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama (prethodna podela zadataka);
- Korišćenje kvizova, video zapisa, igara i filmova;
- Priprema praktičnih slučajeva i njihova diskusija sa učesnicima (modeli planova rada, strateških planova, programi rada, izveštaji itd);
- Izrada različitih dokumenata individualno i u grupama

Korisnici

Administratori, administrativni pomoćnici, šef ZML-a, referenti, službenici za statistiku, pravni službenici, pravni sekretari, službenici za informisanje, jedinica za ocenu učinka tužilaca

Dužina trajanja: 2 dana

Pod-modul 1

7.4.1 Registri sudova i tužilaštava

Glavni cilj ovog pod-modula jeste da se učesnici upoznaju sa odnosnim registrima sudova i tužilaštava, direktnim shvatanjem potrebe za njihovim postojanjem i istovremeno preduzimanjem svih radnji potrebnih za evidentiranje svih sudskih odnosno tužilačkih aktivnosti i istovremeno za vođenje i čuvanje ovih registara u skladu sa pravilima koje propisuju uredbe o unutrašnjoj organizaciji.

Službenici odgovorni za upotrebu i vođenje registra? Da li su dovoljne sadašnje vrste registara? Da li pružaju dovoljne mogućnosti za evidentiranje svih sudsko-tužilačkih aktivnosti? Da li predstavljaju dovoljan izvor za potrebe dobijanja statističkih podataka? Šta učiniti u slučaju njihovog gubitka – oštećivanja registara?

Tokom ove prezentacije treneri će pružiti učesnicima informacije pravne prirode i predstavice im tehnike i dobre prakse za rešavanje dilema i pitanja, kako bi im nakon predavljanja pravne infrastrukture pružili praktične primere za rešavanje ovih dilema – poteškoća na koje nailaze službenici tokom zavođenja spisa, vođenja registra, prenošenja predmeta na druge odnosne službenike u sudovima i tužilaštvima i istovremeno pri čekanju njihovog vraćanja od strane suda i tužioca, sa ciljem da se u registre unesu sve potrebne aktivnosti pa sve do pripreme predmeta za arhiviranje i zavođenje u registar arhive.

Ciljevi

Nakon ove prezentacije, učesnici će biti u stanju da:

- se upoznaju sa normativnim aktima u vezi sa registrima koji se koriste u sudovima i tužilaštvima.
- se upoznaju sa vrstama registara u sudovima i tužilaštvima.
- na odgovarajući način zavedu predmetne spise u registre.
- ove registre čuvaju i vode na odgovarajući način.
- pomeraju predmetne spise i da ih pripreme za arhiviranje u pravo vreme.

Sadržaj

- Vrste registara
- Prijem spisa
- Zavođenje predmeta
- Vođenje registra
- Uništavanje registra

Metodologija obuke Tokom održavanja obuka koje su sastavni deo ovog modula, korišće se sledeće metode: Kratak prikaz tema modernim tehnikama obuke; Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori); Rad u grupama (prethodna podela zadataka); Korišćenje kvizova, video zapisa, igara i filmova; Priprema praktičnih slučajeva i njihovo razmatranje sa učesnicima (modeli planova rada, strateških planova, programa rada, izveštaja itd); Izrada različitih dokumenata individualno i u grupi (planovi rada, strateški planovi, standardni operativni postupci, izveštaji itd).

Korisnici: Šefovi ZML-a, referentni sudova i tužilaštava

Dužina trajanja: Jednodnevna

Pod-modul 2

7.4.2 Upravljanje dosijeom i predmetom u sudskom i tužilačkom sistemu

Ono što je glavni cilj ove prezentacije jeste da se učesnici upoznaju sa organizovanjem toka rada u sudovima i tužilaštvima, shvatajući ispravno potrebu za organizovanjem odgovarajućeg načina rada, identifikovanjem uloge i značaja svakog administrativnog službenika kao i aktivnosti upisa i rada na predmetu od trenutka prijema predmetnih spisa pa do pripreme za njihovo arhiviranje, shodno propisanim pravilima o unutrašnjoj organizaciji. Ko su službenici koji su odgovorni za organizovanje toka rada i rada na predmetu? Šta su njihove odgovornosti i nadležnosti za organizovanje rada i razvoja predmeta? Kako izvršiti u praksi dodelu predmeta sudijama i tužiocima? Šta učiniti u slučajevima kretanja i razvoja predmeta? Da li se postupa ispravno u svakodnevnoj praksi spajanja – razdvajanja i obnavljanja predmetnih spisa?

Tokom ove prezentacije, treneri će ponuditi svoje pravno znanje i demonstriraće svoje tehnike i dobre prakse za rešavanje dilema i pitanja, tako što će nakon predstavljanja pravne infrastrukture pružiti praktične primere za rešavanje ovih dilema – poteškoća na koje nailaze službenici tokom organizacije njihovog rada i razvoja predmeta, njihovog upisa i vođenja.

Ciljevi

Nakon ove prezentacije, učesnici će biti u stanju da:

- se upoznaju sa normativnim aktima u vezi sa organizovanjem toka rada i razvoja predmeta.
- se upoznaju sa nadležnostima i odgovornostima administrativnih službenika u smislu organizacije toka rada i razvoja predmeta.
- se upoznaju sa koracima kretanja predmeta i njihove pripreme za arhiviranje.

Sadržaj

- Nadležnosti i odgovornosti službenika za organizaciju toka rada
- Prijem spisa
- Upis predmeta
- Dodela predmeta
- Vođenje predmetnog dosijea
- Kretanje predmeta
- Spajanje i razdvajanje predmeta
- Obnavljanje predmetnih spisa
- Arhiviranje predmeta
- Uništavanje predmeta

Metodologija obuke

- Kratka prezentacija tema modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama (prethodna podela zadataka);
- Korišćenje kvizova, video zapisa, igara i filmova;
- Priprema praktičnih slučajeva i njihovo razmatranje sa učesnicima.

Korisnici: Administratori i pomoćni administratori, šefovi ZML-a, pravni službenici i referenti

Dužina trajanja: Jednodnevna

7.4.3 Prikupljanje statističkih podataka i izveštavanje

Glavni cilj ove prezentacije jeste da upozna učesnike o načinu prikupljanja statističkih podataka i njihovom izveštavanju, ispravnim shvatanjem potrebe prikupljanja statističkih podataka i njihovog izveštavanja u funkciji praćenja rada sudova i tužilaštava, posebno u vezi sa statusom starih predmeta, merenjem efikasnosti u radu ovih institucija i individualnom procenom učinka službenika sudova i tužilaštava.

Ko su službenici koji su odgovorni za prikupljanje statističkih podataka i izveštavanje? Da li su dovoljna sadašnja uputstva o prikupljanju i izveštavanju statističkih podataka? Da li se poštuju rokovi propisani uredbom o izveštavanju? Da li su aktuelni registri dovoljan izvor za prikupljanje i prijavljivanje statističkih podataka?

Tokom ove prezentacije treneri će pružiti informacije pravnog karaktera i tehnike dobre prakse za rešavanje dilema i pitanja, kako bi nakon predstavljanja pravne infrastrukture pružili praktične primere za rešavanje ovih dilema – poteškoća na koje službenici nailaze u prikupljanju statističkih podataka i njihovom izveštavanju, čuvanju podataka, upućivanju izveštaja i u vezi sa poverljivošću statističkih izveštaja.

Ciljevi

Nakon ove prezentacije, učesnici će biti u stanju da:

- upoznaju normativne akte u vezi sa prikupljanjem statističkih podataka i izveštavanjem.
- pristupe na pravi način statističkom izveštaju.
- podnesu izveštaje u zakonskom roku i adekvatnoj instituciji.

Sadržaj

- Vrste statističkih izveštaja;
- Službenici odgovorni za prikupljanje statističkih podataka i izveštavanje;
- Vremenski rokovi za izveštavanje;
- Institucije koje treba da podnesu statističke izveštaje.

Metodologija obuke

- Prezentacija u PowerPoint i pisani materijal;
- Interaktivna obuka;
- Demonstracija dobrih praksi.

Korisnici

Administratori i zamjenici administratora, šefovi ZML-a, službenici za statistiku pri sudovima i tužilaštvima.

Dužina trajanja: Jednodnevna

MODUL 5

7.5 Komunikacija i odnosi sa javnošću

Pristup javnosti i medija sudskim postupcima jedan je od glavnih elemenata transparentnosti. Javnost na Kosovu je željna da zna šta se radi po sudovima. Generalno govoreći, sudovi na Kosovu imaju mali prostor i suočavaju se sa nedostatkom sudnica. Prisustvo javnosti na sudskim ročištima povećava upoznatost javnosti sa radom sudova i poverenje građana u sudove. Mediji predstavljaju jedno od najefikasnijih sredstava i oblika transparentnosti. Izveštaji, priče ili interesantni delovi iz sudskih procesa bili su, jesu i ostaju veoma interesantna pitanja za javnost. Teška ubistva, razvod poznatog bračnog para, zloupotreba službenog položaja, pitanja korumpirane prirode visokih vladinih zvaničnika, rukovodilaca velikih javnih preduzeća itd. zaista su interesantna i privlačna za medije i interesantno je o njima govoriti. Sa druge strane, nemoguće je da celokupna javnost prisustvuje sudskim ročištima ili da bude upoznata o svemu onome što se odvija po sudovima. Iz tog razloga se javlja potreba da rad sudova i tužilaštava bude poznat javnosti. Sve ovo se realizuje komunikacijom sa medijima i javnošću. Iako su sudska ročišta otvorena za javnost (sem onih koja u skladu sa zakonom trebaju da budu zatvorena), javnost se obaveštava preko njihovih učesnika koji dolaze iz medija. Međutim potrebno je izraditi izveštaje kako bismo pružili informacije o svemu onome što se desilo na sudskim ročištima.

Sve ovo se realizuje putem portparola sudova gde nastaju dileme o čemu treba izveštavati, kako treba izveštavati i da li smo uspeli da postignemo cilj izveštavanja. Upravo sve ove dileme stoje i pred nama kada rad svoje institucije treba da stavimo na znanje medijima ili javnosti. Upravo iz svih ovih razloga, učesnici će biti upoznati sa modulom koji se nudi i koji je osmišljen upravo za portparole sudova i tužilaštava.

Ciljevi

Kao rezultat ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- shvate značaj komunikacije generalno
- primene u praksi izveštavanje sa sudskih ročišta
- primene u praksi komunikaciju sa medijima i javnošću

Sadržaj

- Pristup komunikaciji i odnosima sa medijima
- Pristup javnosti sudskim postupcima
- Pristup medija sudskim postupcima
- Izveštavanje sa sudskih ročišta
- Predstavljanje institucije i informacije za javnost
- Značaj javnog predstavljanja
- Shvatanje konteksta
- Shvatanje potražnje /zainteresovanosti
- Shvatanje informacije/poruke
- Organizovanje konferencije za štampu
- Proces pripreme prezentacije, Rezultati prezentacije
- Javna prezentacija, Prezentacija pred javnošću, Prezentacija u medijima

Metodologija obuke- Tokom obuke korišće se sledeće metode: Interaktivna metoda, diskusija u vezi sa praktičnim slučajevima, igra po ulogama itd, koje će pružiti priliku učesnicima da steknu znanja i da na praktičan način pokažu znanje koje su stekli.

Korisnici: Odgovorni službenici za odnose sa medijima i javnošću u sudovima i tužilaštvima.

Dužina trajanja: Dva dana.

Pod-modul 1

7.5.1 Pristup komunikaciji i odnosima sa medijima

Pristup javnosti i medija postaje sve neizbežniji u sudskim postupcima. Uz sve veće učešće medija i javnosti po ovim ročištima ispunjava se odnosno poštuje se načelo javnosti. Sem toga, poštuje se i načelo da pravda ne samo da treba da bude zadovoljena, već treba da se vidi kako se zadovoljava.

Mediji u većini slučajeva plasiraju široj javnosti sva ona pitanja koja ih zanimaju ili koja su aktuelna u svakodnevnom diskursu komunikacije sa javnošću. Njihovi izveštaji često se čine poprilično površnim, davanjem prednosti, pri izveštavanju, pitanjima od manje važnosti u smislu svega onoga što se odvijalo na sudskoj raspravi. Predstavници medija koji izveštavaju sa sudskih ročišta ali i njihovi urednici su u većini slučajeva neobrazovani sa pravne tačke gledišta. U praksi se pojavljuju i slučajevi u kojima se pokušava da se preko medija izvrši uticaj na konačnu odluku sudskog veća.

Kako bi se ispunila ova nastala praznina, ali i zarad istinskog i nepristrasnog prenošenja svega onoga što se izdešavalo na sudskim ročištima ili u aktivnostima tužilaštva, ovaj teret pada na pleća zvaničnika suda ili tužilaštava koji su zaduženi da ostvare komunikaciju sa javnošću. Oni imaju znanje iz pravne oblasti ali i institucionalnu nepristrasnost. Na ovaj način na njih pada teret izrade izveštaja sa sudske rasprave, izrade saopštenja i plasiranja vesti po internet stranicama institucija.

Obuka pokušava da pruži znanje o značaju ovakvih izveštaja, kako se vrši izrada datih izveštaja i kako dati izveštaji pružaju ili prikazuju istinitost svega onoga što se desilo na sudskom ročištu ili u sličnoj aktivnosti u tužilaštvu ili u nekoj drugoj pravosudnoj instituciji.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- shvate značaj komunikacije i odnosa sa medijima
- shvate značaj pristupa medija i javnosti sudskim ročištima
- primene u praksi izveštavanje sa sudskih ročišta

Sadržaj

- Pristup komunikaciji i odnosima sa medijima;
- Pristup javnosti sudskim postupcima;
- Pristup medija sudskim postupcima;
- Izveštavanje sa sudskih ročišta.

Metodologija obuke

Tokom obuke korišće se sledeće metode: interaktivna metoda, diskusija u vezi sa praktičnim slučajevima, igra po ulogama itd, koje omogućuju učesnicima da steknu znanje i da na praktičan način pokažu stečena znanja.

Korisnici: Službenici odgovorni za komunikaciju sa medijima i javnošću u sudovima i tužilaštvima.

Dužina trajanja: Jednodnevna

Pod-modul 2

7.5.2 Predstavljanje institucije i informacije namenjene javnosti

Pitanja predstavljanja rada institucije dobijaju na svojoj važnosti u svakodnevnoj komunikaciji. Javnost vidi rad institucije kroz portparole ili druge službenike zadužene za odnose sa medijima ili javnošću. Prvi posao koji se pojavljuje u ovom kontekstu jeste da li je institucija izabrala osobu koja ima stručnu spremu da se bavi tim poslom. Potrebno je vrlo brzo plasirati informacije u javnost. Zakašnjenja u tom smeru gube smisao informisanja i javnost neće biti zainteresovana da dobije ili da sasluša informacije koje su joj već poznate. Ovakav vid komunikacije ostvaruje se bilo organizovanjem konferencija za štampu bilo direktnom komunikacijom sa javnošću putem saopštenja, reakcija, prosleđivanja izveštaja itd.

U uobičajenim situacijama, važan je izbor informacije koja treba da se plasira i prikladan trenutak za njeno objavljivanje. Neretko ovakav vid komunikacije treba da se ostvari u osetljivim i hitnim situacijama što službenike za informisanje dovodi u neprikladnu situaciju da informaciju koju imaju da plasiraju kažu na što jasniji način bez izazivanja dvosmislenosti ili zabune u javnosti. U takvim situacijama, ne nailaze ni na najmanju podršku svojih nadređenih, čime ceo teret odgovornosti pada na portparole.

Obuka pokušava da pruži znanje o značaju ovakvih izveštaja, kako se vrši izrada saopštenja i reakcija, kako se vrši izbor materijala i priprema i organizovanje konferencije za medije, kako se plasira i kako izgleda na što je moguće verodostojniji način ono što želimo da kažemo na ovoj konferenciji, kako ostvariti komunikaciju sa javnošću na što je moguće uspešniji način itd.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- shvate značaj institucionalnog predstavljanja
- shvate značaj pružanja informacija u osetljivim i hitnim situacijama
- ostvare u praksi komunikaciju sa medijima i javnošću

Sadržaj

- Predstavljanje institucije i informacije za javnost
- Značaj javne prezentacije
- Shvatanje konteksta
- Shvatanje zahteva/interesovanja
- Shvatanje informacije/poruke
- Tehnike informisanja u osetljivim i hitnim situacijama
- Organizovanje konferencije za štampu
- Proces pripreme prezentacije, Rezultati prezentacije
- Javna prezentacija, Nastupanje pred javnošću, Nastup u medijima

Metodologija obuke- Tokom obuke korišće se metode koje slede: interaktivna metoda, diskusija u vezi sa praktičnim slučajevima, igra po ulogama itd. koje omogućuju učesnicima da steknu znanje i da praktično prikažu stečeno znanje.

Korisnici: Službenici odgovorni za komunikaciju sa medijima i javnošću u sudovima i tužilaštvima.

Dužina trajanja: Jednodnevna

MODULI 6

7.6 Integritet i etičko ponašanje

Najviši cilj sudske i tužilačke administracije na Kosovu, za celokupno osoblje koje pripada sudskom i tužilačkom sistemu, jeste podizanje kvaliteta stručnog učinka, obezbeđujući odgovarajuću praktičnu primenu etičkih načela i standarda, u skladu sa Kodeksom etike, koji podrazumevaju: profesionalizam, disciplinu u radu, nepristrasnost, nezavisnost, poverljivost, izbegavanje sukoba interesa i nedolično ponašanje, pravičnost i odgovornost.

U ovom modulu postavljamo par pitanja kako bismo došli do zaključka koji će pomoći osoblju administracije sudova i tužilaštava da postigne određene ciljeve, koji između ostalog slede: Koje standarde propisuje Kodeks etike? Kako utiče ponašanje administrativnog osoblja na ulivanje poverenja javnosti u sudske i tužilačke institucije? Kako i koliko se sprovode etička pravila u svakodnevnom radu administrativnog osoblja sudova i tužilaca?

Modul je izrađen tako da delimičnim teoretskim objašnjenjima i interaktivnom diskusijom obradi propisana pravila etičkog i profesionalnog ponašanja, pružanjem pravne osnove i praktičnih primera učesnicima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- razlikuju etičko ponašanje u i van kancelarije;
- primene direktno Kodeks etike i njegova načela, i
- identifikuju slučajeve u kojima se radi o povredi etike.

Sadržaj

- Načela i norme etičkog ponašanja;
- Ponašanje u i van kancelarije, i
- Podizanje društvene svesti i odgovornost.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke, primenjuje se kombinovana metodologija sa delimičnim teoretskim objašnjenjima korišćenjem powerpoint-a i interaktivna diskusija u vezi sa Kodeksom etike, pružanjem nekolicine praktičnih primera (video zapis, slučajevi pisani iz prakse) u vezi sa slučajevima povrede Kodeksa etike. Po potrebi, primenjuje se metoda podele učesnika po grupama.

Korisnici: Administrativno osoblje sudskog i tužilačkog sistema.

Dužina trajanja: Tri dana

Pod-modul 1

7.6.1 Načela i norme etičkog ponašanja

Cilj je da promoviše etičko ponašanje i utvrđivanje standarda moralnog integriteta i da pruži uputstva za dolično lično i profesionalno ponašanje administrativnog sudskog i tužilačkog osoblja. Ova obuka ima za cilj da unapredi ugled i sliku sudskog i tužilačkog sistema.

Tokom ove obuke postavlja se nekoliko pitanja kako bismo došli do zaključka koji će pomoći osoblju sudske i tužilačke administracije da postigne određene ciljeve, koji između ostalog obuhvataju sledeće: Koji etički standardi su potrebni da se postigne poverenje javnosti u sudski i tužilački sistem? Kako načela pravičnosti, nepristrasnosti, nezavisnosti, korektnosti, poštovanja poverljivosti, izbegavanja sukoba interesa i izbegavanja nedoličnog ponašanja utiču na prestiž i ugled sudskog i tužilačkog sistema?

Obuka je izrađena tako da putem delimičnih teoretskih objašnjenja i interaktivne diskusije, obradi određena pravila etičkog i profesionalnog ponašanja, pružanjem praktičnih primera učesnicima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- identifikuju načela Kodeksa etike;
- primene na pravi način načela Kodeksa etike i
- shvate sve one slučajeve u kojima nastupaju povrede načela i normi etičkog ponašanja.

Sadržaj

- Načela etičkog ponašanja;
- Norme etičkog ponašanja i
- Praktični slučajevi povrede etičkih načela i normi.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke primeniće se kombinovana metodologija sa delimičnim teoretskim objašnjenjima i interaktivnom diskusijom o Kodeksu etike, pružanjem praktičnih primera u vezi sa slučajevima povrede Kodeksa etike. Po potrebi, primeniće se metoda podele učesnika po manjim radnim grupama.

Korisnici

Administrativno osoblje sudskog i tužilačkog sistema.

Dužina trajanja: Jednodnevna

Pod-modul 2

7.6.2 Ponašanje unutar i van kancelarije

Da bi sudski i tužilački sistem imao dobar ugled i prestiž, potrebno je imati administrativno osoblje koje poštuje etička pravila i standarde ne samo tokom vremena provedenog u kancelariji tokom radnog vremena, već i van kancelarije i van radnog vremena, pošto predstavljaju odraz zaposlenih u sudskom i tužilačkom sistemu.

Zapošljavanje u sudskom i tužilačkom sistemu ne nosi sa sobom samo privilegije, već i odgovornosti a jedna od glavnih odgovornosti jeste i poštovanje etičkih načela i normi, kako tokom radnog vremena, tako i van radnog vremena.

U ovom modulu postavljamo par pitanja kako bismo došli do zaključka koji će pomoći osoblju sudske i tužilačke administracije da postigne zacrtane ciljeve, između ostalog: Kako administrativno osoblje sudskog i tužilačkog sistema treba da se ponaša prema javnosti tokom radnog vremena? Kako ovo osoblje treba da se ponaša u javnosti i sa javnošću van radnog vremena? Kako utiče ponašanje administrativnog osoblja na stvaranje poverenja javnosti u sudske i tužilačke institucije?

Obuka je izrađena tako da delimičnim teoretskim objašnjenjima i interaktivnom diskusijom obradi propisana pravila etičkog i profesionalnog ponašanja, pružanjem praktičnih primera učesnicima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- shvate etičko ponašanje u i van kancelarije;
- primene direktno etička načela i norme u i van kancelarije, i
- identifikuju slučajeve u kojima se radi o povredi etičkih načela i normi u i van kancelarije.

Sadržaj

- Etičko ponašanje u kancelariji;
- Etičko ponašanje van kancelarije, i
- Praktični slučajevi povrede etičkih načela i normi u i van kancelarije

Metodologija obuke

Tokom ove obuke, primenjuje se kombinovana metodologija sa delimičnim teoretskim objašnjenjima putem powerpoint-a i interaktivnom diskusijom u vezi etičkog ponašanja, pružanjem i par praktičnih primera u vezi sa slučajevima povrede ove prirode. Po potrebi, primenjuje se metoda podele učesnika u manje radne grupe.

Korisnici: Administrativno osoblje sudskog i tužilačkog sistema.

Dužina trajanja: Jednodnevna

7.6.3 Podizanje društvene svesti i odgovornost

Na osnovu poslednjih događanja kada govorimo o društvenim mrežama i načinu života, podizanje društvene svesti igra veoma veliku ulogu kada govorimo o ponašanju administrativnog osoblja u sudskom i tužilačkom sistemu, posebno kada govorimo o ponašanju mlađih zaposlenih koji koriste socijalne mreže u i van kancelarije.

Tokom ove obuke se postavlja par pitanja kako bismo došli do zaključka koji će pomoći osoblju sudske i tužilačke administracije da postigne tražene ciljeve, koji između ostalog izgledaju ovako: Kako administrativno osoblje sudskog i tužilačkog sistema treba da koristi društvene mreže? Da li ovo osoblje može da koristi društvene mreže tokom radnog vremena? Kako ovo ponašanje ovog osoblja može uticati na podizanje ili umanjivanje ugleda sudskog i tužilačkog sistema?

Obuka je izrađena tako da sem delimičnih teoretskih objašnjenja i interaktivne diskusije, obradi i određena pravila etičkog i profesionalnog ponašanja, pružanjem praktičnih primera učesnicima.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- identifikuju socijalno ponašanje u vezi sa etikom u i van kancelarije;
- primene prihvatljivo društveno i etičko ponašanje u i van kancelarije i
- shvate odgovornosti za njihovo društveno ponašanje.

Sadržaj

- Društveno etičko ponašanje u i van kancelarije;
- Podizanje svesti o društvenom ponašanju i
- Odgovornost za društveno ponašanje.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke, primenjuje se kombinovana metodologija sa delimičnim teoretskim objašnjenjima i interaktivna diskusija u vezi sa etičkim ponašanjem u i van kancelarije, pružanjem i par praktičnih primera u vezi sa slučajevima povrede ove prirode. Po potrebi, primenjuje se metoda podele učesnika u manje radne grupe.

Korisnici: Administrativno osoblje sudskog i tužilačkog sistema.

Dužina trajanja: Jednodnevna

MODULI 7

7.7 Meke veštine

Radno okruženje u institucijama okarakterisano je zaposlenima sa individualnim karakterima, različitim ponašanjem i različitim nivoom profesionalizma i kvalifikacija. Ovo okruženje sa različitim ljudima u zajedničkom prostoru stvara probleme u komunikaciji i činjenicom da se svaki od njih ne zalaže svim svojim kapacitetima da obavi poslove koji su mu/joj dati. Nezavisno od toga, svi ovi pojedinci imaju zajedničku dužnost a to je postizanje ciljeva same institucije.

Razvoj veština upravljanja vremenom i stresom uključujući rešavanje konflikata osoblja administracije sudova i tužilaštava kao preduslov za poboljšanje njihovog učinka, u funkciji je podržavanja rada i podizanja efikasnosti u radu tokom obavljanja njihovih dužnosti i funkcija propisanih zakonom.

Stres je danas propratna negativna pojava u svim delatnostima, dešavanjima, radnjama i ponašanju pojedinaca i generalno neizbežna pojava u društvu. Osoblje administracije sudova i tužilaštava se u svom svakodnevnom radu suočava sa brojnim stresnim situacijama i izlaže se brojnim faktorima stresa koji negativno utiču na usluge ovih službenika u odnosu na sudije i tužioce ali i u odnosu na druge stranke i subjekte. Štaviše, oni se u svom svakodnevnom radu suočavaju sa konfliktnim situacijama koje negativno utiču na njihove usluge. Dobro upravljanje vremenom, stresom i konfliktnim situacijama neposredna je potreba u smislu sprečavanja napada na ličnosti službenika u administraciji, sa ciljem da njihov rad bude kvalitetan i efikasan.

Na svakodnevnoj osnovi radimo sa ljudima koji imaju različita mišljenja, pristup, vrednosti, verovanja i potrebe. Naše sposobnosti da razmenimo ideje sa drugima, da shvatimo perspektive drugih, ali i da uspešno rešimo probleme, u velikoj meri zavise od toga koliko smo u stanju da ostvarimo delotvornu komunikaciju sa drugima. Efikasnosti i efektivnosti u radu doprinosi i digitalizacija procesa rada u tužilaštvima i sudovima. SSK/TSK neprekidno ulažu u modernizaciju infrastrukture za IKT sa ciljem da se administrativne usluge pružaju na što efikasniji način usredsređujući se sve vreme na sigurnost informacija. Dakle, cilj je da se učesnicima pruže informacije u vezi sa upotrebom sistema i opreme za IT i da se podigne nivo komunikacije elektronskim putem.

Ali kako se osoblje može motivisati za timski rad? Kako treba upravljati timskim radom? Šta su pravila za timski rad? Koje aktivnosti se mogu realizovati u timu? Koji su načini ili mehanizmi izbegavanja stresa? Koji su instrumenti ili način upravljanja vremenom i stresom i kako isto utiče na stvaranje opuštenije sredine za rad?

Koji su načini ili mehanizmi izbegavanja konfliktnih situacija? Koji su instrumenti ili načini upravljanja datim situacijama i konfliktima generalno i kako ovaj vid upravljanja utiče na stvaranje što opuštenijeg radnog okruženja ovih zvaničnika? Koje su relevantne veštine za jasnu i konciznu komunikaciju? Koliko poznajemo svoj stil komunikacije? Šta karakteriše aktivno slušanje? Kakav je vaš nivo znanja u oblasti IT? Šta su prednosti upotrebe IT u vašem radu? Koji program omogućuje pripremu prezentacija?

Obuka ima za cilj da u vezi sa gorenavedenim temama pruži učesnicima znanja i veštine za identifikovanje i efikasno upravljanje radom u postizanju ciljeva institucije i razvoju društvenog ponašanja, uključujući veštine u oblasti IT, kao uslov za sticanje socijalnih, emotivnih veština i odgovarajućeg ponašanja za poboljšanje radnog učinka.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- primene timski rad u realizaciji aktivnosti u sklopu njihovog mandata;
- ovladaju veštinama stvaranja održivih odnosa.
- dobro upravljaju vremenom;
- poznaju i primene tehnike i načine očuvanja zdravlja i kondicije za rad.
- se osposobe da dobro upravljaju konfliktima i problemima;
- razviju relevantne veštine za jasnu i konciznu komunikaciju;
- razviju aktivno slušanje.
- koriste i upravljaju na efikasan način opremom i sistemima za IT.

Sadržaj

- Pravila i tehnike timskog rada.
- Upravljanje vremenom
- Podela aktivnosti po prioritetima
- Tehnike očuvanja zdravlja i kondicije za rad
- Međuljudski i međukolegijalni odnosi na radnom mestu
- Relevantne veštine komunikacije
- Upotreba sistema i opreme za IT

Metodologija obuke

- Kratak prikaz koncepata modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama (prethodna podela zadataka);
- Korišćenje kvizova i dokumentarnih filmova u vezi sa temom;
- Priprema praktičnih slučajeva i njihova diskusija sa učesnicima;
- Učesnici će pojedinačno imati po jedan računar
- Svaki od njih će sve vreme biti aktivan u sprovođenju vežbi i u prezentacijama koje će biti održane tokom obuke.
- Učesnici će pokazati i sprovesti različite primere u vezi sa upotrebom sistema ili opreme koja je predstavljena.

Korisnici: Administratori sudova i tužilaštava, pomoćni administratori, šefovi pisarnica, stručni saradnici, pravni službenici (pravni sekretari), referenti, službenici za medije i službenici arhive, osoblje Sekretarijata i NJSHP.

Dužina trajanja: 4 dana

Pod-modul 1

7.7.1 Timski rad i društveno ponašanje

Radno okruženje u institucijama okarakterisano je zaposlenima sa individualnim karakterima, različitim vidovima ponašanja i različitim nivoom profesionalizma i kvalifikacija. Nezavisno od toga, svi ovi pojedinci imaju zajedničku dužnost, a to je postizanje ciljeva institucije.

Ovo okruženje sa različitim ljudima u zajedničkom okruženju izaziva probleme u komunikaciji i time što se svaki od njih ne zalaže podjednako svim svojim kapacitetima da obavi svoje dužnosti. Shodno tome, preduslovi za efikasnost i efektivnost u radu zapravo jesu poželjno društveno okruženje i kolegijalnost u postizanju ciljeva institucije.

Ali kako se osoblje može motivisati za timski rad? Kako treba upravljati timskim radom? Šta su pravila za timski rad? Koje aktivnosti se mogu realizovati u timu.

Obuka ima za cilj da za gorenavedene teme pruži učesnicima znanja i veštine identifikovanja i efikasnog upravljanja timskim radom, intenziviranja timskog rada u postizanju ciljeva institucije i razvoja društvenog ponašanja kao preduslova za sticanje socijalnih, emotivnih veština i odgovarajućeg vida ponašanja za poboljšanje radnog učinka.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- zacrtaju za prioritet adekvatne aktivnosti timskog rada;
- ocene pravila i tehnike timskog rada;
- sprovedu timski rad u realizaciji aktivnosti u sklopu njihovog mandata;
- ovladaju sposobnostima za ostvarivanje održivih odnosa

Sadržaj

- Međuljudski odnosi i odnosi sa grupom;
- Pravila i tehnike timskog rada.

Metodologija obuke

- Kratak prikaz tema modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja/odgovori);
- Rad u grupama (prethodna podela zadataka);
- Korišćenje kvizova i dokumentarnih zapisa u vezi sa temom;
- Priprema praktičnih slučajeva i njihovo razmatranje sa učesnicima.

Korisnici

Administratori sudova i tužilaštava, pomoćni administratori, šefovi pisarnica, stručni saradnici, pravni službenici (pravni sekretari), referenti, službenici za medije i službenici arhive.

Dužina trajanja: Jednodnevna

7.7.2 Upravljanje stresom i vremenom

Ova obuka koncipirana je kao nužan projekat za razvoj veština upravljanja vremenom i stresom, koji je namenjen službenicima administracije sudova i tužilaštava, kao preduslov za poboljšanje njihovog učinka u funkciji podržavanja rada i podizanja efikasnosti u radu sudova i tužilaštava tokom obavljanja njihovih dužnosti i funkcija propisanih zakonom.

Stres je danas propratna negativna pojava u svim delatnostima, dešavanjima, radnjama i ponašanju pojedinca i uopšteno neizbežna pojava u društvu. Zvaničnici administracija sudova i tužilaštava se u svom svakodnevnom radu suočavaju sa mnogobrojnim stresnim situacijama i tokom svog rada se izlažu brojnim stresnim faktorima koji negativno utiču na pružanje usluga ovih službenika u odnosu na sudije i tužioce ali i u odnosu na druge stranke i subjekte. Upravljanje vremenom i stresom neposredna je potreba, kako u smislu sprečavanja napada na ličnosti službenika administracije u konkretnom slučaju, koji su izloženi različitim faktorima stresa, tako i da bi njihov rad bio kvalitetan i efikasan.

Koji su načini ili mehanizmi za izbegavanje stresa? Šta su instrumenti ili načini za upravljanje vremenom i stresom i kako ovi načini utiču na stvaranje opuštene radne atmosfere?

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- znaju dobro da upravljaju vremenom;
- da podele po prioritetu svoje dnevne, nedeljne i mesečne aktivnosti;
- prepoznaju i primene tehnike i načine očuvanja zdravlja i radne kondicije

Sadržaj

- Stres i teoretska definicija
- Upravljanje vremenom
- Podela aktivnosti po prioritetu
- Tehnike očuvanja zdravlja i radne kondicije
- Predupređivanje “istrošenosti” na poslu

Metodologija obuke

Tokom ove obuke primenićemo savremene metode i tehnike, prezentacija će biti praćena slajdovima, zatim će treneri povesti interaktivnu diskusiju sa prisutnima, i daće im praktične zadatke, vežbe a teme iz teorije biće ilustrovane praktičnim slučajevima i vizuelnim ilustracijama korišćenjem naprednih tehnika.

Korisnici

Ova obuka je namenjena službenicima administracije sudova i tužilaštava. Izbor polaznika izvršiće se u zavisnosti od njihovog interesovanja i potreba sudova i tužilaštava.

Dužina trajanja: Dvodnevna

Pod-modul 3

7.7.3 Rešavanje problema i sukoba

Ovaj modul je koncipiran kao tematska celina na temu razvoja veština upravljanja i rešavanja problema i konflikata i namenjen je službenicima administracije sudova i tužilaštava kao preduslov za poboljšanje njihovog učinka u funkciji podržavanja rada i podizanja efikasnosti u radu sudova i tužilaštava tokom obavljanja njihovih dužnosti i funkcija propisanih zakonom. Različiti problemi i sukobi pojava su koja prati rad svake službe.

Zvaničnici administracije sudova i tužilaštava u svom svakodnevnom radu se suočavaju sa konfliktnim situacijama koje imaju negativan uticaj na usluge koje ovi službenici pružaju kako sudijama i tužiocima tako i drugim strankama i licima. Dobro upravljanje ovakvim situacijama i sličnim preprekama neposredna je potreba, da bi se sprečilo napadanje ličnosti službenika administracije u konkretnom slučaju, od strane ovih faktora, kako bi rad bio veoma kvalitetan i efikasan.

Koji su načini ili mehanizmi izbegavanja konfliktnih situacija? Koji su instrumenti ili načini upravljanja datim situacijama i konfliktima generalno i kako ovo upravljanje utiče na opuštenu radnu atmosferu ovih službenika?

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- osposobe da dobro upravljaju konfliktima i problemima;
- izvrše realnu procenu uzroka problema i konflikata
- upoznaju i primene tehnike i načine očuvanja međuljudskog i međukolegijalnog balansa između kolega, kao i hijerarhijske i upravljačke linije prema drugim subjektima.

Sadržaj

- Konflikti i teorijska definicija;
- Problemi i druge prepreke u radu;
- Međuljudski i međukolegijalni odnosi na radnom mestu;
- Formalni mandat i individualna odgovornost prema radnom okruženju;
- Očuvanje i zaštita od mobinga.

Metodologija obuke

Tokom ove obuke primeniće se savremene metode i tehnike, prezentacija će biti praćena slajdovima, zatim će se obaviti istinski interaktivan razgovor trenera sa prisutnima, daće im se praktični zadaci, vežbe i ilustruće teoretske teme sa praktičnim slučajevima i vizuelim ilustracijama, korišćenjem naprednih tehnika, igraće se igre i po ulogama.

Korisnici: Ova obuka je posvećena službenicima administracije sudova i tužilaštava. Izbor polaznika vrši se u zavisnosti od njihovih interesovanja i potreba sudova i tužilaštava

Dužina trajanja: Dvodnevna.

Pod-modul 4

7.7.4 Upravljanje radom u administraciji sudskog i tužilačkog sistema

Svakodnevno radimo sa ljudima koji imaju različita mišljenja, pristup, vrednosti, verovanja i potrebe. Naše sposobnosti da razmenimo ideje sa drugima, da shvatimo perspektive drugih, da uspešno rešimo probleme, u velikoj meri zavise od toga koliko smo u stanju da delotvorno komuniciramo sa drugima. Aktivnosti komunikacije obuhvataju tri segmenta; verbalnu, neverbalnu i paraverbalnu.

Verbalna komunikacija povezana je sa sadržinom naše poruke, izborom i redosledom naših reči. Neverbalna komunikacija povezana je sa porukom koju želimo da pošaljemo našim govorom tela.

Paraverbalna komunikacija povezana je sa time kako kažemo ono što kažemo – ton i jačina našeg glasa. Koje veštine su relevantne za jasnu i konciznu komunikaciju? Koliko poznajemo naš stil komunikacije? Šta karakteriše aktivno slušanje.

Da bismo ostvarili delotvornu komunikaciju, treba da upotrebimo tri gorepomenute komponente sa namerom da učinimo dve stvari; da pošaljemo jasnu i konciznu poruku i da ispravno shvatimo poruku koju nam je neko uputio.

Ciljevi

Po završetku ove obuke, učesnici će biti u stanju da:

- razviju relevantne veštine jasne i koncizne komunikacije;
- analiziraju glavne komponente komunikacije;
- prepoznaju naš stil komunikacije;
- razviju veštine aktivnog slušanja.

Sadržaj

- Relevantne veštine za komunikaciju
- Stilovi komunikacije;
- Komponente komunikacije.

Metodologija obuke

- Kratko predavljanje koncepata modernim tehnikama obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja i odgovori);
- Rad u grupama (praktična podela zadataka);
- Korišćenje kvizova i dokumentarnih filmova u vezi sa temom;
- Priprema praktičnih slučajeva i njihova diskusija sa učesnicima.

Korisnici: Administratori sudova i tužilaštava, pomoćni administratori, šefovi pisarnica, stručni saradnici, pravni službenici (pravni sekretari), referenti, službenici za medije i službenici arhive.

Dužina trajanja: Jednodnevna

Pod-modul 5

7.7.5 Upravljanje ITK

Informaciona tehnologija u administraciji tužilačkog i pravosudnog sistema nastavlja da se unapređuje svaki dan. Ovo je rezultat kontinuirane investicije i modernizacije u IKT infrastrukturi, koja ima za cilj da na najefikasniji način razvija i obavlja administrativne usluge u tužilaštvima i sudovima i fokusira se na sigurnost informacija.

U oblasti informacionih tehnologija biće omogućeno inicijalno i specijalizirano obučavanje koje će osoblju omogućiti da ovlada njihovim radom. Tako će učesnici imati priliku da steknu znanja o upotrebi elektronskih sistema, povećaju nivo elektroničke komunikacije, a zatim pruže pouzdane i efikasne administrativne usluge koristeći informacione tehnologije.

Kao rezultat toga, tužilaštvo i sudsko osoblje će biti u stanju da se nosi sa novim izazovima i promoviše pozitivne promjene u upravi tužilačkog i pravosudnog sistema.

- *Koji su vaše znanje u IT oblasti? Koje su prednosti korišćenja IT u vašem poslu? Koji su programi potrebni za vaš rad?*

Obuka ima za cilj pomenute teme, osoblje tužilaštva i sudove da steknu znanja i veštine u IT oblasti kako bi poboljšale performanse na poslu.

Ciljevi

Po završetku ovog modula obuke, učesnici će moći

- Koristiti osnovne i napredne softverske sisteme;
- Upotrebiti IT opreme,
- Podići nivo elektronske komunikacije,
- Podići nivo bezbednosti informacija

Sadržaj

- Korišćenje elektronskih sistema
- Upotreba IT opreme
- Elektronska komunikacija
- Informaciona sigurnost

Metodologija obuke

- Kratko uvođenje koncepata kroz savremene tehnike obuke;
- Interaktivna diskusija sa učesnicima (pitanja i odgovori);
- Učesnici će biti pojedinačno opremljeni računarima
- Svako i cijelo vrijeme će biti aktivno u obavljanju vježbi i prezentacija koje dolaze iz obuke
- Učesnici će demonstrirati i izvršiti različite primere koji se odnose na upotrebu uvedenog sistema ili opreme

Korisnici: Sudski administratori, pomoćnici administratora, vođe pisanja, stručni saradnici, pravni službenici (pravni sekretari), referenti, mediji i zapisnici, osoblje Sekretarijata i PADU.

Trajanje modula obuke: 2 dana

**PROGRAM
OBUKE ZA
TRENERE**

8. Program obuke za trenere

Na osnovu Zakona o Akademiji pravde , treneri su obavezni da učestvuju u programima obuke za trenere, imajući u vidu da su ključni faktori za kvalitet i implementaciju programa obuke. S obzirom na to, Akademija primjenjuje standarde u pogledu odabira trenera, kao i obuke za trenere kako bi povećali prezentacijske kapacitete.

Kao rezultat ovog trening programa cilj je:

- Unapređenje metodologije obuke;
- Podizanje vještina i nastavnih strategija;
- Nastavak pravosudnog obrazovanja;
- Održavanje i poboljšanje profesionalne i interdisciplinarnе kompetencije prednosti Akademije;
- Programi obuke za reformu. Avancimi i metodologijisē trajnuese;

OBUKE PLANIRANE SA DONATORIMA

10. Obuke planirane sa donatorima

Simultano ispitivanje

Jednodnevna priprema za simulaciono suđenje i prezentaciju jednog dana (praktična praksa imitacionog suda)

Sloboda izražavanja i mediji - Standardi predviđeni u jurisprudenciji EKLJP i ESLJP i njihovoj primjeni u lokalnom kontekstu

Tematski seminari za sudije

Signalizacija (dan I)

Zaštita resursa novinara (II dan)

Tematska radionica za tužioce

Signalizacija (dan I)

Zaštita resursa novinara (II dan)

Tematska radionica za tužioce

Rukovanje pretnjama i napadima na profesionalce i medije

**KALENDAR OBUKE
ZA SUDIJE I TUZIOCE**

11. Aneks

11.1 Kalendar obuke za sudije i tužioce

Br.	PROGRAM KONTINUIRANE OBUKE	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul
1	Početni Pregled, Drugi Pregled i Sudska Revizija	18						
2	Glavno razmatranje i uzimanje dokaza	23						
3	Krivična dela narkotika	25						
4	Pravičan razvoj postupka prema Zakonu o Prekršajima, Postupanje u dokazima u prekršajnom postupku, Započinjanje i razvijanje prekršajnog postupka	30						
5	Organizovani kriminal		1					
6	Veštine u tehnikama intervjuisanja svedoka/žrtava ratnih zločina, sa fokusom na slučajeve seksualnog i rodnog nasilja u oružanim sukobima		6 - 7					
7	Uvodna obuka vezana za sajber kriminal, elektronske dokaze i ilegalne koristi online kriminala		7-10					
8	Sudska zaštita od ometanje poseda i službenosti		8					
9	Stečaj		13-14					
10	Specijalizovani Program Obuke za Javne Nabavke na Kosovu - Sesija I		15-16					
11	Rodna ravnopravnost u sudskim postupcima uopšte i posebno u slučaju nasilja u porodici		20					
12	Imitiranje suđenja - član 10 EKLP-a (jedan dan pripreme za imitiranje suđenja i jedan dan prezentacije)		22-23					
13	Sredstva Međunarodnog Krivičnog Prava za krivično gonjenje Ratnih Zločina unutar nadležnosti Kosova - praktičan pristup		26 - 28					
14	Zaštita prava djece bez roditeljskog staranja		27-28					
15	Zakon o Poslovnim Organizacijama			1				
16	Jačanje Implementacije Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima			1-2				
17	Sudski postupci pod jurisdikcijom Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova i Kosovske agencije za privatizaciju			6				
18	Krivična dela protiv seksualnog integriteta djece			9				
19	Stranke u postupku, suparničari i posrednici u postupku			13				
20	Primena prava Evropske unije od strane nacionalnih sudova - odvojeno u Republici Kosovo i njen uticajni efekat pre članstva			15				
21	Specijalizovani program obuke za razvoj kapaciteta u Borbi protiv korupcije - Sesija I			15-16				
22	Efikasna zaštita u krivičnom postupku i garantovanje jednakosti stranaka - Imenovanje branioca na javni trošak			20				
23	Praktična primjena Zakona o Zaštiti Ličnih Podataka			22				
24	Sloboda izražavanja i mediji - Standardi predviđeni ESLJP i jurisprudenciju EKLP i njihovu primjenu u lokalnom kontekstu			27-28				
25	Sudska zaštita u slučajevima uvrede i klevete			27				
26	Alternativne i dodatne kazne			29				
27	Obuka o Komunikaciji sa Medijama za Tužioce i Zvaničnici Tužilaštva			29-30				
28	Predugovor i validacija ugovora				3			
29	Zaštita svedoka				5			
30	Krivična dela protiv seksualnog integriteta				10			

31	Etički kodeks				12			
32	Jačanje kapacitete krivične istrage protiv korupcije sa Partnerima iz Krivične Pravde u regionu Mitrovice				13			
33	Međunarodna pravna saradnja				17			
34	Osnove nasljeđivanja i pravni poredak o nasljeđivanju				19			
35	Početak i razvoj postupka administrativnog sukoba				24			
36	Pitanja dokaza koja se odnose na krivično gonjenje krivičnih dela vezanih za terorizam: Analiza konkretnih slučajeva i razmjena dobrih praksi u oblasti digitalne forenzike, korištenje Interneta i pretvaranje otkrivenih informacija u dokaze				26-27			
37	Finansijske istrage					3		
38	Renta, njene vrste i određivanje					8		
39	Mere različitosti					10		
40	Specijalizovani program obuke za jačanje profesionalnih kapaciteta u borbi protiv sajber kriminala - Sesija I					10-11		
41	Upravljanje vremenom kao predispozicija za upravljanje stresom					15		
42	Primena poreskog zakonodavstva na Kosovu					16-17		
43	Oduzimanje i konfiskacija					17		
44	Zakon o šumama Kosova, zaštiti prirode i zaštiti životne sredine					22		
45	Signalizacija (dan I) i Zaštita resursa novinara (II dan)					24-25		
46	Adekvatno izvršenje odluka Ustavnog Suda					29		
47	Ugovor o izgradnji					31		
48	Ugovor o osiguranju - nadoknada štete i regresija						1	
49	Dokazi u krivičnom postupku						5	
50	Rodna ravnopravnost u sporovi o pravu na nasljeđivanje i u radnim sporovima						7	
51	Specijalizovani program obuke o jačanju profesionalnih kapaciteta u borbi protiv pranja novca - Sesija I						7-8	
52	Presuda i vrste presuda u skladu sa odredbama Zakona o Parničnom Postupku						12	
53	Pravna lica kao počinioci krivičnog dela						14	
54	Tajne mere						19	
55	Dokazi i saslušanja u Posebnoj Komori, Sudski postupak i odbrana strana u postupku pred Posebnom Komorom						21	
56	Obrazovne mere i kazne						26	
57	Pravna osnova za utvrđivanje izvršenja						28	
58	Redovna i vanredna pravna sredstva pod ZPP							3
59	Trgovina ljudima							5 - 6
60	Ugovori iz Javnih Nabavki							10-11
61	Član 2 EKLJP - pravo na život							13

11.2 Obrazac za prijavu

Obrazac za prijavu Program Kontinuirane Obuke / PKO Januar – Jul 2018

Ime&Prezime: _____

Sud/Tužilaštvo: _____

Odeljenje: _____

Divizija: _____

Tel: _____

E-mail: _____

Kako se prijaviti: Molimo popunite sve svoje podatke na formularu . Da biste se prijavili za određenu obuku , kliknite na kvadrate na levoj strani područja treninga i znak ć e se automatski pojaviti

☐	Početni Pregled, Drugi Pregled i Sudska Revizija Datum: 18/01/2018	☐	Jačanje kapacitete krivične istrage protiv korupcije sa Partnerima iz Krivične Pravde u regionu Mitrovice Datum: 13/04/2018
☐	Glavno razmatranje i uzimanje dokaza Datum: 23/01/2018	☐	Međunarodna pravna saradnja Datum: 17/04/2018
☐	Krivična dela narkotika Datum: 25/01/2018	☐	Osnove nasljeđivanja i pravni poredak o nasljeđivanju Datum: 19/04/2018
☐	Pravičan razvoj postupka prema Zakonu o Prekršajima, Postupanje u dokazima u prekršajnom postupku, Započinjanje i razvijanje prekršajnog postupka" Datum: 30/01/2018	☐	Početak i razvoj postupka administrativnog sukoba Datum: 24/04/2018
☐	Organizovani kriminal Datum: 01/02/2018	☐	Pitanja dokaza koja se odnose na krivično gonjenje krivičnih dela vezanih za terorizam: Analiza konkretnih slučajeva i razmjena dobrih praksi u oblasti digitalne forenzike, korištenje Interneta i pretvaranje otkrivenih informacija u dokaze Datum: 26-27/04/2018

☐	Veštine o tehnikama intervjuisanja svedoka/žrtava ratnih zločina, sa fokusom na slučajeve seksualnog i rodnog nasilja u oružanim sukobima Datum: 06-07/02/2018
☐	Uvodna obuka vezana za sajber kriminal, elektronske dokaze i ilegalne koristi online kriminala Datum: 07-10/02/2018
☐	Sudska zaštita od ometanje poseda i službenosti Datum: 08/02/2018
☐	Stečaj Datum: 13-14/02/2018
☐	Rodna ravnopravnost u sudskim postupcima uopšte i posebno u slučaju nasilja u porodici Datum: 20/02/2018
☐	Imitiranje suđenja - član 10 EKLJP-a (jedan dan pripreme za imitiranje suđenja i jedan dan prezentacije) Datum: 22-23/02/2018
☐	Sredstva Međunarodnog Krivičnog Prava za krivično gonjenje Ratnih Zločina unutar nadležnosti Kosova - praktičan pristup Datum: 26-28/02/2018
☐	Zaštita prava djece bez roditeljskog staranja Datum: 27-28/02/2018
☐	Zakon o Poslovnim Organizacijama Datum: 01/03/2018

☐	Finansijske istrage Datum: 03/05/2018
☐	Renta, njene vrste i određivanje Datum: 08/05/2018
☐	Mere različitosti Datum: 10/05/2018
☐	Upravljanje vremenom kao predispozicija za upravljanje stresom Datum: 15/05/2018
☐	Primena poreskog zakonodavstva na Kosovu Datum: 16-17/05/2018
☐	Oduzimanje i konfiskacija Datum: 17/05/2018
☐	Zakon o šumama Kosova, zaštiti prirode i zaštiti životne sredine Datum: 22/05/2018
☐	Signalizacija (dan I) i Zaštita resursa novinara (II dan) Datum: 24-25/05/2018
☐	Adekvatno izvršenje odluka Ustavnog Suda Datum: 29/05/2018

☐	Jačanje Implementacije Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima <i>Datum: 01-02/03/2018</i>
☐	Sudski postupci pod jurisdikcijom Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova i Kosovske agencije za privatizaciju <i>Datum: 06/03/2018</i>
☐	Krivična dela protiv seksualnog integriteta djece <i>Datum: 09/03/2018</i>
☐	Stranke u postupku, suparničari i posrednici u postupku <i>Datum: 13/03/2018</i>
☐	Primena prava Evropske unije od strane nacionalnih sudova - odvojeno u Republici Kosovo i njen uticajni efekat pre članstva <i>Datum: 15/03/2018</i>
☐	Efikasna zaštita u krivičnom postupku i garantovanje jednakosti stranaka - Imenovanje branioca na javni trošak <i>Datum: 20/03/2018</i>
☐	Praktična primjena Zakona o Zaštiti Ličnih Podataka <i>Datum: 22/03/2018</i>
☐	Sloboda izražavanja i mediji - Standardi predviđeni ESLJP i jurisprudenciju EKLJP i njihovu primjenu u lokalnom kontekstu <i>Datum: 27-28/03/2018</i>
☐	Sudska zaštita u slučajevima uvrede i klevete <i>Datum: 27/03/2018</i>
☐	Alternativne i dodatne kazne

☐	Ugovor o izgradnji <i>Datum: 31/05/2018</i>
☐	Ugovor o osiguranju - nadoknada štete i regresija <i>Datum: 01/06/2018</i>
☐	Dokazi u krivičnom postupku <i>Datum: 05/06/2018</i>
☐	Rodna ravnopravnost u sporovi o pravu na nasljeđivanje iu radnim sporovima <i>Datum: 07/06/2018</i>
☐	Presuda i vrste presuda u skladu sa odredbama Zakona o Parničnom Postupku <i>Datum: 12/06/2018</i>
☐	Pravna lica kao počinioci krivičnog dela <i>Datum: 14/06/2018</i>
☐	Tajne mere <i>Datum: 19/06/2018</i>
☐	Dokazi i saslušanja u Posebnoj Komori, Sudski postupak i odbrana strana u postupku pred Posebnom Komorom <i>Datum: 21/06/2018</i>
☐	Obrazovne mere i kazne <i>Datum: 26/06/2018</i>
☐	Pravna osnova za utvrđivanje izvršenja

	<i>Datum: 29/03/2018</i>
☐	Obuka o Komunikaciji sa Medijama za Tužioce i Zvaničnici Tužilaštva <i>Datum: 29-30/03/2018</i>
☐	Predugovor i validacija ugovora <i>Datum: 03/04/2018</i>
☐	Zaštita svedoka <i>Datum: 05/04/2018</i>
☐	Krivična dela protiv seksualnog integriteta <i>Datum: 10/04/2018</i>
☐	Etički kodeks <i>Datum: 12/04/2018</i>

	<i>Datum: 28/06/2018</i>
☐	Redovna i vanredna pravna sredstva pod ZPP <i>Datum: 03/07/2018</i>
☐	Trgovina ljudima <i>Datum: 05-06/07/2018</i>
☐	Ugovori iz Javnih Nabavki <i>Datum: 10-11/07/2018</i>
☐	Član 2 EKLJP - pravo na život <i>Datum: 13/07/2018</i>

Obrazac za prijavu za Specijalizovane Programe

Specijalizovani Program Obuke za Javne Nabavke na Kosovu

Sesija I

Datum: 15-16/02/2018

Specijalizovani program obuke za razvoj kapaciteta u Borbi protiv korupcije

Sesija I

Datum: 15-16/03/2018

Specijalizovani program obuke za jačanje profesionalnih kapaciteta u borbi protiv sajber kriminala

Sesija I

Datum: 10-11/05/2018

Specijalizovani program obuke o jačanju profesionalnih kapaciteta u borbi protiv pranja novca

Sesija I

Datum: 07-08/06/2018

11.2 Kalendar obuke za admionistrativne osoblje

Nr.	Kalendar obuke za administrativno pravosudno osoblje April - jul 2018	April	Maj	Jun	Jul
1	Pravosudni sistem, struktura i nadležnosti	11			
2	Tužilački sistem, struktura i nadležnosti	18			
3	Upravljanje tokovima rada u sistemskoj administraciji sudstva i tužilstva - Menadžment i Upravljanje	25			
4	Upravljanje tokovima rada u sistemskoj administraciji sudstva i tužilstva - Unutrašnji i eksterni procesi rada		16		
5	Upravljanje tokovima rada u sistemskoj administraciji sudstva i tužilstva - Planiranje i donošenje odluka		30		
6	Upravljanje tokovima rada u sistemskoj administraciji sudstva i tužilstva -Efikasnost i odgovornost			6	
7	Pravne i sudske vještine - Tehnike pravnih istraživanja			20	
8	Pravne i sudske vještine - Preliminarni pregled predmeta i preduzimanje akcija za pripremu faza praćenja u postupku				4
9	Pravne i sudske vještine - Pisanje i pravno obrazloženje				11

